

UDVALGTE SAGASTYKKER,

UDGIVNE AF

MAG. GRIMUR THOMSEN.

Landsbøkaselskapet

ANDEN SAMLING.

KJØBENHAVN.

C. G. IVERSENS FORLAG.

THIELES BOGTRYKKERI.

1854

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1922

FORTALE.

I Aaret 1846 udgav jeg for det daværende „Selskab for Trykkefrihedens rette Brug” den første Samling af „Udvalgte Sagastykker.” De skandinaviske Sympathier laae dengang i Luften, og som Følge deraf var Interessen for det fælles nordiske Oldsprog og Historie dengang forholdsviis levende i Danmark. Det „Nordiske Literatur-Samfund” blev oprettet, man begyndte i enkelte Skoler at give Underviisning i Islandsk, ja jeg troer endog, hvis jeg mindes ret, at adskillige Forældre i den Tid gave deres Børn oldnordiske Fornavne. Jeg tør ikke paastaae, at denne Interesse siden 1846 enten er stegen, eller blot har holdt sig paa samme Punkt iblandt os. Vist er det, at de skandinaviske Sympathier ere traadte i Baggrunden, om det end kan falde vanskeligt at sige, hvilke Sympathier der ere komne i Stedet, medmindre det skulde være de kosmopolitiske.

Det kunde derfor see ud, som en Vægning ved at bekjende den Farve, der spilles i, naar En netop nu falder paa at slaae hine Mindets hjemlige Strænge

an: men den enkelte Forfatter er undskyldt, naar han, med Ret eller Uret, betragter det Nationale — og det er Nordens fælles Oldtid for os — som den Trumf, hvormed selv Kosmopolitismen lader sig stikke.

Det gaaer ofte saa, at man føler sig stærkest tiltrukken af det, som er En selv uligest. Ingen beundrer i vore Dage lærde, dannede og kloge Folk, thi de Fleste ere lærde, dannede og kloge. Derimod vinder den faste Villie vort Bifald, fordi den er en sjelden Vare. Lærdom og Dannelse ere kosmopolitiske Nutidsgoder. Charakterfasthed var i Nordens gamle Tid en Nationaldyd. Hertil opfordrede de ydre Forhold, og herpaa var Opdragelsen rettet. Jeg har derfor troet, og tilstaaer gjerne, at jeg dømmer fra mig selv, at endeel af de meest bevægede Skildringer af vore Forfædres Færd endnu kunde vække en yelvillig Læsers Opmærksomhed, idet man i fjerne Tiders Erindring i rigt Maal vil finde, hvad Nutiden kun sparsomt yder.

Den nordiske Sagaskrivnings Særkjende er, som bekjendt, at være karakteristisk. Den beskjøftiger sig fornemmelig med Personlighederne, og stiller disse foran Ideerne, som den historiske Gjernings frie og selvstændige Udøvere. Den kjender Intet til den nyere Tids Pantheisme, som nedsætter eller ophøier Menneskene, alt som man tager det, til Forsynets mere eller mindre ubevidste Bærere. Troen „paa egen Kraft“ er den gamle Nordboes Løftestang. Guderne ere hjælpsomme og hjælpende Aander, som uddele Lykke til de Dødelige. Harald Haardfager og Gorm den Gamle handle

paa egen, og ikke paa Ideens Haand, men seire fordi „de vare Guderne kjære,” og Hakon Jarl væver sine Rænker, „saa sandt hjælpe ham Freyr og Njord og den almægtige As.” Formaalet er bestandig individuelt og endeligt; den Enkelte er endnu ikke kommen til den høie Udvikling, at han betragter sig som Forsyn, eller i det Ringeste som Forsynets Udsending, udrustet med en speeiel Mission paa denne Jord, om end i de fleste Tilfælde vel uden Fuldmagt. Den gamle Nordbo gjør sin Gjerning uden slige ophoiede Hensyn, handler ud af sin Lidenskab, indenfor sin Virkekreds, blander sig ikke i Gudernes overjordiske Virksomhed, men gaer med deres Bistand freidig sin Skjæbne imøde.

Denne hedenske Anskuelse af menneskelig Virksomhed og jordiske Formaal overlevede Hedenskabet, og gjorde sig i Norden gjældende længe efter Christendommens Indførelse, thi den laae i Naturgrunden, og stod udenfor, om end ikke i Modstrid med, Religionens Forskrifter. Den er til enhver Tid berettiget, og den Historie, hvis Gjerning er gjennemtrængt deraf, er derfor ikke uværdig, selv til vore Dages Opmærksomhed.

I Valget af efterfølgende Stykker har jeg ladet mig lede af samme Hensyn, som i den tidligere Samling. Jeg har hentet dem fra forskjellige Tider, og fra de forskjellige nordiske Lande. At et til Islands historiske Betydning maaskee uforholdsmæssig stort Antal er optaget, ligger ganske naturlig dels deri, at hele Nordens Historieskrivning hartad udelukkende skyldes denne Ö, og at den, som Følge deraf, har gammel

Hævd paa Mindets Begunstigelse, dels deri, at dens ogsaa indenfor Norden enestaaende republikanske Regjeringsform gjorde den fortrinlig skikket til at fremavle personlig Selvstændighed og færdige Charakterer. En Ö, fra først af bebygget af frie Høvdinger, der ikke forstode at bøie sig under Kongemagtens Aag, derpaa styret efter republikanske Former af et Oligarchi, som ikke med lovlig Nødvendighed var arveligt, men hvor Magten kunde gaae og ofte gik fra en Slægt over til en anden, hvor fri Eiendom og Odelsret sikkede den Svagere mod den Stærkeres Overgreb — en Ö, der ved sin Beliggenhed og Afstand udadtil var betrygget imod fremmed Herredømme, og derfor saa længe formaede at væрге sig imod de danske og norske Kongers Erobringslyst, og hvis Forfatning og Love indadtil afvæbnede den Enkeltes Herskesyge i Landet selv, — egnede sig fortrinlig til at frembringe frie Mænd, der hverken vare Herrer eller Trælle.

Den nyere nordiske Historieskrivnings Fader Geijer ytrer sig i „Svea Rikes Häfder,” I, S. 492 paa en saa sand og træffende Maade om Islands Betydning for det gamle Norden, at hans Ord paa dette Sted bør anføres:

„På detta sätt blef denna ö ett Skandinaviskt nybygge, befolkadt af ansedda och mäktiga nordiska slägter, hvilka medförande sina förfäders gudalära, minnen, seder, språk, här i nya hemvist sökte en fristad för gammal sjelfrådighet. Allt sammanstämde att af det gamla nordiska lifvet här framställa liksom ett efterspel, som lifligare och fullständigare skulle

„bringa dess bild till efterverlden; ty en af
 „de största svårigheterna i begagnande af en förgången
 „tids minnesmärken, nemlig att de förutsätta för mycket
 „såsom bekant, blir i en berättelse om det gamla,
 „som åter upplefver på en ny skådeplats, afhjelpt.
 „De äfventyr, faror och mödor, som voro oskiljaktiga
 „från besittningstagande af ett nytt land, hvilket från
 „en hård natur skulle eröfras, bidrogo på engång att
 „hos dessa nybyggare uppöfva personlig kraft, och
 „genom besegrade svårigheter af alla slag göra dem
 „rika på lifligt inpreglade minnen. Det nya hemmet
 „kunde endast ordnas efter de begrepp och seder,
 „hvilka de från det fordna öfverfört. Så se vi gammal
 „lag och rätt pröfvade på nya föremål, vi se den
 „forn-nordiska författnings grunddrag liksom för våra
 „ögon framstå i bildandet af en mängd smärre, sins-
 „emellan förenade samhällen, och vi se dem så mycket
 „tydligare, som ingen konungamakt här undanskymmer
 „folkets inre förhållanden för vår blick. Vi se moder-
 „landets gudar flytta, bosätta sig med folket; och
 „sjelfva besittningstagandet af nya hem, som hos alla
 „folkslag var förenadt med handlingar af gudstjenst,
 „framställer för oss högst lifliga drag af den gamla
 „gudalärans inflytelse på sinnena. Gudarne rådfrågades
 „angående boningsplatsen. — — — Derefter skif-
 „tade anföraren det indtagna landstycket emellan sina
 „förvandter, vänner och andra följeslagare, öfverlät eller
 „sålde äfven stundom delar deraf åt senare ankomlin-
 „gar. Det anseende han ägt på skeppet bland sin be-
 „sättning följde honom i land, och blef ärteligt bland

„hans efterkommande. Utur hans krigiska, nu kring
 „honom bosatta skara, uppstod Håradet: vid det upp-
 „bygda gudahuset, som underhölls genom gemensamma
 „afgifter, blef Tinget; vid den med offerdjurets blod
 „färjade ringen på altaret aflades den lagliga eden;
 „höfdingen bar i församlingen denna ring på handen,
 „och ur hans prästerliga värdighet uppkom hans titel af
 „Godordsman“ (eller Gode, der ofte forekommer i
 följande Sagastykker) „talare i gudarnas namn, och
 „derigenom förlikare, domare. För öfrigt, då han
 „omgafs af fria män, berodde hans anseende
 „förmämligast på personlig kraft och makt, och
 „föreningen utbildades efter nordiska rättsbegrepp, ge-
 „nom öfverenskommelse, som gaf det lilla samhället
 „lag. I strid och frid förbundos småningom dessa
 „smärre samhällen, och gifvo sluteligen grunden till
 „öns politiska indelning; då de enskilda lagarna veko
 „för en allmän lagstiftning ungefär 54 år efter
 „bbyggelsen. Från denna tid blef Alltinget årlig na-
 „tionalförsamling och dess ordförande, den genom val
 „utkorade Lagmannen, den Isländske Republikens
 „högste ämbetsman, som der, tillika med Håradshöf-
 „dingarna, dömde, tolkade lagen och ledde öfverlägg-
 „ningarne.

„Täta offentliga sammankomster hörde således till
 „Isländarnes lif. Sådana höllos för gemensamma ange-
 „lägenheter, men äfven för gemensamma nöjen. Offer-
 „gillen och gästabud, tingen och offentliga lekar för-
 „samlade dem. Slägt-värdskaps — vänskapsförbindelser
 „höllos efter forntidens sed i stor helgd og verkade,

„oaktadt landets hindrande svårigheter, och de enstaka
 „boningarna, en gemensamhet och sällskaplighet, hvar-
 „genom ett ständigt utbyte af kunskaper och under-
 „rättelser, af egna och förfäders erinringar befor-
 „drades. — —

„Lang Omvei er
 Til svigfuld Ven,
 Om han end nærved boer;
 Men Gjenveie ligge
 Til trofast Ven
 Skjøndt han er langt borte.

— Hávamál (Odins Holsang), 35.

— „Ännu ett fullt århundrade efter Islands be-
 „byggande herrskade der Hedendomen, och föga längre
 „tid förgick efter Christendomens frivilliga antagande
 „tills den Isländska Sagan begynte öfvergå i skrift.
 „Nästan hvar enda Isländsk bekantare slägt fick sin,
 „som gick upp til öns första bebyggande. Men deras
 „erinringar inskränktes ej dertill, utan hade liksom
 „folket sjelft sin rot i Skandinavien. Dit räknade dessa
 „slägter sin härkomst, många till Nordens konungar,
 „och de bibehöllo med yttersta omsorg hogkomsten
 „deraf, liksom för att visa det fordna hemlandet, att
 „de ej voro föraktliga landsflyktingar, utan härstam-
 „made af det ädlaste Nördiska blod. I sånger och
 „sagor lefde hos dem Nordens gamla minnen: i sånger
 „och sagor firade de Nordens samtida konungar. Med
 „sitt Moderland förblefvo Isländerna i ständig förbindelse.
 „Utom en naturlig slägt- och landsmannakärlek för-
 „måde flera af lifvets första behóf — såsom säd och

„byggnadsvirke — dem åter att ofta mäta det haf, som
 „de tillryggalagt för att söka sig nya boningar. Sjön
 „blef deras element. Vikingafärder, och, då dessa
 „snart upphörde, ännu mer handel, vettgirighet, krigs-
 „och hofstjenst förde dem vidt omkring, och blefvo dem
 „medel att på en gång förvärfva förmögenhet och ära;
 „ehuru hvarken konungagunst, .gåfvor; eller någon af
 „de retelser och bequämligheter andra länder erbödo,
 „kunde förhindra dem att slutligen återvända till sitt
 „hemlands fjälldalar.”

Kjær bliver ukjær
 Naar han længe sidder
 Paa en Andens Bænk.
 Godt er eget Bo
 Om det lidet er;
 Hver er hjemme Herre,
 Om to Geder kun
 Og straataekt Huus han eier.

— Hávamál.

De som erkjende det Rigtige i Gcijers Yttringer, ville nu finde det naturligt, at der i en Samling, der nærmest har til Hensigt at føre det Charakteristiske i Nordens Liv frem for Læseren, indrømmes en betydelig Plads til Skildringer af Islands Historie. Man erindre, at de Begivenheder t. Ex. i Sturlungetiden (4450—4264) paa Island, som maaskee kun i ringe Grad interessere en nymodens Læser, bleve med stor Opmærksomhed fulgte af det øvrige samtidige Norden, navnlig af de norske Konger og det norske Folk, som i disse Begivenheder saae Forberedelsen til Öens Forening med

Norge, og hvem alle de fremragende Deltagere i de islandske Borgerkrige vare bekendte, ikke blot, fordi de, den ene efter den anden, havde levet ved det norske Hof, men navnlig fordi de vare af norske og til Norges Historie nøie knyttede Slægter.

Det er gaaet Island, ligesom til en vis Grad Norge, at dets høieste Udvikling saavel i politisk, som aandelig Henseende falder i den Tid, der gaaer nærmest forud for Middelalderen, medens Danmarks Historie i denne er rigest, og Sverige saavel i Middelalderen, som fornemmelig i den nyere Tid har faaet Erstatning i Overmaal for Oldtidens historiske Forfordeling. Ligesom Norge og Island vare Ihændehavere af den gamle nordiske Cultur, ligesaavist have Danmark og Sverige delt den moderne nordiske Civilisation imellem sig. Det er derfor naturligt, at Kjærligheden til og Beskjæftigelsen med Nordens Oldtid er størst og ahnindeligst mellem Nordmænd og Islænderne, thi de ere der paa deres Eget, kunne der baade søge og finde Trøst for den nyere Tids stedmoderlige Behandling, ja maaskee endog af den hjemlige Sagas styrkende Strømme øse Kraft til Fremtidens Gjærning. Men deri ligger ogsaa en Fare — Faren for ved ensidig Fordybelse i fjerne Tidens Hæder, at forfalde til en Art polsk Nationalhovmod, og forgylde den nærværende Daarlighed med Fortidens Guld. Thi svækkes Mennesket ved Fremtidens Gjølebilleder, saa afkræftes det maaskee endnu mere ved Fortidens tilbageskuende Illusioner. Aandens jernholdige Kilder maa bruges med samre

Maadehold, som Naturen; og drikker man for dybt af Mindets Bæger, drikker man det Nærværendes Glemsel.

Det Mere, som i denne Retning kunde siges, ligger indesluttet i efterfølgende Brudstykker, som i deres simple og jævne Sprog ville, haaber jeg, tale deres egen Sag. Form og Stil har jeg, saavidt muligt, gjengivet, undertiden vel med Fare for at synes gammeldags. Saaledes har jeg i Egennavne ofte bibeholdt den gamle Endelse **r** eller **ur**, der i det Oldnordiske har samme Betydning, som **os** og **us** i Græsk og Latin. I Trestavelses- og enkelte Tostavelsesnavne har jeg dog, ikke for mit, men for et danskfødt Öres Skyld, ofte udeladt den.

I.

Kong Sverrers Tale til Birkebenerne før Slaget paa Ilavold.

„Her er en stor og skjøn Hær samlet, og det seer ud til at vi skulle kjæmpe med en betydelig Overmagt. Kong Magnus's Fylking bedækker fast den hele Slagmark med forgyldte Vaaben og kostbare Klæder; da vilde vor Dont være vel forrettet, hvis I bragte begge Dele til Byen i Qvæld. Man viser Eder jo ikke i Skov for at hugge Brænde, men for at vexle Hug med Kong Magnus's Adelsmænd; der er det uden Skam at give og tage store Slag. Thi der er Forskjel paa at kløve Jarler og kløve Brænde. Dernæst, Kammerater, er det godt at have de to Ting at vælge imellem, enten at seire eller at falde med Ære. Saalunde raadede en Bonde sin Søn, da han fulgte ham til Skibs: vær haardfør og kjæk i al Kamp, sagde han, thi efter os lever Eftermælet. Eller hvorledes vilde du handle, hvis du kom i Slag, og vidste forud, at du skulde falde? Sønnen svarede: der var da ingen Grund til at spare paa Kræfterne? Men om du vidste forud, at du ikke skulde falde? spurgte Faderen. Sønnen svarede: da kunde man jo rolig gjøre sit Bedste. Faderen sagde: Vel! i ethvert Slag, hvor du kommer, vil Eet af To skee, enten skal du falde, eller du skal

undkomme; vær derfor kjæk, thi Alt er forud bestemt; Intet formaaer at fælde den, hvis Time endnu ikke er slaaet, og Intet mægter at redde den, hvis Time er kommen; men paa Flugt er Fald værst. Dertil kommer, Birkebener, at det vil ei være godt at søge Skaansel hos Heklungerne; derfor er der ikke Andet for, end staae fast, og prøve Sværdene paa Mjødmaerverne fra Vigen. Vor Hær er vakker og talrig. Deres er talrigere, men kan ikke komme til Anvendelse i sin Helhed. Desuden passer den største Deel deraf bedre til Dands, end til Kamp, og ere de mere fortrolige med Ølkruset, end med Hjelm og Sværd. Min Hird og mit Mærke stiller jeg imod Kong Magnus's, thi af hans Omgivelser kunne vi vente os det skarpeste Angreb, hvorimod hans Lendermænd snarere ville skaane sig selv. Bonde-massen, som de have tvunget til Følge med sig, vil derimod være ligegyldig ved, hvo der falder, naar de blot selv slippe uden Saar. Om Thrønderne idetmindste veed jeg, at det gjælder, hvad Skjalden sagde: „Jeg forbeholder mig den yndige mundfagre Mø, hvor det saa 'gaaer mellem de to: Sverrer og Magnus.

Gaaer nu rask frem, gode Venner, og med Guds Hjælp!”

II.

Islands Skytsaander.

Kong Harald Gormsson Blaatand sendte en troldkyndig Mand til Island, for at erfare, hvorledes Tilstanden var i Landet. Denne drog afsted i en Hvalfisks Skikkelse. Og der han havde Landkjending, drog han først henimod Landets nordvestlige Kyst. Han saae da, at der vrimlede alle Fjælde og Høider af større og mindre Landvætter. Da han kom paa Høiden af Vopnafjord, styrede han ind i Fjordbunden, og stævnede paa Land. Da foer ham fra Dalene en stor Drage imøde, der havde en Mængde Orme, Skildpadder og Aander i Følge med sig, og blæste Gift imod ham. Han styrede da atter tilhavs, svømmede vesterefter til Øfjorden og forsøgte paany at lande der. Men da kom en stor Fugl ham imøde, saa stor, at dens Vinger bredte sig ud over Fjorden til Klipperne paa begge Sider. Med denne Fugl fulgte andre større og mindre Fugle i talrig Skare. Han dreiede da igjen af vesterefter, og sydefter hen til Bredefjorden og indefter til Fjordbunden; men da kom en stor Tyr ham imøde, der vadede ud i Soen, og gav sig til at brøle frygtelig; med Tyren fulgte en Mængde Landvætter. Troldmanden vendte om, og styrede nu sønden om

Reikjanes for at gaae iland paa Vikarskeid (Islands Sydostkyst, hvor Herredet Ælfus ligger). Der kom en Bjergrise ham imøde, der havde en Jernstav i Haanden. Han bar Hovedet høiere end alle Fjelde, og ham fulgte mange andre Jætter. Da drog han øster om Landet. Men der, sagde han, var der intet Andet, end Sandørkener, og udenom vældige Brændinger, og Søen, mente han, gik saa høit, at man der ikke kunde lægge til med Langskibe. Men da boede Brodd-Helge i Vopnafjorden, Eyulf Valgerderson i Øfjorden, Thordur Geller i Bredefjorden, og Goden Thorodd i Ælfus. Da Dannerkongen hørte dette, vendte han om sydefter med sin Flaade, og styrede tilbage til Danmark.

III.

S v i g.

(Knytlinga Saga, cap. 112—115.)

Nu indbød Kongerne Knud og Valdemar alle de klogeste Mænd i Danmark til sig, for at raadslaac med dem om Landets Deling. Men efter Valdemars og Svends Skilsmisse vare alle den Sidstes Tilhængere strømmede til ham; dette indgjød ham ny Fortrøstning, og han var da mindre villig til det Forlig, hvis Betingelser han selv havde fastsat, og skyndte sig mindre med at give Møde. Imidlertid skjønnede han snart, at det ikke kunde være anderledes, formedelst de Andres Overmagt; og man kom da overens om, at Valdemar skulde dele Landet, og selv kræve sig sin Part, hvori Kongerne Knud og Svend santykkede. Valdemar delte Danmarks Rige i tre Dele. Den første Del indbefattede Jylland og de yderligere Landsdele, som stode dertil. Den anden Part omfattede Skaane, Halland, Blekingen og Bornholm; den tredie Part bestod af Sjælland, Fyen, Arroe og Falster, med tilliggende Lande. Valdemar valgte selv Jylland, Kong Svend erholdt Skaane og de dertil hørende Landsdele; men Kong Knud fik Sjælland og Fyen. Alle fandt, at Kong Valdemar ved dette Forlig udviste stort Ædelmod mod Kong

Svend, efterdi denne ved sin Adfærd mentes at have forspildt ethvert Krav paa Land og Gods. Derpaa slog Kongerne Valdemar og Knud deres Lande sammen; men alle Kongerne svore ved Gud og alle Helgene, at de vilde holde dette Forlig, og skulde den, der brød det, bandsættes af Paven, Biskopper og lærde Mænd.

Efter Forliget indbød Kong Knud Kong Svend til at følge med ham til Roeskilde. Svend modtog Indbydelsen og alle tre Konger indgik Venskabspagt. Kongerne Knud og Valdemar rede bort i Forveien og beredte Kong Svend en festlig Modtagelse. Man enedes om at ride ham imøde til Ringsted, og skulde alle tre Konger samles der. Valdemar foreslog altsaa Knud at drage Svend imøde og indføre ham til den forberedede Fest. Kong Knud svarede, at det forekom ham ikke raadeligt, at de begge begav sig til Svend, som da vilde have dem i sin Magt; han troede Svend endnu ei ret, saameget mindre som denne desuden ene var omgiven af sine slette Raadgivere, Ditlev Edlarson, Ulf af Ribe og Yngvar Kvesa. „Vil jeg ikke betroe mig til ham, thi Forliget huer ham ei, og han vil ei holde denne Overenskomst bedre, end dem, han før har brudt. Det er derfor mit Raad, at du rider ham imøde med dit Følge; men jeg samler Folk imedens for paakommende Tilfælde, og vil Kong Svend da ei vove at omkomme En af os, naar den Anden er i Live for at hævne den Faldne; tværtom vil han stræbe at faae os begge paa engang i sin Vold.” Valdemar svarede: „Saa ond en Mand kan vor Frænde Kong Svend dog ikke være, at han ved Svig imod os vil græmme Gud og alle gode Mænd; dog skal du raade, Svoger.” Og saa skete det, at Kong Valdemar red Kong Svend imøde; og der han kom til Ringsted, var Kong Svend der med talrigt Følge. Vare alle hans Mænd i Pantser og Plade, som en Isbræ at see paa; havde Kong Svend besluttet at dræbe dem begge, hvis

begge vare komne. Da Kong Valdemar saae, hvilken Modtagelse, der var ham tiltænkt, sandede han Rigtigheden af Kong Knuds Spaadom, og bad sine Mænd ride frem kjækt og uden Frygt. Og da de mødtes, spurgte Valdemar, hvi de Andre vare brynjeklædte. Kong Svend sagde, „at han havde hørt, at Knud og Valdemar ikke vare velsindede imod ham, eller hvorfor er han her ei? Jeg vilde sikkre mit og mine Folks Liv, hvis I prøvede paa Svig.“ Valdemar svarer: „Ei ville vi svige dig, min Frændel men vogte hver sig, at han ei mener den Anden det ilde; jeg for min Del vil heller lade mit Liv end bryde de Eder, vi have hinanden svoret.“ Derpaa rede begge til Roeskilde, hvor Kong Knud modtog dem med et herligt Gilde, og gik nu Alt paa det venskabeligste mellem de tre Konger. Kong Svend havde et talrigt Følge, og deriblandt alle sine Raadgivere.

Dagen efter sade alle Kongerne ved Drik i den samme Stue, og vare muntre. Kong Svends Folk vare udenfor og legede; hen ad Dagen strømmode de andre Kongers Mænd til fra Herbærgerne, thi det foretrak de for bestandig at sidde inde og drikke. Vare da faa Folk tilbage inde, paa Kongerne nær. Da kom der ind Kong Svends Mænd Ditlev Edlarson og et Par andre, og gave Kong Svend et Tegn. Han reiste sig, gik dem imøde, og talte en kort Stund lønligen med dem. Derpaa gik han ud i et andet Hus og skjulte sig der, men Ditlev Edlarson, Tole Hemingsson, Yngvar Kvesa og andre af Kong Svends betroede Mænd vendte tilbage til det Herbærge, hvor Kongerne Knud og Valdemar sad. Kong Valdemar sad over Skaktavl med en anden Mand, men Knud sad paa Høisædet ved Siden af ham; og idet Ditlev kom ind i Døren, bøiede Kong Knud sig over Valdemar og kyssede ham. Kong Valdemar saae ikke op fra Tavlet, men spurgte, „hvi er du saa blid, Svoger?“ Kong Knud svarede: „Det vil du snart erfare.“ I dette Øie-

blik strømmede Kong Svends Folk til, den ene efter den anden, alle i fuld Rustning og med dragne Sværd. Der Kong Valdemar saae det, sprang han op, svøbte Kappen om sin Haand, thi han og hans Mænd vare alle uden Vaaben, efterdi de ingen Ufred ventede. Valdemar sprang først frem af alle sine Mænd, og gik saa haardt ind paa Ditlev, at de begge faldt udenfor Døren. Da rettede Tole Hømingsson et Hug med Kong Valdemar, der traf ham i Laaret og over Tommelfingeren. Og da Kong Valdemars Mænd saae, at han var falden, da lagde de sig ovenpaa ham, og bleve sønderhuggede, men han undkom. I samme Øieblik reiste Ditlev sig, og rettede med venstre Haand et Hug mod Kong Knud, der kløvede hans Hjerneskal, og blev hans Banc. En anden Mand, ved Navn Hjalmsvidar, bibragte Kong Knud et Saar. Knud faldt ind i et Ildsted. De Danske kalde ham den Hellige.

Men Absalon, der senere blev Biskop, havde ikke været inde i Herbærget, da dette forefaldt, men han var Kong Valdemars Mand, og ham den kjæreste af alle. Absalon var en overmaade rask og vaabendjærv Mand. Da denne Begivenhed rygtedes, søgte Kongerne Knud og Valdemars Mænd Tilflugt, hvor de bedst kunde, thi man troede i Førstningen almindelig, at Kongerne vare begge faldne. Absalon vilde ei flygte, thi han troede Kong Valdemar var falden, og ved ham vilde han ikke skilles; han gik da ind i Herbærget. Ditlev og hans Mænd vare alt borte. Absalon vilde vide, om han kunde finde Kong Valdemar levende eller dod, men Kongen var da ogsaa undkommen. Absalon tog da den Pelts, han havde over sine Skuldre, af sig og lagde under Kong Knuds Hoved, der hvor denne laae paa Gulvet. Han spurgte Knud, om han endnu kunde leve, thi Flugt var endnu mulig, men Knud havde mistet Mælet og udaandede i Absalons Skjød. En rig Mand af Valdemar og Knuds

Flok, ved Navn Constantin, var da inde i Hallen, han bad Absalon om at staae ham bi, om han formaaede. Absalon svarer: „hvor skal jeg kunne hjælpe dig mere end du mig?” Da bad Absalon Constantin om at gaae til den Dør, som ikke var besat med Folk, og skulle vi gaae ud paa engang. Saaledes gjorde de, og gik Absalon ud af den Dør, udenfor hvilken Kong Svends Mænd stode i Masse;. de modtog ham alle med dragne Sværd, og vilde dræbe ham; men hans Frænde Asleg var deriblandt, og da han kjendte Absalon, truede han med at hugge den Mand ned, der lagde Haand paa Absalon. Asleg var Kong Svends Mand, og saaledes undkom Absalon. Ditlev og hans Mænd saae imidlertid, hvor Constantin løb ud, de fulgte strax efter ham og dræbte ham. Efter Kong Knuds Død ydede en Mand ved Navn Peter Thenja Kong Valdemar den virksomste Hjælp. Han gav dem Heste og de rede til Ramsø; der vare alt Absalon og hans Svoger Peter, og var deres Møde det frydefuldeste; derfra rede de alle tilsammen til Buctorp, og traf der endnu nogle af deres Folk; derfra til Freymose, hvor Absalons Broder Esbern Snare kom dem imøde. Han gav dem en god Modtagelse, tilbød dem al den Bistand, han formaaede, og laante dem et Skib ved Vikingevad. Der gik de over Sundet, fik en haard Storm, og kom dog uskadte til Land. Men den samme Qvæld forliste 600 vendiske Skibe ved Juleholmen.

IV.

Slaget ved Svolder.

Dette bekjendte Søslag stod ved den gamle vendiske Ø Svolder, som rimeligviis laae ved den sydøstlige Side af Øen Rygen imellem denne og Pommerns Fastland. Det var formodentlig nuværende Ø Ruden. Det var her, at den forenede danske og svenske Flaade, under Anførel af Svend Tveskjæg og Olaf den Svenske, samt Erik Jarl, Hakon Jarls Søn, ventede paa den norske Konge Olaf Tryggvason, paa hans Tilbagereise til Norge fra et Besøg i Venden. Jomsvikingerne Jarl Sigvalde var i Færden med ham; men han var en skjult Ven af Olafs Fjender.

Den Dag, da Kong Olaf lettede Anker, kulede det svagt, dog snarere med end mod, jo længere de kom fra Land; de smaa Skibe havde alle meer Fart, og seilede under Vinden til Havs, men Sigvalde Jarl holdt sig nærmere til Kongens Skib; han raabte til dem og bad Kongen seile bag efter sig, saasom han kjendte bedst til, hvor der var dybest Vande i Sundene mellem Øerne, hvilket var af Vigtighed med Hensyn til de store Skibe. Seilede da Jarlen foran med sine Skibe, men Kong Olaf bagefter med Storskibene. Men da Sigvalde Jarl seilede ind imod Øen Svolder, roede nogle Mænd ud imod ham paa en Skude; de meldte Jarlen,

at den danske og svenske Flaade laa der i Havnen foran dem; da lod Jarlen tage Seilene ned paa sine Skibe, og tvang de dem med Aarerne langsomt ind under Øen; Jarlen havde 10 Skibe, hvormed han havde lovet at staae Kong Olaf bi, om det gjordes nodigt; men det ellefte var det vendiske Skib, hvorpaa man siger, at den vendiske Kongedatter Astrids Mænd vare; denne Snække holdt sig noget i Afstand paa Siden af Jarlens Skib. Kong Olaf seilede efter Storskibene; havde han der da 11 Skibe, men Resten af hele hans Flaade var allerede seilet videre til Havs. Der siges, at Kong Olaf og Sigvalde Jarl havde 71 Skibe, da de seilede fra Venden.

Danekongen Svend, Olaf Sveakonge og Erik Jarl laae der under Øen med hele deres Flaade, som for er sagt; Veiret var smukt og klart Solskin. Gik de da alle Hovdingerne og talrige Skarer af Hæren med dem op paa Øen; og saae paa Nordmannaskibene, som seilede i Mængde ud til Havs; nu see de, hvor der seiler et stort og herligt Skib, da sagde begge Kongerne: „Dette Skib er stort og fagert, det er vel Ormen hiin lauge” (Kong Olafs Skib). Erik Jarl svarer: „ikke er det Ormen hiin lange, det vil vise sig, at hvor stort og skjont end dette Skib er, saa er Ormen dog af større Art;” det var og som Jarlen sagde, dette Skib tilhørte Endridi af Gimsar. Noget efter saae de, hvor der seilede et andet Skib, meget større end det første. Da sagde Kong Svend: „rød er Olaf Tryggvason nu, efterdi han ikke tør seile med opsatte Dragehoveder paa sin Snække.” Erik Jarl svarede: „ikke er dette Kongeskibet; jeg kjender baade Skibet og Seilet, thi Seilet er sribet; ham der er Erling Skjalgson; lad ham seile, det er sandelig bedre for os at savne ham i Olafs Flaade, end at hans Skib skal være der, saa vel rustet som det er.” Men kort efter saae de og kjendte Sigvalde Jarls Skib, som i det Øieblik dreiede ind

under Øen. Da saae de, hvor der seilede tre Skibe, og var et af dem størst; da sagde Kong Svend: „Lader os nu gaae til vore Skibe, thi der seiler Ormen hiin Lange.” Erik Jarl svarer: „De have mange store og skjøne Skibe foruden Ormen hiin Lange; lader os end vente.” Da sagde Mange: „Ikke vil Erik Jarl nu kjæmpe for Faderhævnens; det er en stor Skjændsel for os, som til alle Lande vil spørges, at vi ligge her med en saa stor Hær, medens Kong Olaf seiler til Havs lige for vore Øine.” Men da de en Tidlang havde talet herom, da see de, hvor der seile fire Skibe, og var et af dem en stor Drage, stærk forgyldt. Kong Svend reiste sig og sagde: „høit skal Ormen bære mig i Qvæld, thi den skal jeg styre.” Da sagde Mange, at Ormen var et vidunderlig stort og fagert Skib, og det beviste et høit Sind, at lade bygge sligt et Skib. Erik Jarl yttrede da for Nogle, at om Kong Olaf end ikke havde flere Skibe, end det aleneste, saa vilde Kong Svend dog ikke kunne beseire ham med hele den danske Flaade. Nu stimlede Mandskabet til Skibene, tog Teltene ned, og rustede sig i Hast til Slag. Men imidlertid saae de, hvor der seilede tre Skibe, alle store, og der efter det fjerde bagerst i Rækken, men det var Ormen hiin Lange. De store Skibe derimod, som vare seilede foran, og som de havde meent at vare Ormen hiin Lange, vare: det første Tranen og det sidste Ormen hiin Korte; men da de saae Ormen hiin Lange, kjendte Alle den, og Ingen sagde imod, at der jo seilede Olaf Tryggvason; de gik nu til Skibene og gjorde sig slagfærdige. Høvdingerne: Kongerne Svend og Olaf den Svenske og Jarlen Erik gjorde den Aftale, at hver af dem skulde have sin Trediedeel af Norge, hvis de fældede Kong Olaf Tryggvason; men den af Høvdingerne, som først besteg Ormen, skulde beholde den og alt det Bytte, som der forefandtes, og saaledes skulde hver af dem besidde de Skibe, som han selv ryddiggjorde.

Erik Jarl havde et stort Krigsskib, som han pleiede at bruge paa sine Vikingstog; der var en Jernkam øverst paa begge Sider af Forstavnen; men nedenfor var en tyk Jernforhudning, saa bred som Kammen, der gik heelt ned til Vandgangen.

Der Sigvalde Jarl med sine Skibe roede ind under Øen, saae Thorkel Dyrdil det fra Tranen, samt de andre Skibsstyrere, som seilede med ham, lode derpaa deres Seil falde, roede efter ham og spurgte, hvi de holdt den Vei. Jarlen svarede, at han vilde bie efter Kong Olaf, efterdi han troede, der var Ufred paa Færde. De holdt da stille med Skibene, indtil Thorkel Nefja kom med Ormen hiin Korte, og de tre Skibe, som fulgte den, og da de hørte de samme Tidender, strøg de ogsaa Seilene, lode Skibene drive og biede efter Kongen. Men da Kongen seilede op mod Øen, roede hele den fjendtlige Flaade frem indenfor dem og holdt ud i Sundet. Da Olaf Konges Mænd saae det, da bad de Kongen om at seile videre, og ikke vove Slag med saa overlegen en Hær. Kongen svarer hoit, og stød han paa Skandsen: „Ned med Seilene, ikke skulle mine Mænd tænke paa Flugt; aldrig har jeg selv flyet i noget Slag; raade Gud for mit Liv, men aldrig vil jeg flye.” Saa blev gjort, som Kongen sagde.

Kong Olaf lod blæse til Samlag alle sine Skibe. Hans eget Skib laae midt i Flaaden, og paa den ene Side laae Ormen hiin Korte, paa den anden Tranen, og der de vare ifærd med at belægge Stavnene, da bandt de Ormen hiin Langes og Ormen hiin Kortes Forstavne sammen; Kongen saae det, og raabte hoit, at de skulde lægge længere frem det store Skib, og ikke lade det være bagerst af alle Skibene i Flaaden. Da svarer Ulf hiin Røde: „skal Ormen hiin Lange lægges saa meget længere frem, som den er længere end andre Skibe, saa bliver der Arbeide paa For-

stavnen idag." Kongen svarer: „ikke vidste jeg, at jeg havde en Stavnboer, som baade var rød og ræd." Ulf svarer: „See til, du ikke værger mere med Ryggen om Agterskandsen, end jeg vil værge om Forstavnen." Kongen holdt paa en Bue, lagde en Piil paa Strængen, og sigtede paa Ulf. Ulf svarede: „skyd den Vei, Konge, hvor det gjøres mere Behov, for dig kjæmper jeg, det jeg kjæmper.

Kong Olaf stod paa Agterskandsen paa Ormen, hoit over Andre; han havde et guldbeslaget Skjold og en forgyldt Hjelm; var han let kjendelig fra andre Mænd; uden over Brynjen havde han en kort rød Kjortel. Da Kong Olaf saae, at den for splittede fjendtlige Hær flokkede sig, og at Mærker bleve opstillede for Høvdingerne, spurgte han, hvo er Hovding for den Hær, som er lige over for os? Man sagde ham, at der var Svend Tveskjæg og de Danske. Kongen svarer: „ikke frygte vi det Qvindefolk; der er ikke Mod i de Danske; men hvo fører den Flaade an, som ligger paa hoire Side af Danerne?" Man sagde ham, at det var Kong Olaf med de Svenske. Kong Olaf sagde: „Bedre var det for Svenskerne, at sidde hjemme og slikke deres Offerkar, end gaae paa Ormen hiin Lange under Eders Vaaben. Men hvem tilhøre de store Skibe, som der ligge paa Bagbordsiden af de Danske?" De sige, det er Jarlen Erik Hakonson. Da svarer Kong Olaf: „han monne tykkes at have skjellig Grund til dette Møde, og der kunne vi vente os en haard Tørn, thi de ere Nordmænd som vi ere.

Nu roede Kongerne deres Skibe nærmere frem. Kong Svend lagde sit Skib imod Ormen hiin Lange; udenfor lagde Kong Olaf den Svenske til imod det yderste Skib i Kong Olaf Tryggvasons Flaade, men paa den modsatte Side lagde Erik Jarl til. Sigvalde Jarl lod sine Skibe drive for Aarerne og deeltog ikke i Slaget.

Dette Slag var skarpt, og Mange faldt. Stavnboerne paa Ormen hiin Lange, Ormen hiin Korte og Tranen kastede Drægge og Stavnleer til Kong Svends Skibe; men de maatte stride ovenfra nedad; ryddede de alle de Skibe, som de kunde holde faste. Men Kong Svend og det Mandskab, som undkom, flygtede over paa andre Skibe, og dernæst trak de sig tilbage udenfor Skudvidde. Saaledes gik det med denne Hær, som Kong Olaf Tryggvason havde spaaet. Da lagde Olaf Sveakonge til i Stedet; og da de kom nær til de norske Storskibe, gik det dem som hine, at de mistede mange af deres Folk og nogle af deres Skibe, og maatte trække sig tilbage med uforrettet Sag. — Erik Jarl lagde sit Skib Jernbarden Side om Side med det yderste af Kong Olafs Skibe, ryddede det, og kappede Belægningstougene, lagde siden til det næste og kjæmpede til det var ogsaa ryddet. Begyndte Mandskabet da at forlade de mindre Skibe, og løbe op paa Storskibene. Men Jarlen kappede Skibene løse, eftersom han havde blottet dem for Mandskab. De Danske og Svenske kom da Nordmændene paa Skudvidde igjen, og fordeelte sig rundt omkring Olaf Tryggvasons Flaade; men Erik Jarl laae bestandig Side om Side med hans Skibe og kjæmpede Sværdkamp (var i Haandgemæng) med Nordmændene. Men lige som der faldt Folk paa hans Skibe, kom friske Tropper op i Stedet fra den danske og svenske Flaade. Da skjærpedes Slaget, Mandfaldet tog til, og endelig vare alle Kong Olaf Tryggvasons Skibe ryddede, med Undtagelse af Ormen hiin Lange alene; did havde alt hans Mandskab, som endnu var vaabenfort, samlet sig. Da lagde Erik Jarl Jernbarden Side om Side med Ormen, og kjæmpedes der endnu Sværdkamp.

Erik Jarl var i Forrummet paa sit Skib, hvor der var fylket en Skjoldborg. Var der da baade Sværdkamp og Spydstrid, og der blev kastet med alle Vaaben, af hvad

Navn nævnes kan; men nogle skjød af Bue, andre skjød af Haanden med Spyd. Kampen blev da saa heftig paa Ormen, og saa tæt fløi Spyd og Pile, at der neppe var Plads til Skjoldene, for at bøde for sig med; thi fra alle Sider var Ormen omringet af Krigsskibe. Kong Olaf Tryggvasons Mænd bleve da saa ubændige, at de løb op paa Skibs-rælingen, for at kunne naae til Modstanderne med deres Huggevaaben. Men da mange af Fjendens Skibe ikke havde lagt saa nær til, at de vilde vove Sværdekamp, faldt de fleste af Kong Olafs Mænd overbord, idet de ikke tænkte Andet, end de kjæmpede paa slet Mark, og sank saaledes med samt deres Vaaben.

Enar Thambarskjælver stod midtskibs paa Ormen; han skjød af Bue, og var den skarpeste Bueskytte i Norge. Enar skjød en Piil mod Erik Jarl, som ramte Roerknappen lige over Jarlens Hoved; Pilen gik saa dybt ind, at den forsvandt deri indtil Skaftet. Jarlen saae derhen og spurgte, om Nogen vidste, hvo der skjød? men i det Samme kom en anden Piil saa nær Jarlen, at den fløi mellem Siden og Armen, og derpaa fæstede i Hovedfjælen paa Roersædet, saa at Pileodden stod langt ud igjennem. Da sagde Jarlen til den Mand, som Nogle kalde Finn, men Andre sige var af finsk Æt, og var en stor Bueskytte: „skyd den store Mand i Krapperummet“*). Finn skjød, og Pilen traf midt paa Enars Bue, idet han tredie Gang spændte den; brast Buen da i to Dele. Da spurgte Kong Olaf: „Hvad brast der saa høit?“ Enar svarer: „Norge af din Haand, Konge!“ Kongen sagde: „saa høit var dog Knækket ikke, tag min Bue og skyd med,” og i det Samme kastede Kongen sin Bue hen til ham. Enar tog den, trak den strax frem for Piilsodden og sagde: „for svag, for svag er Fyrstens Bue;“ han kastede

*) Tæt ved Masten, omtrent midtskibs.

derpaa Buen tilbage, tog Sværd og Skjold og kjæmpede mandigen.

Kong Olaf Tryggvason stod i Løftingen *) paa Ormen, og skjød den Dag mestendeels af Bue, men stundom og med Kastespyd og stedse to ad Gangen. Kongen saae frem i Skibet, og saae sine Mænd svinge Sværdene, og hugge tidt, men de bede kun lidt. Da raabte han høit: „slaaer I saa kraftløst til med Sværdene, da jeg seer, de bide ikke for Eder?“ En af Mandskabet svarede, at Sværdene vare slove og fulde af Skurer. Kongen gik da ned i Forrummet, aabnede Høisædeskisten og tog der op mange hvasse Sværd, som han gav sine Mænd; men da han rakte den høire Haand ned, saae Nogle, at Blodet randt ned under Brynjerærmet, men Ingen vidste, hvor han var saaret.

Hefstigst var Forsvaret og Kampen drabeligst blandt Stavnboerne og Forrumsmændene paa Ormen; der var baade Mandskabet meest udsøgt og Skibsbordene høieste; men midtskibs faldt Folkene først. Og da der var blevet tyndt besat ved Masten, forsøgte Erik Jarl Opgang paa Skibet, og kom selv femtende op paa Ormen. Der kom ham imøde Kong Olafs Svoger Hyrning, tilligemed en Skare Krigsmænd; blev der den skarpeste Kamp, som endte med, at Jarlen blev dreven tilbage ned af Ormen og paa Jernbarden; men af dem, der fulgte ham, faldt Nogle, Andre bleve saarede. Atter blev Striden heftig, og da faldt inange Mænd paa Ormen. Da saaledes Besætningen paa Ormen blev tyndere, entrede Jarlen anden Gang, og atter var Modtagelsen haard. Da Forstavnsmandene paa Ormen saae dette, gik de agter ud paa Skibet, vendte sig mod Jarlen og gjorde en haardnakket Modstand. Men efterdi der vare faldne saa mange Folk paa Ormen, at Skibsbordene vare paa flere Steder

*) Agterskandsen.

blottede for Forsvar, stege Jarlens Mænd vide op paa Ormen; da samlede hele det Mandskab, som endnu stod til Forsvar paa Ormen, sig agter ud paa Skibet, hvor Kongen stod, og stillede sig til Modværn. Da æggede Jarlen sine Mænd til Angreb.

Kolbjørn Stallar gik op i Løftingen til Kongen; de lignede hinanden, thi baade var Kolbjørn en Mand af sjælden Skjønhed og Væxt, og tillige lignede hans Vaaben og Klædedragt Kongens. Endnu blev der en heftig Kamp i Forrummet. Men efterdi der baade vare komne saa mange af Jarlens Mænd op paa Ormen, som den kunde rumme, og de fjendtlige Skibe omringede den fra alle Kanter, men kun faa vare tilovers af Kong Olafs Mænd til Modværn mod saa talrig en Hær, saa faldt nu de fleste af disse Helte i en kort Stund, hvor tappre og vaabensnilde de end vare. Kong Olaf og Kolbjørn Stallar sprang begge overbord, hver paa sin Side af Skibet. Jarlens Mænd havde lagt til Ormen med nogle Smaaskuder og dræbte dem, der sprang i Søen. Og da Kongen selv sprang overbord, vilde de tage ham fangen, for at fore ham til Erik Jarl, men han kastede Skjoldet over sig og dukkede under. Kolbjørn Stallar skjød derimod Skjoldet under sig, for at dække sig mod de Spyd, der bleve kastede fra de Baade, der laae under Ormen, og han faldt saaledes i Søen, at Skjoldet kom under ham; han kunde derfor ikke dukke saa hastig under; blev han da tagen tilfange, og bragt op i Skuden; og de meente, at det var Kongen. Han blev ført for Jarlen, men da denne blev vaer, at det var Kolbjørn og ikke Kongen, skjænkede han ham Livet. I samme Øieblik sprang alle de øvrige, som endnu vare ilive, af Kong Olafs Mænd, overbord, og Hallfred fortæller, at Kongens Broder Thorkel Neffa var den sidste af alle Nordmænd, som kastede sig i Søen.

V.

Sturlunge-Slægten paa Island.

Denne Slægt var den mægtigste i Republikkens Tid, og regjerede Island igjennem tre Led under de Borgerkrige, der forberedede Landets Underkastelse under Norge. Staufaderen, hvorefter Slægten opkaldtes, var den saakaldte Hvam-Sturla, eller Sturla Thordarson til Hvam. Hans Sønner vare: Historieskriveren Snorre Sturlasson, Thordur og Sighvatur. I Sighvats Sønner: Sturla Sighvatsøn, Thordur Kakali, Kolben og Tumi eller Thomas, naaede Sturlungaslægten sin høieste Spidse, indtil den igjen tilligemed Landet daledede. Dog skjød den sin Tid til anden gode Skud, som t. Ex. Islands og Slægtens Sagaskriver, Sturla Thordarson den yngre.

1.

Hvam-Sturla

grundlagde Slægtens Magt ved forskjellige Midler. Det vigtigste Bidrag hertil var den saakaldte Deldar-Tunga Arvesag. De stridende Parter vare paa den ene Side Præsten Paul i Tunga og hans Hustru, paa den anden Side Bødvar Thordarson til Reykholt. Hvam-Sturla var begges Svoger, men understøttede den sidste.

— — Præsten Pauls Hustru Thorbjørg var en hovmodig Qvinde. Hun blev opbragt over deres Trætte om Arven og sprang frem imellem dem med en Kniv i Haanden. Hun

stak efter Sturla Thordarsons ene Æie og sagde: „hvi skulde jeg ikke gjøre dig ham ligest, hvem du helst vil ligne, og det er Odin.” Stikket traf Kinden, og var et dybt Saar. Da sprang Sturlas Mænd op og drog Sværdene. Han sagde: „Angriber Ingen her, forend jeg har sagt, hvem det skal træffe. Lader os heller sætte os ned og tale om Forliget. Der er ingen Grund til at fare op for saa Lidt. Qvinder søge Kjærlighed paa forskjellig Viis, og mellem Thorbjørg og mig har det længe været varmt.” Han loftede Haanden til Ansigtet, og bredte Blodet ud over Kinden, saa at Saaret syntes større, og vedblev: „Der er ingen Tvivl om, at Præsten Paul og jeg, vi ville nok blive enige om vort Mellemværende; deri skal ei tredie Mand blande sig, og sæt dig ned, Svoger Paul.” Præsten Paul svarede: „Tilvisse vil jeg slutte Forlig med Bodvar, men dog synes det mig ogsaa værdt at omtale, hvad her er forefaldet.” Sturla svarede: „See først at blive enig med Bodvar om den Deel af Sagen, der angæer ham. Min Part i Striden er for Intet at regne, og derom ville vi siden tale.” Præsten Paul blev nu mere eftergivende end for, alle de tidligere Hindringer for Forlig bleve hurtig ryddede af Veien, og man enedes om, at Bodvar skulde tage en Trediedeel af Arven. Nu bade Præsten Pauls Venner ham om at voldgive Sturla deres Mellemværende. Han var dertil uvillig og meente, at der ikke var noget Godt at vente af Sturla, om han end var mild i Ord. Dog lod han sig endelig overtale, gik hen til Sturla og takkede ham for det Maadehold, han havde udviist paa dette Møde. Sturla svarede: „Jeg mærker, at man ikke tager det saa noie med, hvad man byder mig.” Paul sagde: „Staaer det til at gjøre godt igjen, da vil jeg, at du selv skal bestemme Bøderne.” Sturla svarede: „Vær beredt paa at finde min Vurdering af mig selv noget høi.” Præsten sagde: „Det er ikke med min gode Villie, at du

har maattet lide Overlast, og det er derfor i sin Orden, at du bestemmer Bøderne derfor, men derom beder jeg dig, at du ingen Kjendelse afsiger i denne Sag, førend vi ere Alle Venner." Dette blev bekræftet med Haandslag, og dermed drog hver til Sit.

Vinteren gik hen, men næste Vaar tog Sturla til sin Svoger Bodvar i Tunga. Derpaa blev der sendt Bud til Præsten Paul. Det var Korsmissedag. Da Paul var ankommen, spurgte Sturla: „Hvormange Mænd ere underforstaaede i Forliget mellem os?" Præsten svarede: „Jeg selv, min Hustru og mine Sønner." Da spurgte Sturla: „Ikke Flere?" Præsten sagde: „Jo, Hermund og hans Hustru, samt Torfi Svartsson." Da sagde Sturla: „Vil du have dem med indbefattede i Forliget, da vil jeg have dem undtagne, efterdi nu røber du jo selv, hvem der ere dine Medskyldige i Svig mod os." — — Sturla afsagde nu Forligskjendelsen, og fordrede To Hundred Hundreder*) i Bøder for Pauls Hustru Thorbjørgs voldelige Anfald. — Præsten svarede: „Jeg mærker, at længe har Ubilligheden gjæret i dig, nu strømmer den over; men det er ei sandsynligt, at disse Penge blive udredede inden næste Fardag." Alle Tilstedeværende undrede sig over, at Sturla kunde stille saa høie Fordringer, og derpaa gik hver til Sit.

Paul raadforte sig nu med sine Sønner, idet han lod dem vide, at hvis de af Sturla fordrede Bøder bleve betalte, vilde hele deres Formue gaae med. Og kunne I nu vælge, enten I ville udsætte Eder for Sturlas Rænker og Vold, eller udvirke Eder Andres Bistand. De valgte det Sidste, og der blev sendt Bud til Jon Loptsson i Odda, Kong Magnus Barfods Svoger og den største Høvding paa Island

*) En betydelig Sum paa den Tid, der oversteg sædvanlige Mandebøder.

i den Tid. Sagen blev ham nøiagtig forebragt. Jon mente det var usømmeligt, at mægtige Lægmænd foer saa ubillig frem imod ærværdige Geistlige, som Præsten Paul, og til-sagde denne sin Bistand paa Thinge. Paul var i Besiddelse af Reykholts Godord*) og red til Thing. Han blev der vel modtagen af Jon Loftsson. Tidlig i Thingtiden kom Bødvar Thordarson og til Thinge. Han begav sig til Jon Loftsson, og sagde, han var sendt af Sturla, der haabede, at Jon ikke vilde vise sig ham modfalden. Jon svarede, at Sturla havde udviist stor Voldsomhed i sin Fremfærd mod Præsten Paul, og stod det rige Høvdinger ilde an at ydmyge gamle og fornemme Geistlige; har jeg derfor lovet Paul min Bistand. Bødvar sagde: „Da frygter jeg, at en Enkelt af Pauls Venner bliver et Hoved kortere, hvis Sturla ikke faaer sin Villie.” Jon svarede: „Vi vide, at Sturla ikke pleier at være nøieseende med Menneskeliv, men Flere forstaae at lade slaae Folk ihjel, end Sturla alene, og det lover jeg dig, Bødvar, at for hver Mand af Pauls Venner, som Sturla lader dræbe, skal jeg lade tre af Sturlas Tilhængere bide i Græsset.” — —

Nu forsøgte man at bringe Sagen til Forlig, men Sturla og hans Parti mærkede snart, at Jon Loftsson havde besluttet ikke at give efter. Mægling blev prøvet, og man gik til Sturla og bad ham om at overgive Sagen til Jon Loftssons Voldgift; man lod ham vide, at dette vilde blive ham ærefuldere, end om han lod det komme til Brud. En Dag, da Lovbjerg var talrig besøgt, traadte Sturla frem. Det var hans Vane at holde lange Taler, men han var baade klog og ordsnild. Han yttrede: „Mine Stridigbeder med Præsten Paul ere vist de Fleste bekendte, saa og den

*) Herunder er saavel den geistlige som verdslige Jurisdiction over Reykholts Herred at forstaae.

Skjændsel, som man havde mig tiltænkt, men hvor min Lykke var stærkere end den Angribendes Hensigt. Derpaa blev Sagen bilagt saaledes, at Selvdømme blev mig af Præsten overladt; men nu hidser man imod mig de fornemste Mænd her i Landet, for at underkaste den samme Sag Andres Dom, som før var min egen Kjendelse voldgiven. Nu, hvis Saadant nogensinde før var skeet iblandt os, kunde man see det an, men det er exempeløst i vor Lovgivning. Dog, siden Sagen er kommen i Jon Loptssons Hænder, som er den første Høvding i Landet, og til hvem Alle overgive Bilæggelsen af deres Tvister, veed jeg ikke, om en anden Udvei vil være mig ærefuldere, end den at forsøge, hvor hæderlige Vilkaar han under mig. Forstand til at vælge det Fordeelagtigste mangler jeg maaskee, men paa min Værdighed holder jeg." Da sagde Biskop Brandur: „Ingen troer, at det skorter dig paa Klogt, større er Tvivlen om din Retsindighed." Jon Loptsson yttrede, „at Sturla talte forstandig og forsonlig for Mange, men Pengebøderne for Præsten Pauls Vedkommende skulle nedsættes, thi de vare overdrevne, og har Sturla derom herefter med mig og ikke med Paul at gjøre." Derpaa forlod man Lovbjerg; men førend Thinget var forbi, tilbød Jon Loptsson Sturla at tage en af dennes Sønner til sig som sin egen, og valgte Snorre (Sagaskriveren). Sturla bragte selv sin Søn til Odda og modtog dertil hæderlige Gaver af Jon Loptsson. Men Pauls Pengebøder bleve nedsatte fra 200 til 30 Hundreder. — —

Saa er sagt, at da Sturla fik Efterretningen om Pauls Hustru Thorbjorgs Død, lagde han sig tilsengs, som han pleiede, naar hans Sind var betyngtet. Man spurgte ham, hvi han gjorde saa. „Efterdi jeg har de Tidender fornummet," sagde han, „der volde mig Sjælesorg." Man sagde ham, at Ingen havde ventet, han vilde tage sig Thor-

bjørgs Død saa nær. Sturla svarede: „Ikke er dette saaledes at forstaae; derimod havde jeg besluttet, aldrig at tilgive Thorbjørgs Born, saalænge hun levede, men nu hun er død, sommer det sig ei at tage Hævn over dem.” — Sturla døde i høi Alder paa Hvam.

2.

Sturla Sighvatsson,

Hvam-Sturlas Sonnesøn, overgik alle sine Slægtninge i Dristighed og Herskesyge, saa at han endog forfulgte sin egen Farbroder, Snorre. Han rev det ene Godord til sig efter det andet, underkastede sig det vestlige og endeel af det sydlige Island, red til Thinge med 1000 Mand i Følge, og der er ingen Tvivl om, at han eftertragtede Enevælden over det hele Land. Hertil hentyttede han især sin Fader Sighvats Bistand, hvis Yndling han var, og i hvem han havde en Raadgiver, der vexelviis gjød Vand eller Olie i Sønnes Lidenskaber. Medens Sturla i Rom afsonede sine og sin Faders talrige Synder, forberedede denne Sturlas Herredømme i Landet, og mærkede sig de Mænd saavel i, som udenfor Sturlungeslægten, hvem det gjaldt om itide at høie eller knække. Disse vare paa den Tid Sighvats egne Sønner Thordur Kakali og Markus, Gissur Thorvaldsson, senere Jarl over Landet, Kolben hiin Unge, Jon Leptasons Sonnesøn, Bjørn Sæmundsson, Stadar-Bødvar, Bødvar af Bai, Thorlev til Gardar o. fl., foruden dem, som faldt mod Sturla i Slaget ved Bai.

Sturla rejste den Vaar nord til Øfjorden for at besøge sin Fader. Sighvatur tog godt imod ham, og talte en heel Deel om Slaget i Bai, skjøndt ikke uden Gloser. Han spurgte Sturla: „Stod der et Slag der sydpaa hos Eder, min Frænde?” — „Saa tykkes det os,” svarede Sturla. — „Det var nok kun en lille Byge,” sagde Sighvatur. — „Os forekom den lang nok,” svarede Sturla. — „Nu troer du vel at have udført store Ting,” sagde Sighvatur. — „Hvorfor ikke,” svarede Sturla smilende, „men dog har jeg ikke pralet

deraf." Da sagde Sighvatur: „En Gaard skal du nu vel have, min Frænde, thi jeg hører, du har afhændet Reykholt; men vanskeligt vil det vistnok falde at finde en, der staaer dig an." — „Jeg overlader dig Valget," sagde Sturla. — „Der kan kun være Tale om to," svarede Sighvatur, „naar jeg undtager Bispestolene, og det maa da enten være Odda eller Modruvellir i Hørgardal; det er de bedste Gaarde i Landet, og dog vil du vel ei finde dem for store." — „Jeg synes vel om begge," sagde Sturla, „men jeg troer ikke, nogen af dem er at faae." — „Mange Ting udfordres der til et godt Bo," sagde Sighvatur, „du trænger da først og fremmest til en Bryde og hans Kone; de bør være velstaaende og ordentlige Folk; dem har jeg fundet til dig, og det er din Svoger Halfdan af Keldum og din Søster Stenvor; de passe ypperlig til den Bestilling." Sturla bifaldt dette Forslag. „Dernæst," sagde Sighvatur, „trænger du, min Frænde, til en Hyrde; hau bør være lille og let i Sædet, Pigejæger og gjerne ligge paa Malkepladsen; ham har jeg ogsaa fundet; det er Jon Loptssons Sønneson, Bjørn Sæmundsson; Følgesvendene, der gaae med dig ud og ind, har jeg ogsaa fundet; det skulle være dine Brødre Thordur Kakali og Markus." — Sturla meente, at dertil passede hans Brødre godt. — „Ja, mange Ting udfordres der til Huusholdningen, min Frænde," sagde Sighvatur, „thi endnu har du nævenyttige Mænd behov, som forstaae sig paa Jagt og Fangst, som kunne istandsætte Skibe og andre Redskaber; dem har jeg ogsaa udseet til dig; det ere dine Frænder Stadar-Bodvar og Thorlev til Gardar." — Sturla indrømmede vel, at de vare nævenyttige Mænd, men satte nu et alvorligt Ansigt op. — „Fremdeles, min Frænde," sagde Sighvatur, „trænger du til Mænd, der passe dine Heste, og bestemme, hvilke Heste der blive benyttede til hver Reise; dem har jeg ogsaa fundet til dig, og der have vi Biskoppens Søn Loptur og

Bødvar af Bai." — Sturla svarede: „Sligt er unyttig Tale, thi ikke kan jeg vente, at alle tjene mig." — „Nu er jeg snart færdig," sagde Sighvatur, „men endnu har du saadanne Folk nødig, der forestaae alle dine Tilførsler, som ride for dig til Markeder og Havne, dertil udfordres raske Folk med Overblik, som forstaae at befale og forestaae Reiser; dem har jeg da endelig ogsaa fundet; det er Gissur Thorvaldsson og Kolben hiin Unge." — Da reiste Sturla sig hastig og gik ud, men da han kom ind igjen, gav Sighvatur sig til at spøge med ham om andre Ting.

Men alle dem, som Sighvatur i denne Samtale havde udpeget, underkastede Sturla sig, eller forfulgte dem som sine Fjender. Nogle dræbte han, andre jog han i Landflygtighed, indtil han selv tilligemed sin Fader og et Par af sine Brødre faldt i Slaget paa Ørlygstadir imod Gissur Jarl og Kolben hiin Unge.

3.

Gissur Jarl Thorvaldsson

var i Slægt med Sturlungerne, og deres bitterste Fjende. I Slaget paa Ørlygstadir fældede han med egen Haand Sturla Sighvatsson, og levede i vedvarende Fjendtligheder med Sturlungerne, indtil han, efter at have knækket alle sine Modstandere, blev den øverste Mand af verdslig Stand og Kong Hakon Hakonssons Statholder over Island.

— Saa fortælles der, at den Dag Sturla Sighvatsson havde Bryllup med Solveg, Sønnedatter af Jon Loftsson i Odda, og Thorvald Gissurssons Myndling, lod Thorvald sine Børn kalde frem for Sighvatur, thi det var ham meget om at gjøre, at Sighvatur skulde synes vel om Børnene. Gissur stod forrest. Thorvald holdt ham i Haanden og sagde: „Denne er min Yndling, Sighvatur, og det vilde jeg ønske,

at han behagede dig." Sighvatur blev alvorlig, og saae længe paa Drengen, men Gissur stod rolig og saae ham kjækt under Oinene. Sighvatur sagde tørt: „Tilvisse har han Lykken med sig, men ilde huer det skarpe Bryn mig." — Saa er sagt, at Thorvald fulgte Sighvatur og hans Søn paa Vei, og førend de skiltes ad, stode de af Hestene, og talte endnu Meget om deres Venskab. Da sagde Sighvatur: „Derom beder jeg dig, Thorvald, at vi begge gjøre Vort til, at vore Sønner handle mod hinanden, som det sig hør og bor mellem Venner og Frænder." Thorvald saae ned for sig og svarede: „Trygt vil det være, saalænge vi leve begge."

— Gissur var af Middelhoide, og velvoxen; Oinene vare levende og laae fast; han var lys af Lød, veltalende, Stemmen var baade kraftfuld og blid; han var rolig og raadsnild; naar han var tilstede ved Andres Tvist, var han ligegegyldig, og Ingen vidste, hvis Parti han vilde tage. —

— Sturla Sighvatsson (see ovf.) red til Apavand tidlig den Dag med sin hele Flok, Tre Hundrede Mand stærk. Gissur kom længere hen paa Dagen med fyrgetyve Mænd i Følge. De talte længe sammen og kunde ikke blive enige. Derpaa raadslog Sturla med sine Mænd. Siden gik han hen til Gissurs Flok, talte hoit og bad dem lægge deres Vaaben; det var bedre end lade Livet. Gissur sagde, de skulde lægge deres Vaaben, og spurgte Sturla, hvi han vilde lægge Haand paa ham. — Sturla bad Gissur være forvisset om, at han (Sturla) var fattet paa, ikke at taale nogen Ligemand paa Island, „men jeg skjotter Lidet om alle de Andre, naar du er overmandet, thi dig ene frygter jeg." Siden blev en Bibel fremtagen og rakt til Gissur; bød Sturla ham sværge sig Lydighed og at forlade Landet. Gissur spurgte: „Skal jeg sværge en norsk eller en islandsk Ed?" — „Som du vil," sagde Sturla. — „Da vil jeg sværge

dig en norsk Ed," sagde Gissur, „efterdi jeg skal til Norge, og det foier jeg til, at i ædru Tilstand skal jeg aldrig et ondt Ord sige imod dig." Nu svoer Gissur Eden. Derpaa rede de til Alptavand; var Sturla alvorlig, men Gissur munter. Det har Gissur fortalt, at der de gjorde Holdt i Lavastrækningen ovenfor Alptavand og stod af, taug Sturla en Stund, og sagde derpaa: „Lader os ride videre." Da meente Gissur, at Sturla havde været i Tvivl med sig selv, om han skulde lade Gissur dræbe. Derpaa skiltes da ad, og red hver sin Vei.

Kort efter forenede Gissur og Kolben hin Unge sig imod Sturla, og bød ham Slag paa Ørlygsstadir, hvor Sturla faldt tillige med sin Fader og flere af sine Brødre. Forlig kom istand paa Thinge, men trygt var det ikke.

— Eyulf Thorstensson var gift med Sturla Sighvatssons Datter Thorride. Hans Øgenavn var „den Heftige". Sturla Thordarsson den Yngre (Sturla Sighvatssons Brodersøn) havde paa denne Tid fæstet sin Datter Ingeborg bort til Gissurs Søn Hall, og skulde deres Bryllup staae om Høsten paa Gissurs Gaard Flugumyri i Skagafjorden. — Sturla og Rafn Oddsson rede til Brylluppet med 70 Mænd i Følge. Der de kom til Vidimyri i Skagafjord, kom Bud fra Eyulf, som lod Rafn Oddsson vide, at Eyulf og hans Brødre, samt flere Sturlunger havde besluttet at gjøre Hærfærd mod Gissur og hans Sonner kort efter Brylluppet, og brænde dem inde, hvis man ei paa anden Maade fik Bugt med dem, og blev Rafn opfordret til at angribe Gissur indenfra, medens Eyulf angreb dem udenfra. Rafn afslog det, og fraraadede det hele Foretagende, men dog lovede han ikke at angive dem.

Henved tohundrede Gjæster vare indbudne til Brylluppet og indfandt sig paa Flugumyri. Om Aftenen efter

Vielsen bleve Bord satte frem og Lys tændte. Husene paa Flugumyri vare af udmærket Arbeide, og alle Stuer behængte med Telte. Storstuen var 26 Alen lang og 12 Alen bred; man sad tilbords i sex Rækker, og otte Mundskjænke gik for hver Bænk med Drikkehorn fulde af Øl og af Mjød, fire for Mænd og fire for Qvinder. Gissur Thorvaldsson sad midbænks paa den østre Bænk mellem Brudgommen og Rafn Oddsson. Nu reiste han sig og sagde: „Gud være med os Alle nu og fremdeles. Her ere nu saa udmærkede Mænd samlede, som dette Land bedst formaaer. Det er de Fleste bekjendt, som her ere tilstede, hvilke Tvister der have været mellem Mænd her i Landet, og som mere eller mindre angaae os. Nu ere disse Tvister tillykke bilagte ved de Mænds Bistand og Mellekomst, som her ere sammenkomne. Sturla Bonde og Rafn Oddsson! det haaber jeg med Guds Hjælp, at vort Forlig er trygt, og at vi end yderligere skulle befæste det ved denne Sammenkomst til godt Fællesskab i Kraft af det Svogerskab, som idag er kommet istand; men dog vil jeg til større Sikkerhed lyse Fredhellighed over alle Tilstedeværende, at Enhver maa være den Anden velsindet og vise det baade i Ord og i Gjærning.” Derpaa drak man om Aftenen og den næste Dag. Da sad Islev Gissursson ved Rafn Oddssons Side, og drak de af eet Sølvbæger om Dagen. Dette var om Søndagen. Mandagen kom Ari Ingimundarson der; han var en af de med Eyulf Thorstensson Sammensvorne. Gissur var den venligste inod ham, og bad ham komme nærmere og befæste deres Forlig og Venskab. Ari sagde: „Tvivl aldrig derom, Gissur, at vi skulle komme nærmere, jeg og min Frænde Kolben Grøn, naar vi besøge dig i Eyulf Thorstenssons Selskab.” — Gissur mærkede ei, hvad der laae i disse Ord. Førend Rafn Oddsson red bort fra Gildet, advarede han Gissur, og opmuntrede ham til Forsigtig-

hed. — „Har jeg da noget at frygte?“ spurgte Gissur. — „Ingen veed,“ svarede Rafn, „hvorfra Drukken og Daare kan komme.“ — Sturla forlod Flugumyri samme Dag, og nu var Gissur alene tilbage med sine Sonner og Hjemmemænd.

— Eyulf Thorstensson, Ari Ingimundarson og Kolben Grøn rede med 40 Mænd i Følge Fjeldveien til Flugumyri; de stode af deres Heste, og gik hurtig, men stille hen til Husene. — Gissur Thorvaldsson og hans Hustru Groa laae til venstre Haand i det store Sovehuus, lige op til Skillerummet mellem dette og Qvindernes Sovestue; hans Søn Hall, Brudgommen, og dennes Hustru Ingeborg laae i den næste Seng. Gissur vækkede hurtig sin Søn, og fik Brynie og Staalhue paa. Groa tog Sværdet Brynjebider, løsnede Fredbaandene, og rakte Gissur; han drog da Sværdet, Hall sprang op, tog sine Vaaben, men af Klæder havde han kun Underklæder. De vare, foruden Gissur selv, hans tre Sonner Hall, Ketilbjørn og Islev, femten Mænd tilsammen i Hovedbygningen, deriblandt Thorlev Munk, Ølbrygger, og Præsten Jon Haldorsson. Men Kornakur Bryde og fire andre, der sov i den lille Stue, kunde ikke komme Gissur tilhjælp. — Der blev kjæmpet langt ud paa Natten. Eyulf kunde ei faae Øie paa Gissur den hele Nat; de manede ham frem, men han svarede ei. Før at væрге sig mod Overmagten, lod Gissur Thorvaldsson sine Mænd danne en Skjoldborg i Indgangen mellem Storstuen og Sovehuset, og den formaaede Angriberne ei at bryde; der mistede Ketilbjørn Gissursson den ene Haand. Først da Angriberne frygtede, at Undsætning skulde komme fra de andre Gaarde, satte de Ild paa, og fyldtes Husene snart af Røg og Damp. Gissur lagde sig ned i Storstuen med Hovedet imod Gulvet, og hans Hustru ved hans Side. — Da læste Gissur sine Bonner; derpaa stod han op, og støttet af Groa gik han hen til den søndre Ud-

gang; han var udmattet af Træthed og Røg. Gissurs Hjemmemand, Gissur den Glade, stod ved Døren og talte med Kolben Grøn. Denne tilbød ham og en Mand med ham Liv og Fred, med Undtagelse af Gissur Thorvaldsson og dennes Sønner. Imidlertid stod Gissur Thorvaldsson bag ved ham og trak frisk Luft. I dette Øieblik kom Ingeborg Sturlas Datter til Døren, hun var da kun 14 Aar, men udmærket af Væxt og Skjønhed; hun havde kun en Natsærk paa og var barfodet; et Solvbælte havde viklet sig om hendes Fødder, da hun forlod Sengen. Groa bad om Tilladelse for Ingeborg til at komme ud, og Kolben Grøn sprang selv ind og bar hende ud til Kirkeu; men det siges, at Thorsten Genja kastede Groa i Flammerne. — Nu var Ilden overalt, uden i Kjøkkenet, den lille Stue og Mælkekjelderens. Alle Gissurs Sønner vare faldne, og med dem de fleste Hjemmemænd. Ni Fattige qvaltes af Røg i Gjestehuset. Kun et Par Mandfolk og Qvinderne undkom til Kirken.

Gissur Thorvaldsson var i Forveien gaact hen til den lille Stues Udgang, men der hørte han Stoi og Forbandelser, og vendte om igjen. Han banede sig nu tillige med sin Frænde Gudmund Vei til Mælkekjelderens. Præsten Jon Haldorsson kom til i det Samme. Gissur bød dem begge at forlade ham, og de gik til den søndre Udgang, og fik Liv. Gissur kastede nu Brynien og Staalhuen. Han havde kun Lærreds Underklæder paa. Han gik ned i Kjælderens. Der saae han et stort Kar med oplagt Mælk; ned i dette Kar stak han Sværdet Bryngebider, indtil det sank ned til op over Haandfanget. Under det større Kar og halv skjult deraf saae han et mindre Kar, som var nedgravet i Jorden; dette Kar var fyldt med suur Valle. Der var Plads nok for Gissur til at komme ned i Karret; og den sure Valle naaede ham til Brystvorterne; Vallen var kold. Han havde kun været der en kort Stund, forinden han horte flere

Stemmer; der blev talt om ham, og tre Mænd udseete til at gjøre det af med ham, hvis han fandtes. Skulde hver hugge sit Hug, med lange Mellemrum, for at erfare, hvorledes han gik sin Død imøde. De kom nu med Lys ned i Kjælderen, og søgte overalt, indtil de kom til Karret, hvori Gissur sad; tre Gange stak de med Spydene ned i Karret, og vare Meningerne deelte, om de havde truffet noget Levende deri eller ei. Gissur holdt sagtelig Hænderne for Brystet, og gav efter, naar Spydene traf ham, for at de ikke skulde mærke nogen Modstand mod Spydsoffene; han fik mange og smaa Saar paa Hænder og Knæer. Saa har Gissur siden sagt, at førend de kom ned i Kjælderen, rystede han af Kulde, saa at det skulpede i Karret, men efter at de vare komne ned, rystede han ikke mere. To Gange søgte de rundt i Kjælderen, og begge Gange med samme Udfald. Derpaa gik de ud, og gav de Efterlevende Fred. Da gryede det af Dag. Derpaa stode de paa Hestene og rede bort. En Mand, Ørn med Foden kaldet, red bagerst; han sagde til Eyulf, at han saae en Mand blive fort til Kirken, „og er det vist Gissur,” bad han dem vende om igjen. De modsagde ham og vendte ikke om. Men det var som Ørn formodede. Gissur var saa overmandet af Kulden, at han taalte ei længere at blive i Kjælderen. Da han kom i Kirken, blev han dækket til med Klæder; han var hæs af Røg og af Kulde, men kom sig snart, og lod sig med Intet mærke, hverken Legems- eller Sindslidelser. —

Nu strømmede Folk til fra Herredet. Deriblandt Gissurs Frænde Paul Kolbensson af Stad. Man søgte efter Ligene i Ruinerne. Der fandt man Gissurs Søn Islev; han var ikke brændt; men Liget var stegt indeni Brynjen. Saa fandt man og Liget af Gissurs Hustru Groa. Da sagde Gissur: „Min Frænde Paul! her kan du see min Søn Islev

og min Hustru Groa;" derpaa vendte han sig bort og der sprang Hagl fra hans Øine.

Gissur forfulgte alle dem, som havde været med i det natlige Overfald paa Flugumyri, indtil han havde omkommet dem, og tildeels deres nærmeste Slægt. Derpaa drog han til Norge, for at indberette Landets Tilstand til Kong Hakon Hakonsson, som allerede fra Snorre Sturlasons Tid havde indblandet sig i de islandske Hovdingers Tvistigheder.

— Thordur Kakali Sighvatsson (Sturla Sighvatssons yngste Broder) var dengang i Tønsberg hos Kong Hakon Hakonson. Da han erfoer, at Gissur Thorvaldsson var der, bad han Kongen om at vise Gissur bort, thi det vilde ikke gaae vel, hvis de vare begge paa eet Sted. Kongen svarede: „Hvor kan du vente, at jeg viser min Frænde Gissur bort paa din Opfordring, eller vilde du ei være i Himmerig, hvis Gissur var der?" Thordur Kakali svarede: „Det vilde jeg, Herre! dog saaledes, at der var lang Afstand imellem os." Kongen satte begge, hver over sit Herred i Norge. — Kort efter døde Thordur Kakali pludselig. Gissur erholdt nu større Værdigheder af Kong Hakon end før, og den samme Sommer gav Kongen Gissur Jarlenavn og belænedede ham med Islands Sønder- og Nordland, samt Borgarfjorden. Kong Hakon gav Gissur, inden han vendte tilbage til Island, store Gaver, deriblandt Mærke og Luur; han satte ham i Hoisæde ved sin Side og lod sine Smaasvende skjænke for ham, som for sig selv. Men Gissur forbandt sig med Kongen til at gjøre ham Island skatskyldigt. Da var Gissur Jarl 49 Aar gammel.

Men man var endnu ikke bleven vant til Kongevælden paa Island. Trods sin Listighed mødte Gissur saa megen Modstand, at selv Kong Hakon nærede den, mulig grundede, Mistanke imod ham, at han mere arbejdede for sig selv end for Norges Konge, og sendte derfor sin Hirdmand Hallvard Guldsko til Island, for at inddrive Skatten. Det

er utvivlsomt, at herved vaagnede Gissurs gamle Fjender af Dvalen. Sturla Thordarson og Rafu Oddsson modarbejdede hans Planer hemmelig, og æggede blandt Andre de Andreassønner imod ham.

Man forsøgte nu at mægle mellem Gissur Jarl og Thordur Andreasson. Han kom selv med sine Brødre Gissur imøde, og Gissur yttrede sig fredelig imod dem. De Andreassønner overnattede paa Teg med Tredive Mænd i Følge. Gissur Jarl havde 600 Mænd med sig. Om Morgenen, da de Brødre gik i Kirke, opstillede Gissur Jarl sin Flok i en Halvcirkel udenfor Kirken. Da Thordur Andreasson kom ud af Kirken, gik han ind i Halveirklen; han holdt en Øxe i Haanden. Gissur Jarl sagde: „Du Thordur og dine Brødre og Sæmund Haraldsson skulle ride med mig over Aaen, og der ville vi tale ud om vort Mellemværende.” Han tog til Øxen, som Thordur holdt i Haanden. Thordur rakte ham Øxen. Derpaa befalede Gissur at afvæbne alle hans Mænd; sagde, de behøvede ingen Vaaben. Dette overraskede alle retsindige Mænd; thi det var imod Aftale. Om Fredagen rede de over Aaen. Thordur spurgte en af Jarlens betroede Mænd, hvad Gissur vel havde isinde. Denne mente, at Jarlens Hensigter vare de bedste. Da tumlede Thordur Hesten og nynnede Dandsomkvædet:

„Mine ere Sorgerne tunge som Bly.”

De overnattede i Thrandarholt.

Tidlig Løverdagsmorgen kaldte Jarlen Hjalmar Thorbjørnsson hen til sin Seng og sagde: „Nu har jeg overlagt de Andreassønners Anliggende. Jeg lader dem henrette idag.” — Derpaa klædte Gissur sig paa, gik ud og opsagde Fred og Forlig mellem ham og de Andreassønner. Thordur Andreasson blev ført ud. „Derom beder jeg dig, Gissur Jarl!” sagde han, „at du tilgiver mig, hvad jeg har forbrudt imod dig.” — Gissur svarede: „Det skal jeg gjøre, naar du

er død." En Mand ved Navn Germund halshuggede Thor-
dur. Gissur Jarl gik hen til Liget, lagde Haanden i Saaret
og bad Bøddelen at hugge anden Gang.

Derpaa red han hjem til Stad. Nu samlede han alle
sine Tilhængere paa Nordlandet om sig og red med 1200
Mand til Thing. Rafn Oddsson kom med 600 Mand fra
Vesterlandet; i hans Følge var Kong Hakons Hirdmand,
Hallvard Guldsko, og Sturla Thordarson. Jarlen erfoer, at
at der vesterpaa havde de Alle besluttet at sværge Kong Hakon
Skatskyldighed. Da raadslog han med sine Venner, og talte der-
paa første Gang indtrængende Kongens Sag til Nordlændinger
og Sonderlændinger. Lovretten blev nu sat, og Enden blev,
at alle Islændere, paa Østerlændingerne og de halve Sonder-
lændinger nær, svore Kong Hakon Skatskyld med de Be-
tingelser, som i efterfølgende, samtidig affattede, Aktstykke
bleve nedlagte:

Den gamle Pagt mellem Island og Norge,

vedtagen paa Althinget Anno 1262

mellem

Herr Hallvard Guldsko paa Kong Hakons Vegne og Gissur
Jarl, Sturla Thordarson, Rafn Oddsson o. fl. paa
Islændernes Vegne.

I Fader, Søn og Hellig Aands Navn var Overeenskomst
indgaaet og vedtagen med Haandslag af den hele Almue
paa Island:

„Vi byde den værdige Herre og kronede Konge Hakon
vor Tjeneste, med den Lovbetingelse, som samtykket er
mellem Kongedømmen og Undersaatterne, som Landet bygge.
— For det Første, at vi ville yde Kongen Skat og Thing-
reiseløn, overensstemmende med Lovbogen, saa og al under-
saatlig Skyld, saafremt de Løfter blive holdte, som herved
ere betingede: — først og fremmest, at udenlandske Støv-

ninger skulle ei finde Sted, uden for de Mænds Vedkommende, som paa Althing dømmes til at forlade Landet, — fremdeles, et Indfødte skulle være Laugmænd og Sysselmænd i Landet, af de Slægter, som tilforn til Kongen have deres Godord afstaaet, — saa og, at sex Havskibe aarlig komme til Landet, naar intet Forfald er tilstede. Fremdeles, at Arv staaer aaben for islandske Mænd i Norge, hvorlængde den end har været uopgjort, naar ret Arvetager kommer til, eller hans Fuldtro. Saa skal og al Told opgives dem. Endvidere skulle islandske Mænd nyde de Rettigheder, som de før have fremmest nydt. — Saa skal Kongen og unde os Fred og Ret efter islandske Love, overeensstemmende med vor Lovbog, og sine egne Forordninger, som Gud giver ham bedst Forstand til. Fremdeles ville vi have en Jarl over os, saalænge han er Eder tro, og os huld.”

Saa skulle vi og vore Efterkommere holde Troskab mod Eder, medens I og Eders Efterfølgere holde den foreskrevne Pagt, men opsagt være Huldskab og Troskab mod Eder, om I, efter de bedste Mænds Skjon, bryder Pagten for Eders Vedkommende.

Paa dette Thing kom Forlig istand med Haandslag udenfor Kirkedøren paa Althing mellem Gissur Jarl og Rafn Oddsson.

Hermed slutes Gissur Jarls offentlige Virksomhed. Han blev Kannik i Vidokloster og døde der i sit 59de Aar,

VI.

Kong Harald Haardraade som Barn.

Det fortælles, at da Kong Olaf den Hellige engang var til Gjæstebud hos sin Moder Asta, førte hun sine Born af andet Ægteskab med Sigurd Syr frem for ham. Kongen satte Guttorm paa det ene Knæ og Halfdan paa det andet. Kongen saae paa Drengene. Han hæftede vrede Blikke paa dem, og de bleve bange. Da bragte Asta ham sin yngste Søn Harald. Han var da fem Aar gammel. Kongen saae ham stivt og vredt i Øiet, men Drengen udholdt hans Blik. Da greb Kongen ham i Haaret. Drengen rykkede til Gjengjæld i Kongens Skjæg. „Hævnjerrig bliver du, min Frænde,” sagde Kongen. Dagen efter gik Kongen med sin Moder ned til en lille Indsø, som var i Nærheden. Der vare Drengene og legede. Guttorm og Halfdan havde bygget sig Gaarde og Kornlader, med Tilbehør af Faar og Hornkvæg. Det var deres Leg. Noget derfra stod Harald; han lod en Mængde Træspaaner flyde paa Vandet. Kongen spurgte ham, hvad det skulde betyde. Drengen svarede, at det vare hans Hærskibe. Kongen loe og sagde: „Det er muligt,

min Frænde, at du engang kommer til at raade for Skibe." Da kaldte Kongen Guttorm og Halfdan derhid. Han spurgte Guttorm: „Hvad ønsker du helst at eie?" — „Agre," svarer han. Kongen spurgte: „Hvorvidt skulde de strække sig?" — Han svarer: „Over det hele Næs." Men ti Gaarde stode der paa Landtungen. Da spurgte Kongen Halfdan: „Og hvortil staaer din Hu?" — „Til Køer," svarede han. Kongen spørger: „Hvormange Køer vilde du vel have?" — Halfdan svarer: „Naar de bleve vandede, skulde de staae tæt Side om Side rundt om den hele Indsø." — Kongen siger: „Rige Landmænd ville I være, som Eders Fader." — Da spørger Kongen Harald: „Hvad vil du helst besidde?" — „Huuskarle," svarer han. Kongen siger: „Hvormange vilde du have?" — Harald svarer: „Saamange, at de til eet Maaltid aad min Broder Halfdans Køer op." — Kongen loe, og sagde til Asta: „Her opfostrer du en Konge, min Moder."

VII.

Emund Laugmand.

I den første Samling af Sagastykker (S. 86, fig.) er Thorgnyr Laugmands Sammenstød paa Upsalathing med Kong Olaf den Svenske optaget. Det erindres, at Kong Olaf paa dette Thing af sine Bønder blev tvungen til, at gjøre Fred med Olaf den Hellige eller Digre af Norge, samt give ham sin Datter Ingigerd tilægte. Kong Olaf af Sverige brød imidlertid Forliget. Og i Stedet for Ingigerd, som var ægtefødt, blev hendes uægte Søster, den svenske Konges Datter med en vendisk Slavinde, fæstet Kong Olaf den Hellige, halvt imod Faderens Villie, der ikke kunde tilgive Bøndernes voldelige Fremfærd imod ham. Thorgnyr Laugmand var nu død.

Emund af Skorum var Laugmand over Vestergotland. Han var klog og ordsnild, ætstor og rig. Det sagdes om ham, at han var underfundig, og ikke ganske til at stole paa. Efter at Jarlen Rognvald forlod Gotland, var Emund den mægtigste Hovding i de Egne. Nu holdt Vestergoterne hyppige Thing, og samtalede om, hvad Kong Olaf den Svenske vel havde isinde. De havde erfaret, at han var opbragt imod dem for deres Medhold med Olaf den Hellige. Især var han de Mænd modvillig, som havde ledsaget hans

Datter Astrid til Norge. Nogle af Bønderne mente, at de skulde søge Bistand i Norge og byde den norske Konge deres Tjeneste. Andre vare herimod og mente, at Vestgoterne formaaede ei at udholde Fjendtligheder med Svearne. „Er Norges Konge os da for fjern, og hans Land for langt borte. Det Bedste bliver først at skikke Sendebud til Sveriges Konge og søge Forlig med ham. Om det mislykkes, kunde vi søge Hjelp i Norge.” Bønderne bade nu Emund om at overtage dette Hverv. Han samtykkede deri, og drog bort selv tredivte. Han kom til Østergötland. Der havde han mange Venner og Frænder og blev vel modtagen. Han talte der med de viseste Mænd om sit Anliggende, og alle vare enige om, at Kongens Fremfærd var usømmelig. Derpaa reiste Emund til Sverige. Han meddelte og der Mange Sagens Sammenhæng, og overalt var der kun een Mening om Kongen. Han kom til Upsala en Aftenstund. Der tog han med sine Mænd et godt Herberge og overnatte. Dagen efter gik Emund for Kongen. Denne holdt Thing. Der vare mange Mænd om ham. Emund bukkede for Kongen og hilsede ham. Kongen besvarede hans Hilsen og spurgte ham om Nyt. Emund svarer. „Smaat Nyt er hos os Gøter. Dog tykkes det os værd at omtale, at Atti af Vermeland i Vinter gik til Skov med Skier og Bue. Han er vor første Jæger. Han havde gjort saa god en Fangst paa Fjeldet af forskjellige Dyr, at hans Slæde var fuld af Peltsværk. Da vilde han hjem. Men nu seer han et Egern i Skoven. Han skyder efter det og feiler. Da blev han vred, slap Slæden og løb efter Egernet. Men Egernet sprang omkring i det Tykkeste af Skoven; det var nu ved Trærnes Rod, nu oppe i Toppene. Atti sigtede bestandig, enten for høit, eller for lavt, men dog saae han hele Tiden Egernet. Jagten gjorde ham saa ivrig, at han forfulgte Egernet den ganske Dag, men uden at skyde det.

Da det blev mørkt, kastede han sig ned i Sneen og laae der Natten over. Det sneede. Morgenen efter søgte Atti sin Slæde, men fandt ikke. Og tomhændet kom han hjem. Der ere mine Nyheder.“ Kongen svarer: „Smaat Nyt, hvis du ei veed Mere.“ — Emund svarer: „Saa var og det, at Gote Tofason seilede med sine Hærskibe op efter Göteelven. Da han laae for Anker ved Okerø, kom de Danske med fem store Handelsskibe. Gote og hans Mænd erobrede snart de fire af dem og vandt et rigt Bytte, uden at miste en Mand; men det femte Skib undkom tilsoes og seilede fra dem. Gote seilede efter med eet Skib. I Førstningen kom han nær ind paa det danske Skib. Men nu kulede det. Da gik Handelsskibet stærkere. Da vilde Gote vende om. Men nu blæste det Storm og Gote strandede ved Læsøe. Alt Gods forliste og største Parten af Mandskabet. Hans Mænd skulde vente paa ham ved Okerø. Imidlertid kom de Danske der med femten Skibe og dræbte hvert Mandsbarn, men plyndrede alt det Gods, som hine før havde erhvervet. Saaledes lønnede Gjerrigheden sig.“ — Kongen svarer: „Det vare mærkelige Nyheder, men hvilket er dit Ærinde til os?“ — Emund siger: „Herre! jeg er kommen for at søge Losningen af vanskelige Spørgsmaal, der angaae Uensheder i vor Lovgivning og Upsalalove.“ Kongen spørger: „Hvorom drejer det sig?“ — Emund svarer: „Der vare to Mænd, begge af lige hoi Byrd, og begge ætstore, men ulige i Sind og Formue. De stred om Fasteiendomme, og gjorde hinanden Skade, og den rigere større end den fattigere. Dog kom Forlig istand paa Hovedthing, og skulde den rigere betale Bøder. Han erlagde da en Gjæsling for en Gaas og en Griis for et gammelt Sviin, og for en Mark brændt Guld bodede han en halv Mark Guld, men den anden Halvdeel udredede han i Leer og Snavs, og dertil foiede han Trusler imod den, som lod sig denne Betaling

byde. Hvad dømmer I herom, Herre?“ — Kongen svarer: „Han skal bøde fulde Bøder, som han var idømt, og til sin Konge desuden det Tredobbelte. Og ere Bøderne ei udredede inden denne Tid imorgen, da skal han have Huus og Gaard forbrudt; skal det Halve af hans Gods tilfalde Kongen, det Halve Modparten.“ — Emund bekendtgjorde denne Dom for alle de mægtigste Høvdinge, som vare der tilstede. Derpaa tog han Afsked med Kongen og gik sin Vei. — — Næste Morgen, da Kongen vaagnede, tænkte han over, hvad Emund havde sagt. Kong Olaf havde altid om sig tolv af de øverste Mænd i Upsalarige. De sade med ham ved Domme og afgjorde vanskelige Spørgsmaal. Kongen bød at lade Emund Laugmand kalde. Men Budet kom tilbage med det Svar, at Emund Dagen iforveien var reden hjem. Da sagde Kongen: „Siig til, I gode Høvdinge, hvad mente Emund med sin Lovtvist igaar?“ — De svarede: „Det har I vel tænkt, Herre, at Noget laae under hans Ord.“ — Kongen svarede: „Ved de to ætstore Mænd, som han sagde vare uenige, og som tilføiede hinanden Ondt, men hvoraf den Ene var den mægtigste, forstod han mig og Olaf den Digre af Norge. Vor Tvist blev afgjort paa Upsala-thing. Men hvad mente han dermed, der han sagde, at Gjesling kom for Gaas, Griis for gammelt Sviin og Leer for den halve Mark Guld?“ — Arnvidur den Blinde svarer: „Herre! stor Forskjel er der paa Guld og Leer, men større dog paa Konge og Træl. I lovede Olaf af Norge Eders Datter Ingigerde, som er kongebaaren i begge Linier af Upsalaæt, som er den første Slægt i Norden, efterdi den stammer fra Guderne. Men istedetfor hende fik Kong Olaf Astrid, som vel er en Kongedatter, men af vendisk Slaveblod i Moderæt. Stor Forskjel er der paa de to Konger. Den Ene tager tiltakke med Sligt, og er det naturligt, thi ikke kan en Nordmand sættes lige med Upsalakonning.“

-- — De vare tre Brødre: Arnvidur den Blinde, svm var udygtig til Kamp, formedelst sit svage Syn; Thorvidur den Stammende, der ei mægtede at sige to sammenhængende Ord, men djærv og oprigtig var han; og Freyvidur den Døve, som hørte slet. De vare alle rige, mægtige, vise og Kongen kjære Mænd. Kongen siger: „Hvad mente Emund med det han sagde om Atti fra Vermeland?“ — Herpaa svarede Ingen, men alle saae paa hinanden. Kongen sagde: „Taler“ — Da siger Thorvidur den Stammende: „Atti hid-sig, gjerrig, onskabsfuld, dum og trodsig.“ — Da sagde Kongen: „Hvem træffer det?“ — Freyvidur den Døve svarer: „Herre, tydeligere skulle vi tale, om du giver Forlov.“ — Kongen svarer: „Tal Freyvidur, som du synes.“ — Freyvidur svarede: „Min Broder Thorvidur kalder den Mand dum og trodsig, som hader Freden, saaledes at han forgjæves eftertragter Smaating, og derved gaaer glip af vigtigere Goder. Nu er jeg saa döv, som Alle vide, men dog har jeg fornummet, at baade Hovdinger og Almue ere fortørnede over, at I ikke holdt Eders Ord til Norges Konge, men dog isærdeleshed derover, at I bryder den Pagt, som blev sluttet paa Upsalathing. I behøver ei at frygte, hverken den norske eller den danske Konge, naar Sveahær vil følge Eder, men hvis Landsfolket vender sig imod Eder, da see vi, Eders Venner, intet Raad, der kan kjælpe Eder.“ — Kongen spørger: „Hvem ere Hovedmændene for, at berøve mig mit Rige?“ — Freyvidur svarede: „Alle svenske Mænd ville holde gammel Lov og Ret. See nu Herre! hvormange af Eders Høvdinge sidde her ved Raadslagning hos Eder. Vi ere her kun 6, som kaldes Eders Raad-givere. Alle de øvrige ere bortdragne, og holde Thing med Landalmuen; vil jeg ikke længere dolge for Eder, at Hær-bud gaaer alt over Land, og at Folk blive kaldte sammen

til Rævsething.“ — — Forlig kom istand paa de Vilkaar, at Olaf skulde være Konge over Sverige, saalænge han levede, men holde Fred med Olaf af Norge, som og alle dem, som i denne Tvist havde deltaget. Jacob Önund, Olafs Søn, skulde og være Konge og have saa meget Land, som hans Fader indrømmede ham, men pligtig skulde han være at følge Bønderne, hvis Kong Olaf gjorde Noget imod deres Villie.

VIII.

Hakon Ladejarl.

Hakon Ladejarl var en Datterdatterson af Harald Haarfager. Hans Fader Sigurd Ladejarl blev dræbt af Gunilds Sonner, medens Hakon endnu var Barn. Harald Graafeld Eriksson, Haralds Haarfagres Søneson, var da Konge i Norge. For ham maatte Hakon Land flye og fandt Tilflugt i Danmark hos Kong Harald Blaatand Gormsson. Hakon var en smuk og hovisk Mand af Middelhoide, med smukke Haar og Skjæg; fast i Alt hvad han foretog, dybsindig og veltalende, taalmodig, grusom mod sine Fiender saavel i aaben Færd som lønlige Rænker, gavmild og langmodig baade til Godt og Ondt. En Høst kom til Harald Blaatand hans Broderson, Knud Gormssons Son, Harald, Guldharald kaldet, fordi han havde hjembragt meget Gods fra Vikingstog. Den Vinter vare Guldharald og Hakon Jarl sammen ved Harald Blaatands Hird. Nu bliver Hakon syg og lægger sig tilsengs; han kunde ikke sove, og aad og drak Lidet; men Smertes havde han ikke. Han vilde være alene eller kun have dem om sig, som han havde længe kjendt. Mange troede at han var bleven sindssvag. Kongen besøgte ham, men Hakon

vilde Lidet eller Intet tale. Guldharald besøgte ham og, thi han elskede Hakon, og denne var bekendt for sin Kløgt, naar han nød sin Sundhed. Guldharald ytrer for Hakon, at han er kjed af Vikingstog og ønskede at nedsætte sig i Landet, og foier til, at han er Kongeson saavel som hans Farbroder Harald, og ikke mindre egnet til at herske, end denne. Han spørger endelig Hakon, om han troede, Harald Blaatand vilde dele Riget med ham, hvis han fordrede det. — Hakon svarer: „Ikke troer jeg, at Harald vil fornægte dig din Ret; men dog vil du bedst erfare det, hvis du derom taler med Kongen; er du tilvisse saavel som han baaren til Riget, og, havde din Fader Knud været ilive, var han, og ikke Harald, bleven Konge over Danmark, og mange Danskes Ønsker ville følge dig, hvis din Villie bliver kundbar.“

Kort efter vakte Guldharald denne Tale med Kongen, og fordrede af ham i flere Høvdingers Nærværelse, at han skulde dele Riget med ham. Harald Blaatand svarede haardt, at Ingen havde vovet at fordre Saadant af hans Fader Gorm den Gamle, ei heller af hans Farfader Hardeknud, ei heller af Sigurd Orm i Øie, eller af Regnar Lodbrog. Samtalen endte med, at begge vare vrede. Nu kommer Hakon Jarl sig Noget. Kort efter besøger Kongen Hakon, siger ham hvad man fordrede af ham, og spørger ham tilraads, hvad derpaa skulde svares. Hakon svarer stønnende og bedrovet, at denne Sag gik ham nær; det gjorde ham Ondt hvis Kongens Rige skulde mindskes, medens han var i Danmark; men Guldharald fordrede kun sin Ret. „Giv et godt Raad“, sagde Kongen, „thi jeg seer du er mig velsindet og tager dig mine Vanskeligheder nær.“ — Hakon svarer: „giv mig Stunder, Herre, at overtænke saa vigtigt et Anliggende.“ Nu er Hakon Jarl at faae i Tale for Alle. — Guldharald besøger ham og klager for ham sine Sorger. Deel i Riget

har han ikke faaet, men derimod Kongens Vrede. Hakon svarede: „Jeg har og talt med Kongen om dine Fordringer, men ringe Udsigt er der til, at han opfylder dem.“ — „Da vil jeg,“ sagde Guldharald, „forsøge Vold og Vaaben.“ — Hakon bad ham ikke yttre Sligt for Nogen; „det gjelder dit Liv; vei hellere vel dine Kræfter; thi til store Foretagender udfordres baade Fasthed og Dristighed; der maa hverken spares paa Godt eller Ondt; men hæderløst er at lægge store Planer, og lade dem falde.“ — Guldharald svarer: „Ikke skal jeg mine Hænder spare, selv om jeg skal dræbe Kongen, hvis han gjør sig skyldig i Retsfor nægtelse imod mig.“ — Kort efter kom Danakongen til Hakon og spurgte, om ham nu havde gennemtænkt hans Sag. Han talte haardt til Guldharald, og yttrede han vilde heller lade ham dræbe, end mindske sit Rige. Hakon siger, at derfor har han vaaget Nætter og Dage, og ofte baaret et betyngtet Sind. „Saa har jeg og,“ vedbliver Hakon, „raadført mig med mange vise Mænd og Eders Venner, og fandt alle Sporgsmaalet desto vanskeligere, jo dybere det blev skuet. Eders Frænde Guldharald forfølger sin Sag med Trods, og reiser han Ufred i Landet, ville hans Venner blive mange, for hans Faders Skyld; men nu er Retten paa hans Side. Saa er det og en ond Gjerning, at lade en Frænde dræbe. Men det gaacer os og Eders Venner nær, at medens Eders Fader Gorm var saa stor en Mand i sin Æt, at han underkastede sig mange Kongers Lande, saa skal du nu nodes til, at dele i to Dele, hvad han samlede i Eet. Men skulde der ei findes Raad til, at baade du beholder ubeskaarne dine Riger og Lande, og Guldharald naaer sin Ret?“ — Kongen siger: „Hvorledes skulde det gaae til, at jeg bortgiver det halve Danmark, og dog beholder det hele?“ — Da svarer Hakon: „Derom ville vi tale efter nogle Dages Forløb; det maa nærmere overlægges.“

Nu blev Hakon Jarl paany betænkelig, og saae kun faa Folk hos sig i nogle Dage. Derpaa besøgte Kongen ham, og spørger ham, hvad han nu tilraader. „Det er mit Raad,” siger Jarl, „at du vedbliver at styre dit hele Rige, som hidtil. Men det er en Høvding værdigt, dertil at gjøre sin Frænde til saa mægtig en Mand, at han faaer et lige saa stort Rige; saaledes vilde Eders Fader Gorm have handlet, ikke at lade sin Magt beskjære af sine Frænder, men dog forøge deres.” — Da svarer Kongen: „Vel vilde det anstaae en Hovding; men hvor er det Rige tilfals?” — Da svarer Hakon: „Norges Rige er tilfals for det norske Folk; Nordmændene hade deres nuværende Konger, og forfjene Gunilds Sønner Døden for deres onde Gjerninger.” — Kongen svarer: „Norge er et stort Land; men Folket haardført, og svært vil det falde, at læрге der med fremmed Hær; derhos er Harald Graafeld Eriksson min Fosterson og Knæsætning.” — Jarlen siger: „Et nemmere Raad kjender jeg, til at erhverve Norge, end at gaae did med den ganske Danahær. Send din Fosterson, Harald Graafeld, Bud at komme til Danmark, og modtage her de Forlæninger, som han havde for Afreisen til Norge. Vil Guldharald da snart blive færdig med ham.” — Kongen svarer: „Det vil blive kaldet et Niddingsværk, at svige min Fosterson.” — Jarlen sagde: „Dog ville de Danske foretrække, at du lader en norsk Viking dræbe, end en dansk Broderson.” — Da sagde Danakongen: „Hvis Harald Graafeld omkommer, er Gunilds-sønners Magt brudt.” Derpaa gik Kongen bort, men Hakon reiste sig af Leiet og var nu karsk. Han deltog i Harald Blaatands og Guldharalds Raadslagninger; og Ingen vidste, uden de tre, hvad der blev aftalt. Til Guldharald siger Hakon dernæst, at saaledes har han nu talt hans Sag, at Norges Rige staaer ham aabent; „skulle vi da,” siger han, „holde sammen, og vil jeg kunne være dig til Nytte i

Norge. Besidder du da først det Rige; men Kong Harald Blaataand er nu gammel, og har kun een Søn, som han ynder, og som desuden er Frillebarn.”

Harald Gormsson sendte nu nogle Mænd til Harald Graafeld, med det Budskab, at Danakongen havde erfaret, at der var Dyrtid i Norge, og at Hofholdet blev hans Fosterson for bekosteligt, efterdi Bønderne ikke formaaede at betale deres Landskyld for Armod. Danakongen indbød derfor sin Fosterson at komme til Danmark, og modtage der de Forlæninger, som han og hans Brødre før havde havt, og bad ham møde sig i Jylland. Hertil foiede Sendebudene, at Hakon Jarl laae for Døden og var fra Forstanden i Danmark. Harald Graafeld raadførte sig herom med sin Moder Gunild og andre sine Venner; Meningerne vare delte. Nogle mente, at der laae Svig under; andre opmuntrede til denne Færd, efterdi da var der en saadan Hungersnød i Norge, at Fjorden ved den By, hvor Kongerne oftest dvælede, dengang fik Navnet: Hardanger. Derimod var der godt Aar i Danmark. Harald Graafeld var en lettroende og kortsynet Mand, og sendte det Svar tilbage, at han den Sommer skulde komme til Danmark og modtage sin Fosterfaders Tilbud.

Den Sommer seilede Harald Graafeld til Danmark med tre Langskibe og 80 Mand paa hvert. Han landede ved Liimfjorden, og blev det ham sagt, at Danakongen kunde snart ventes did. Da kom Guldharald op til Liimfjorden med ni Skibe, alle rustede til Vikingstog. Han bød Harald Graafeld Slag. De kjæmpede paa Land, og der faldt Harald Graafeld og de fleste af hans Mænd med ham.

Nu har Hakon Jarl ogsaa rustet sine Skibe til Hærfærd. Han havde tolv store Skibe. Han gaaer for Kongen og siger: „Naar Guldharald har overvundet Harald Graafeld, tager han Kongedømme i Norge. Troer I Herre! han bliver Eder tro, naar han er saa mægtig vorden? I Vinter tragtede

han Eder efter Livet, om Leilighed havde tilbudt sig. Hvad om jeg nu ogsaa drager afsted. Skal jeg dræbe Guldharald, hvis du vil love mig et let Forlig for den Brøde. Siden vil jeg vorde din Jarl, underkaste dig Norge med din Hær, holde Landet under dit Overherredømme og betale dig Skat; bliver du da en større Konge end din Fader, efterdi du kommer til at herske over to Riger." — Kongen indvilgede modstræbende heri.

Hakon Jarl støder sammen med Guldharald kort efter Harald Graafelds Fald. Der holdt de Slag, og der kæmpedes tappert fra begge Sider. Dog seirede Hakon, tog Guldharald tilfange og lod ham hænge. Derpaa vendte han tilbage til Kong Harald, og blev snart tagen til Naade for Guldharalds Drab.

Nu samler Harald Blaatand sin Hær og drager til Norge med 600 Skibe. Han seilede til Vigen, og svoer Landsfolket ham i en Haandevending Lydighed. Men han forlæned Hakon Jarl med Rogaland og Hordaland, Sogn, Firdafylke, Søndmøre, Romsdal og Nordmøre. Hakon Jarl blev nu en mægtig Høvding og holdt store Offeringer. — —

Han blev senere kaldet den onde Jarl. Dog bor det med Sande siges, at han havde mange Evner, der gjorde han skikket til Hovding: først hoi Byrd, dernæst Kløgt og List for at bevare Magten, Kjækhed i Slag for at vinde Seir, og Lykke til at knække sine Fjender. Saa var han og en gavmild Herre, men en stor Vanskjæbne svævede over hans Dødstime. Dette kom deraf, at nu var den Tid for Haanden, hvor Hedenskab og Afgudsdyrkelse skulde fordømmes, og afløses af hellig Tro og gode Sæder.

IX.

Kong Olaf den Helliges Underhandlinger med Islænderne.

(Snorri Sturlasson.)

Paa den Tid vare mange af de fornemste Islædere i Norge, og bleve Kong Olafs Hirdmænd. Der var Thorkel Eyjulfsson, Thorlekur Boddlasson, Thordur Kolbensson, Thordur Barkarson, Thorger Havardsson og Thormod Kolbrunarskjald, saa og Thoraren Nefjulfsson, som før er sagt. Kong Olaf havde sendt Vennegaver til mange Høvdinger paa Island. De sendte ham til Gjengjæld saadanne Gaver, som der vare at faae, og som de mente han vilde sætte Pris paa. Men under disse Venskabsyttringer fra Kongens Side laae andre Ting, der senere bleve aabenbare.

Kong Olaf sendte Thoraren Nefjulfsson denne Sommer i sine Ærinder til Island. Thoraren red til Althing og kom der, da Alle vare samlede paa Lovbjerg. Han gik til Lovbjerg. Da de Sager vare tilendebragte, som da bleve drøftede, bad Thoraren Nefjulfsson om at maatte komme til Orde, og talte saalunde: „For nogle Nætter siden skiltes jeg fra Kong Olaf Haraldsson. Sender han Guds og sin Hilsen til alle Høvdinger og Landstyrere, saa og til den hele Almue, Unge

og Gamle, Rige og Arme, og tilbyder at være Eders Herre om I ville være hans Undersaatter. Saa vil han og, at I skulle være hans Venner, som han Eders, at I staae ham bi, som han Eder, i Alt hvad Godt er." — Man svarede herpaa, at alle vilde være Kongens Venner, hvis han vil være deres Ven. Thoraren vedblev: „Det følger Kongens Hilsen, at han beder Nordlænderne for Venskabs Skyld om at give ham den Ø, som ligger udenfor Øfjorden, som kaldes Grimsø; vil Kongen til Gjengjæld yde dem de Goder fra Norge, som de nærmere maatte bestemme. Saa beder Kongen og Gudmund den Rige til Mødruvellir om at understøtte hans Ønske, efterdi han formaaer mest nordpaa." Da svarer Gudmund: „Gjerne vil jeg have Kong Olafs Venskab, og meget mere er det værd, end den Havklippe, som han begjærer; men deri er Kongen ei vel underrettet, naar han formoder, at jeg har Mere at sige i den Sag end Andre, thi Øen er en Alminding. Nu vil jeg herom høre deres Mening, der foruden mig drage den største Nytte af denne Ø." — Nu gik hver hjem til sit Telt. Nordlænderne raadsloge nu indbyrdes, og vare Meninger delte. De fleste fulgte Gudmund. Da spoger En, hvi Gudmunds Broder Enar Thveroring ikke yttrede sig. Enar svarer: „Derfor tier jeg, at Ingen har mig spurgt. Men skal jeg sige min Tanke, saa fraraader jeg, at man gjør sig skatskyldig til Kong Olaf og lader sig de Paalæg byde, som Norge lider under. Skulle vi ei gjøre os til ufrelse Mænd, ei blot os, men og vore Sonner og Sønnesønner og hele vor Æt, som dette Land skal bygge; thi aldrig vil Trældommen forsvinde fra os, naar vi engang have boiet os derunder. Nu vil jeg gjerne troe, at denne Konge er en god Mand. Men det vil gaae herefter, som hidindtil, naar der er Kongeskifte, at den ene er god, den anden ond. Ville dette Lands Mænd beholde deres Uafhængighed, den Uafhængighed, som vi nu have

havt, siden Landet blev bebygget, saa er Maaden den, hverken at indrømme Norges Konge nogen Landeiendom her, eller betale ham nogen Skat eller Paalæg. Derimod er der Intet til Hinder for at de, som det synes, sende Kong Olaf Vennegaver, som Høge og Heste, Telte og Segl, og hvad der ellers er værd at give. Ere saadanne Gaver vel anvendte, naar hans Venskab kommer istedet. Nu hvad Grimso angaaer, saa er derom det at sige, at naar ingen Fødemidler flyttes bort derfra, kan en lille Hær underholdes paa Øen. Og hvis det er en fremmed Hær, udrustet med Langskibe, saa tænker jeg, at den vil gjøre Smaaabønderne her nordpaa det trangt for Døren." Da Enar havde talt, gik Alle over til hans Mening, og Kongens Ønske blev Thoraren afslaaet.

Dagen efter gik Thoraren endnu til Lovbjerg og talte saa: „Kong Olaf sender fremdeles sin Hilsen til sine Venner her i Landet, navnlig til Gudmund den Rige Eyjulfsson, til Goden Snorre Thorgrimsson, Skapte Laugmand og Thorsten Hallsson. Han byder Eder at komme til Norge og nyde der hans Venskab. Dermed vil han prøve, hvem der sætter Pris paa hans Yndest og hvem ikke, om han modtager eller afslaaer denne Indbydelse." Det blev Thoraren lovet, senere at faae Svar paa denne Opfordring. Nu raadsløge Høvdingerne indbyrdes. Nogle vilde modtage Tilbudet. Men Goden Snorre og Skapte Laugmand fraraadede, at de mægtigste Mænd i Landet paa engang forlode det; saae de i Indbydelsen en Bestyrkelse af Enar Thverørings Mistanke. De bleve da enige om, at Ingen af dem skulde reise, men at hver skulde sende en Mand for sig. — Med dette Svar vendte Thoraren tilbage til Norge.

X.

Brudstykke af Njauls Saga.

(See Sagastykker, første Samling, Side 91—120.)

Njauls og hans Sønners Drab vakte mange og mægtige Mænds Vrede imod Flosi Thordarson og hans Tilhængere. Sagen kom for Althing, og blev forberedt med stor Omhu fra begge Sider. — Eyjulf Bølværksson var da den tredie lovkyndigste Mand paa Island. Men gjerrig var han, som hans Frænder. En Dag gik Flosi til Bjarne Broddhelgasons Bod. Bjarne tog imod ham med aabne Arme og satte ham ved sin Side. De talede sammen om mange Ting. Flosi sagde: „Hvad er der nu at gjøre?“ — Bjarne svarede: „Gjøre dig saa mandstærk, som muligt. Dernæst vil jeg spørge dig, Flosi, om der er nogen lovkyndig Mand i din Flok. Thi om to Ting er der at vælge, enten søge Forlig, eller væрге sin Sag ad Rettens Vei, skjøndt denne Udvei vil forekomme Mange dristig. Men har I begyndt med Vold, sømmer det sig ikke nu at vælge fredelige Midler.“ — Flosi svarede: „Af Lovkyndige have vi Ingen i vor Flok, og Ingen i Vente, uden din Frænde Thorkel Getisson.“ — Bjarne siger: „Vel er han lovlærd, men ikke kunne vi regne paa ham. Thi han er for varsom til, at

det skal lykkes Nogen, at bruge ham, og den Mand vover sit Liv, der paatager sig ad Lovens Vei at forsvare Njauls og hans Sonners Indebrænding. Den Endeligt vilde jeg ei heller ønske min Frænde. Dog vil han paa anden Maade staae dig bi, saa godt som Nogen, thi det skorter ham ei paa Mod og Mandshjerte. I komme derfor til at søge et andet Sted. Der er en Mand, ved Navn Eyjulf Bølverksson; han er den Lovkyndigste paa Islands Vesterland. Men hans Bistand er kun tilfals for Gods og Guld, og bør vi det ei spare". — — Der de kom vester over Aaen, stod en Mand udenfor Vestfjordingernes Bod. Han havde en Skarlagenskappe over Skuldrene; et Guldbaand spændt om Hovedet, og en sølvbeslagen Øxe i Haanden. Bjarne siger: „Det træffer heldigt, thi her staaer Eyjulf Bølverksson, hvis du vil tale med ham, Flosi." Derpaa gik de til Eyjulf og hilste ham. Eyjulf kjendte Bjarne Broddhelgason og besvarede hans Hilsen venlig. Bjarne rakte Eyjulf Haanden og forte ham op til Almannakloften. Bjarne's og Flosi's Mænd fulgte efter. Saa gjorde og Eyjulfs Mænd. Man bad dem blive tilbage paa Kløftens Rand, og see sig om derfra. Selv gik de fire, Flosi, Bjarne, Eyjulf og Hallbjorn den Stærke ned i Kloften. Da sagde Bjarne til Eyjulf: „Til din Bistand trænge vi nu, Ven!" — Eyjulf svarer: „Udvalgte Mænd ere her paa Thinge, og let vil det falde dig, at finde dem, som ville blive dig nyttigere, end jeg." — Bjarne svarer: „Det er ikke saa. Du har mange Egenskaber, som gjøre dig lige med de fleste Høvdinger, som nu ere her. Først er din Slægt fra Regnar Lodbrog. Saa have dine Fædre altid været med i vigtige Sager, saavel hjemme i deres Herred, som paa Thinge, og pleiede altid at komme godt derfra. Skulde jeg mene, at ogsaa du var heldig i dine Foretagender." — Eyjulf svarer: „Nu overdriver du Bjarne." — Da siger Flosi: „Rent ud skulle vi

tale. Vi ville bede dig Eyjulf! om Bistand; at du gaaer med os til Domme, og forsvarer vor Sag ad Lovens Vei paa Thinge." — Da sprang Eyjulf vred op og sagde: „Det skal Ingen troe, at jeg lader mig holde for Nar med fagre Ord, og lokke med Smiger." — Hallbjørn den Stærke greb ham og satte ham ned mellem dem og sagde: „Ei falder Træ ved første Hug, Ven! og sæt dig ned hos os." Flosi trak en Guldring af Armen, saa svær og vel forarbejdet, at den var vel sine Tolv Hundreder værd. „Denne Ring vil jeg give dig," sagde han, „og kan du see, at her er ikke Tale om at lokke for dig med sledsk Tale, thi saa god en Gave har Ingen faaet af mig paa Thinge." Hallbjørn satte Ringen paa Eyjulf's Arm. Da sagde Eyjulf: „Ringens modtager jeg, og Sagens Forsvar skal jeg berede, saa godt jeg formaaer." Bjarne siger: „Nu handle I vel begge To; Hallbjørn og jeg ere Vidner paa, at du paatager dig Sagen." Derpaa reiste Flosi og Eyjulf sig og rakte hinanden Haanden. Nu overdrog Flosi sin Sag lovmæssig til Eyjulf enten den kom for Fjerdings- eller Femtedom. Da sagde Eyjulf: „Nu har jeg overtaget Sagen. Men derom beder jeg Eder, at det for det Første bliver imellem os. Og kommer Sagen for Femtedom, da vogt Eder, at Ingen faaer at vide, at I have kjøbt min Bistand."*) — Derpaa gik Flosi hjem til sin Bod; men Eyjulf til Goden Snorre Thorgrimssons Bod. De taledede længe sammen. Da tager Snorre Eyjulf i Armen, trækker hans Kjortelærme op, og seer at Eyjulf har en svær Guldring paa Armen. Snorre Gode siger: „Er denne Ring kjøbt eller skjænket?" — Eyjulf havde ei Svar paa rede Haand. Snorre siger: „Jeg forstaaer; du har faaet Ringen til Gave; og skulde det ikke undre mig, om du

*) For Femtedom var det tilstrækkelig Grund til at tage en Sag, om Gave bevistlig var modtagen.

vidste grant, hvilken Gave du der har modtaget, inden dette Thing er ude." — Eyjulf sprang op, og gik bort, uden at sige eet Ord.

Nu taler Asgrimur Ellidagrimsson med Gissur Hvide, Kaure Solmundurson, Hjalte Skjeggjason, Mordur Valgardsson og Thorger Skorarger: „Vide I Noget om Modpartens Raadslagninger?" siger han, „vi maae vel ogsaa lægge vore Planer." — Gissur Hvide svarer: „Goden Snorre sendte mig Bud og lod mig sige, at Flosi havde faaet Løfte om Nordlændingernes Bistand, samt at Snorres Frænde Eyjulf Bolverksson havde modtaget en Guldring, som han skjulte, og var han sandsynligvis udseet til at værgе Flosi's Sag paa Thinge. Nu har min Svoger Mordur Valgardsson overtaget Sogsmaalet mod Flosi. Skulle I nu fordele mellem Eder Sogsmaalet mod de Øvrige; thi snart skulle Stævninger fremføres paa Lovbjerg. Saa maae vi og søge at forøge vort Parti." — Gissur udvalgte de klogeste Mænd af deres Flok til sit Følge; deriblandt vare Hjalte Skeggjason, Asgrimur, Kaure og Thorger Skorarger. — De gik til Goden Snorres Bod. Snorre sad paa en Forhøining i Boden. De gik ind i Boden. Han kjendtes strax ved dem, reiste sig, bød dem velkomne og viste dem til Sæde ved sin Side. Asgrimur sagde til Snorre: „Derfor komme vi hid, jeg og min Frænde Gissur, at vi ville søge din Bistand." — Snorre Gode svarer: „Naturligt er, at du søger Eftermaal efter slige Svogere, som du eiede. Modtog vi ofte gode Raad af Njaul, endskjøndt det nu erindres af de Færreste. Dog veed jeg ei, hvilken Art af Bistand I meest troe at trænge til." — Asgrimur svarer: „Hvis det kommer til Slag her paa Thinge, trænge vi fornemmelig til gode Vaaben og kjække Mænd." — Snorre svarer: „Saa er og, at dem ville I have Behov; thi baade ville I søge, og de værgе med Kraft; og vil Ingen af Parterne faae Ret imod den anden. Da vil der ikke

være andet for, end lade det komme til Afgjorelse med Sværdet; thi Modparten vil bøde Eder Mandtab med Skam, og Frænders Drab med Haan." Det var kjendeligt, at han æggede dem i sin Tale. Gissur Hvide sagde: „Vel taler du Snorre, og altid viser du dig mest hoisindet og stor-slaaet, naar Faren er størst." — — Snorre svarer: „Ikke gaer jeg til Domme med Eder; men dog skal jeg den Bi-stand yde Eder, at Eders Ære derved skal vorde reddet. Kommer det til Kamp paa Thinge, saa angriber ikke Flosi og hans Mænd, med mindre I gjøre det tilgavns, thi Helte ere imod. Blive I tvungne til at vige, da trækker Eder tilbage henimod min Bod. Jeg vil da have opstillet min Flok, og være rede til at kjæmpe med Eder. Om Flosi derimod viger, da formoder jeg, at han vil søge hen til Skandsen i Almannakloft. Naaer han den og hans Flok, da ville I ikke kunne magte dem. I det Tilfelde, vil jeg have fylket mine Mænd ved Skandsen, og hindre dem fra at komme derop. Men ikke forfølger jeg dem, til hvilken Side de saa flygte. Naar I siden have dræbt saa mange Mænd for dem, at det kan afgjøres med Pengebøder, uden at det gjelder Godordsfortabelse eller Landflygtighed, da vil jeg komme til med min Flok, og skille Eder ad. Maae I da for mine Ord hæve Slaget." — Gissur takkede ham og derpaa gik de Alle ud. — —

Nu blev Femtedommen sat. Der stævnedes Mørdur Flosi og Eyjulf Bolverksson, den første for at have givet, den anden for at have taget Guld for Lovværn. Derpaa fremkaldte han Vidner og bad Dommere at dømme. Da sagde Gissur Hvide: „Ikke er endnu Alt gjort, thi ikke bør fire Tylvter dømme Sagen. — Flosi sagde til Eyjulf: „Hvad er herved at gjøre?" — Eyjulf siger: „Lader os vente. Jeg haaber, de begaae en Feil ved Sogsmaalet. Thi Mørdur krævede strax Dom i Sagen; men de bør selv skyde

sex Nævninger ud, og indbyde os til at udskyde ligesaa mange, efterdi Sagen kun bør paakjendes af tre Tylvter. Nu skulle vi ikke udskyde vore sex Nævninger; thi i det Tilfælde bør Modparten udskyde dem, og kunde de muligen glemme det; men da falder Sagen." Derpaa skjød Mørdur de sex Nævninger ud, og indbød Flosi til at udskyde andre sex. Men Flosi taug. Da fordrede Mørdur Dom i Sagen, og den blev paadomt. Nu reiser Eyjulf sig, og stævner Vidner. Han siger, at Dommen er ugyldig, thi halvfjerde Tylvt Nævninger har dømt, hvor kun tre skulde domme. — Da sagde Gissur Hvide til Mørdur Valgardsson: „Det var en slem Feil, og er sligt uheldigt." — (Nu vare lovlige Midler udtømte, og det kom til Slag paa Thinge mellem begge Parter).

Nu erfarer Snorre Gode, hvorledes Sagerne staae. Han samler da sin Flok, og opstiller den nede ved Almannakloft. — Flosi mistede mange Mand, thi Asgrimur, Gissur Hvide og Thorger kjæmpede tappert. Derpaa tager hau Flugten med sin Flok og befaler dem at søge hen til Skandsen i Almannakloft. Asgrimur og Gissur Hvide forfølge dem. Da Flosi kommer ned til Kloften, seer han hvor Snorre Gode har fylket sine Mænd i tætte Rækker. Snorre kalder paa Flosi, og siger: „Hvorfor løbe I saa stærkt, eller hvem jager Eder?" — Flosi svarer: „Ei spørger du derom, fordi du jo veed det; men hvem er Skyld i, at man formener os at komme til Skandsen i Almannakloft?" — Snorre svarer: „Skylden er ikke min; dog veed jeg hvis den er, og skal sige dig, om du vil, at det volde dine Venner Thorvald og Kotur." Disse Mænd vare to af Flosi's Flok, og vare da begge faldne; de havde øvet mange onde Gjerninger, medens de vare ilive. Derpaa siger Snorre høit til sine Mænd: „Sparer dem nu ikke, og pidsker dem bort herfra. Men ikke skulle I forfølge dem,

naar de flygte." — Nu dreier Flosi af op til Vatnsfjordingernes Bod. Der fældede Kaure Eyjulf Bolverksson, og var nu Guldringen betalt. Da kom Snorre Gode til med sin Flok og skilte dem ad. Derpaa talede Snorre til begge Parter, og bød dem forliges. Man enedes om, at 12 Mænd skulde mindelig paakjende disse Tvister, og skulde Snorre Gode være deres Formand. — Forlig kom istand med Haandslag, og havde Snorre Gode megen Ære heraf. —

Snorre Gode var en Mand af Middelhoide, snarere smal end for, med et veldannet, lyst Aasyn, gule Haar og rødt Skjæg. Til Hverdags var han saa jævnsindet, at man havde Ondt ved at see, om en Ting mishagede ham eller ei; forstandig var han og forudseende i mange Ting, udholdende, men heftig i Sind; for sine Venner havde han gode Raad, men hans Fjender fandt dem kolde.

XI.

Thormod Kolbrunarskjalds Fald paa Stiklastad.

Thormod Kolbrunarskjald kjæmpede under Kong Olaf den Helliges Mærke, og da Kongen var falden, var Slaget skarpest; faldt da Kongens Mænd den ene om den anden, men de Fleste af dem, som endnu stode oppe, vare saarede. Thormod var haardt saaret; han gjorde da som de Øvrige; han trak sig bort derfra, hvor Vaabenskiftet var blodigst. Da begyndte den saakaldte Dagsbygge; i den deltog alle vaabenføre Mænd af Kong Olafs Hær; men Thormod stod hos og saae til, thi han var da saa mødig og saaret, at han ikke mægtede at bruge Sværdet. Da fik han et Pile-skud i venstre Side; han brækkede Skaftet af Pilen, og gik bort fra Slaget op til Gaarden paa Stiklastad. Sværdet holdt han i Haanden. Da han gik ind i Huset, kom en Mand ham imøde og sagde: „En slem Stoi er her inde af Saaredes Klynken og Klagekrig. En stor Skam er det for Mænd, ikke at kunne taale Saar; det kan være, at Kongens Mænd have kjæmpet tappert, men vist er det, at slet bære de deres Saar.” Thormod spurgte denne om hans Navn. Han kaldte sig Kimbe. Thormod siger: „Var du i Slaget?”

— Han svarer: „Med Bønderne var jeg, Gud være lovet.” — „Er du saaret?” spurgte Thormod. — Kimbe svarer: „En Kjende; eller var du i Slaget?” — Thormod siger: „Vist var jeg, og paa de Stærkeres Side.” — Kimbe saae, at Thormod havde en Guldring paa Armen og sagde: „Du er snarere En af Kongens Mænd; giv mig den Ring, og skal jeg til Gjengjæld skjule dig for Bønderne.” — Thormod svarer: „Tag Ringen, hvis du formaaer, thi Mere har jeg nu mistet.” — Kimbe rakte Haanden frem, og vilde tage Ringen; men i det Samme hug Thormod Haanden af ham, og er det ikke omtalt, at Kimbe bar sit Saar bedre, end de, hvem han iforveien havde bebreidet Blødhed. Dermed gik Kimbe; men Thormod satte sig i Laden, og lyttede til Folks Tale. Man talte om Slaget, og om forskellige Mænds Færd; Nogle roste Kong Olafs Tapperhed, Andre fremhævede andre Mænd. Da reiste Thormod sig, gik bort derfra og hen til et Skuur, hvor mange Saarede laae. Der var en Kone beskjæftiget med at forbinde Folks Saar; Ild brændte paa Gulvet; derover varmede hun Vand, til at vaske Folks Saar i. Thormod satte sig ude ved Døren, hvor de, som passede de Saarede, gik ud og ind. Da vendte en Mand sig til Thormod, saae paa ham og sagde: „Hvi er du saa bleg; og, er du saaret, hvi søger du da ikke Lægehjælp?” Thormod svarede: „hvor skulde jeg være rødmusset; Dagsbygehaglens svie.” Derpaa gik han hen til Ilden og stod der. Lægeqvinden sagde til ham: „Gak ud Mand, og hent Brændet til mig, som ligger udenfor Døren.” Han gik ud, hentede Brændet og kastede paa Gulvet. Da saae Qvinden ham i Ansigtet og sagde: „Dødbleg er denne Mand, og hvoraf kommer det?” Thormod svarer: „Sjelden bliver man fager af Saar.” — „Lad mig see paa dine Saar,” sagde hun, „jeg vil forbinde dem.” Derpaa satte han sig, og kastede Klæderne; men da Lægeqvinden havde seet hans

Saar, søgte hun om Sidevunden; hun følte at Jernet sad i Saaret, men hun vidste ikke, hvilken Retning det havde taget. Hun havde lavet Grød af Løg og andre Urter; denne gav hun de Saarede, for dermed at prøve, om de havde Hulsaar, thi ud af disse banede Løglugten sig Vei. Han sagde: „Bort med din Grød, ingen Lyst har jeg dertil.” Derpaa tog hun en Tang, og vilde trække Jernet ud, men det sad fast, og var vanskeligt at komme til, thi Vunden var opsvulmet. Da sagde han: „Skjær udenom Jernet, at jeg kan naae til det med Tangen, og skal jeg selv rykke det ud.” Saa gjorde hun. Da tog Thormod sin Guldring af Armen, og gav Qvinden. „Fra Gode er den kommen,” sagde han, „Kong Olaf gav mig den i Morges.” Derpaa tog Thormod Tangen, og rykkede Pilen ud, det var en Hagepiil, og sad røde og hvide Hjertetrævler paa Odden. Da sagde Thormod: „Vel har Kong Olaf foret os; fede ere mine Hjerterødder.” Med de Ord sank han tilbage, og var da død.

XII.

Toke Tokason.

Det hændte engang, da Kong Olaf den Hellige opholdt sig i Sarpsborg, at en stor og for Alle ukjendt Mand gik for Kongen, og hilste ham; Kongen spurgte ham om Navn. Han kaldte sig Toke Tokason, Toke hiin Gamles Sonnesøn. Han bad Kongen om Forlov, at dvæle en Stund ved Iir- den. Kongen tilstod ham hans Bøn, og anviste ham en passende Plads. Toke var stille og høvisk, og drak Lidet. Det mærkede Kongen, at han var baade erfaren og videlysten; Kongen fandt Behag i hans Tale, thi han besvarede alle Spørgsmaal vel og klogt. Det saae man og, at Toke maatte være en gammel Mand, og indlysende var det for Alle, at han maatte have været en Mand af sjelden Skjonhed og Væxt. En Dag spurgte Kongen Toke, hvor gammel han var. Han svarer, at det veed han ei saa lige. „Men det veed jeg,” siger han, „at det var forud bestemt, at jeg skulde leve to Menneskealdere, og formoder jeg, at de nu snart ere udlobne, eftersom deres Varighed i Regelen er.” — Kongen sagde: „Da maa du mindes Kong Half og hans Kæmper, som og Rolf Krake og hans Helte.” Toke

svarer: „Jeg mindes begge, thi med begge har jeg været.” — Kongen spurgte: „Hvem sætter du høiest?” — Toke: „Derom skal du selv dømme Herre! men jeg vil meddele dig, hvad mig er hændt; da jeg var i min fulde Ungdomskraft, og seilede mellem Lande med et Følge af udvalgte Mænd, saaledes som de passede for mig — og da blev jeg regnet mellem de dygtigere — vare der faa Ting, som jeg ansaae for umulige. Jeg foer da vide fra Land til Land, for at prøve Hovdinger og Helte; den Betingelse fulgte og den høie Alder, som Nornerne havde beskaaret mig, at intetsteds kunde jeg finde Ró længer end i 12 Maaneder. Da gik et stort Ry af Rolf Krake, af hans Gavnildhed og Hoimod, af hans store Gjerninger og tappre Helte, og satte man ham og dem over andre Mænd. Jeg fik da Lyst til at hjemsoge denne Konge og hans Kjæmper. Jeg seilede med mit Følge til Danmark; jeg gik for Kong Rolf, og hilste ham. Han besvarede naadig min Hilsen, og spurgte mig om, hvem jeg var. Jeg sagde ham det. Da spurgte han mig om mit Ærinde. Jeg sagde ham, jeg var kommen for at overvintre hos ham, om han tillod. Dertil svarede han, at Mad og Drikke havde han aldrig afslaaet Nogen, og skulde jeg og mine Mænd ei være de Første, som det hændte. Da spurgte jeg ham, hvor jeg skulde sidde. Han bad mig tage Plads, hvor jeg selv kunde forskaffe mig en, ved at rykke en Mand op af hans Sæde. Jeg takkede ham, thi da havde jeg Tillid til min Styrke. Jeg gik derhen, hvor Bodvar Bjarke sad. Den Betingelse satte Kongen, at Ingen maatte røre ved mig, men kun sidde stille. Jeg tog da Bødvar ved Skuldrene, satte Fodderne mod Fodskamlen, og spændte alle Muskler an, men Bodvar sad stille, og rortes ikke; kun skiftede han Farve. Derpaa gik jeg derhen, hvor Hjalte den Hoimodige sad. Vi gjorde Begge vort Bedste; ham kunde jeg rykke frem paa Sædet; men da tog han sig sammen

og indtog sin forrige Plads. Saa gik det flere Gange, indtil jeg var udmattet. Da gik jeg hen til Hvidsærk hin Snare, og med den yderste Anstrængelse formaaede jeg at rykke ham fra Sædet, og saa den Ene efter den Anden, hele Hallen rundt. Derpaa sad jeg og mine Mænd hvorsomhelst vi fandt for Godt, og havde de bedste Pladse. Alt havde der den største Art, og der har jeg i Alting fundet mig bedst tilfreds. Da Sommeren kom, gik jeg for Kong Rolf, takkede ham for Vinteropholdet, og sagde, at da vilde jeg bort. Han indbød mig at blive der, men jeg havde ikke Ro paa mig. Endnu foer jeg vide, til jeg hørte Rygtet fortælle om Kong Halv, hans Kjæmper og deres Daad. Jeg drog da til Norge til Kong Halv. Jeg gik for ham og hilste ham. Han modtog mig paa det Bedste. Jed bad ham om Forlov, at overvintre hos ham. Han tilbød mig at blive der, saa længe jeg lystede. Jeg spurgte ham, hvor jeg og mine Mænd skulde tage Sæde. Han bad mig sidde der, hvor jeg, paa samme Viis, som hos Kong Rolf, kunde rykke en Mand fra hans Plads. Nu gaaer jeg derhen, hvor Udsteen Jarl sidder, paa Kongens ene Side; jeg tog ham fat ved Skuldrene og rykkede, hvad jeg formaaede, men han bevægedes ikke. Derpaa gik jeg til Indsteen, derpaa til Hrokur hin Sorte, derpaa til Bjorn, og saa til Baurdur; men kunde Ingen af dem rykke fra deres Pladse. Saalunde gik jeg hele Hallen rundt, men Ingen mægtede jeg at trække fra Sædet, og ikke rørtes der den Mindste og den Yderste mere end Bødvar Bjarke. Jeg gik da hen til Kongen, og spurgte hvor jeg skulde sidde, siden jeg ikke kunde rydde mig Rum. Han svarede, at da kom jeg til at sidde et Trin lavere, end hans Mænd. Derpaa satte vi os der, hvor man anviste os Pladse. Det skortede der ei paa megen Fryd, og Intet har jeg paa mit Ophold der at sige, uden det alene, at jeg maatte see op til Andre, medens Andre saae ned paa

mig. Nu skal I selv bedømme Herre! hvem af de To der stod høiest." — Kongen svarer: „Det er let at see, at Kong Halvs Kjæmper have været stærkere, men ingen samtidig Konge tykkes mig have været ædlere og herligere, end Rolf Krake. — Men er du en døbt Mand eller ei?" — Toke svarer: „Primsignet er jeg, men ikke døbt, efterdi jeg har været snart blandt Hedninger, snart blandt Christne, men dog troer jeg paa Hvide Christ; og derfor er jeg nu til Eder kommen Herre, at jeg vil døbes og følge den Lære, som I bekjender, thi det er ei vist, om jeg træffer en Bedre." — — Derpaa blev Toke døbt af Kong Olafs Hirdbiskop, og døde strax efter.

XIII.

Brudstykker

af Egil Skalde-Grimssons Saga.

— Ulf var en rig Mand baade af Fasteiendom og Løse. Han var Lendermand i Norge, som hans Forfædre. Han stammede fra de Rafnistamænd: Hallbjorn Halvtrold og Grimur Laadenkind. Hver Dag, naar det lakkede ad Aften, blev han vranten og søvrig; da var han ikke mere at faae i Tale. Derfor blev han kaldet Qvældulf. Han havde to Sonner. Den ene hed Thorolf, den anden Grimur. Thorolf var smuk og tækkelig, som hans Modrenæst. Grimur var mørk og styg, som Faderen. Saa slægtede han og sin Fader paa i Sind. Thorolf drog i Viking, men Grimur blev hjemme og passede Gods og Gaard. Han blev tidlig skaldet. Derfor blev han kaldet Skalde-Grimur. Thorolf gik i Kong Harald Haarfagers Tjeneste. Men det skortede ham paa Ydmyghed og Held til at bevare Kongens Yndest. Harald Haarfager blev ægget imod ham af onde Mænds Bagvaskelser, gjorde Overfald paa ham paa hans Gaard Sandnæs, og dræbte ham med egen Haand.

Da Qvældulf spurgte sin Son Thorolfs Fald, tog han sig det saa nær, at han holdt Sengen af Harn og Alder-

dom. Hans Søn Grimur var ofte hos ham og trøstede ham: „Det var bedre at søge Hævn efter Thorolf, end tabe Modet.” Den Sommer drog Kong Harald til Oplandene og om Høsten reiste han til Valdres. Olver Hnuva, Qvældulfs Frænde, var i Kongens Følge. Han talte ofte til Harald om, hvilke Bøder han vilde yde for Thorolfs Drab, enten i Gods, eller Værdigheder til hans Fader og Broder. Kongen afslog ikke ganske, at give Bøder for Thorolf, om hans Fader vilde komme og æske dem af ham. Derpaa gav Olver sig paa Reisen til Qvældulf. Og da han kom der, blev han vel modtagen. Qvældulf udfrittede Olver nøie om alle de nærmere Omstændigheder ved hans Søn Thorolfs Fald paa Sandnæs, om hvorledes Thorolf havde værget sig, hvem der gav ham Saar, og hvorledes han faldt. Olver besvarede alle hans Spørgsmaal; sagde ham, at Kong Harald havde givet ham Banesaar, og at Thorolf faldt paa Ansigtet lige for Kongens Fodder. Da siger Qvældulf: „Tak for din Underretning. Thi det er et gammelt Ord, at de, som falde paa deres Aasyn, sjælden ligge uhævnede, og at Hævnen kommer den nær, for hvis Fodder de faldt. Men det er dog ei sandsynligt, at vi have Lykke til, at gjøre denne Tro til Sandhed.” — Olver raader Qvældulf, at han og hans Søn skulle besøge Kongen, og æske Bøder af ham; det vilde blive en Hædersfærd for dem. Qvældulf siger, at han er for gammel til Reiser. „Vil du da begive dig paa Reisen, Grimur?” spørger Olver. — „Ingen Lyst har jeg dertil,” siger Grimur, „jeg frygter, Kongen vil ikke finde, at jeg er ordsnild. Og det vil skorte mig paa Taalmod til at trygle ham længe om Bøderne.” — Ikkedesmindre blev Olver ved med at overtale Grimur, indtil han lovede at begive sig paa Reisen. Olver vendte nu tilbage til Kong Harald.

Skalde-Grimur rustede sig til Reisen. Han valgte sig elleve de største og stærkeste Karle af sine Hjemmemænd

og Naboer. De toge et Skib, som tilhørte Skalde-Grimur, og roede sydefter langs med Landet, indtil de kom til Vors. Kong Harald var paa Gjæsteri i Nabolauget. Grimur og hans Mænd kom der, da Kongen sad over Borde. Grimur bad en Mand om at skaffe ham Ølver Hnuva i Tale. Denne Mand gik ind i Stuen dertil, hvor Ølver sad, og sagde: „Her ere komne 12 Mænd, hvis Mænd kunne kaldes; thi ligere ere de Jætter end Mennesker af Væxt.” Ølver reiste sig, og gik ud; gjættede han, hvem det var. Han tog vel imod sin Frænde Grimur, og bad ham gaae ind i Stuen med ham. Grimur sagde til sit Følge: „Det er nok Skik her, at man gaaer for Kongen uden Vaaben. Skulle fem gaae ind med mig; men de øvrige sex blive udenfor og passe paa vore Vaaben imedens.” Derpaa gaae de ind for Kongen, Ølver forrest og Skalde-Grimur nærmest bagved ham. Ølver tog til Orde: „Kongel her er nu kommen Grimur Qvældulfsson. Det er mit faste Haab, at du ikke lader ham angre sit Besøg. Thi Mangen En har stor Hæder af dig annammet, som ikke var hans Lige i al Idræt. Saa venter jeg og, at du gjør Noget for mine Ord, hvis jeg er dig Noget værd.” Ølver talte længe og indtrængende. Derpaa gik flere af Ølvers Venner hen til Kongen og talte alle i samme Aand. Kongen saae sig om. Han seer at en hoi, svær og skaldet Mand staaer bagved Ølver. „Er det Skalde-Grimur,” siger han, „denne hoi Mand?” — Grimur svarer, at Kongen gjætter ret. Kongen siger: „Jeg vil da, hvis du fordrer Bøder efter din Broder Thorolf, at du bliver min Mand, tjener mig, og gaaer i min Hirdlag. Kan være, at jeg da bliver saa tilfreds med din Tjeneste, at jeg giver dig Bøder for din Broder, eller anden Hæder, ikke mindre, end den, jeg skjænkede Thorolf. Men da skulde du og see, at have Forstand til, at bevare min Gunst bedre, end han, hvis jeg gjør dig til saa mægtig en Mand,

som han var bleven." — Grimur svarer: „Det er bekjendt, hvor høit Thorolf stod over mig i alle Henseender, og havde dog ikke Lykke til, at tjene dig Konge! Derfor vil jeg ikke forsøge mig deri; og ikke vil jeg tjene dig. Thi jeg veed, at jeg endnu mindre end han vil have Held til, at være saaledes imod dig, som jeg ønskede, og som du fortjener." Kongen taug, og blev rød som Blod. Ølver bad Grimur om at gaae. Og saa gjorde de. De toge deres Vaaben og skyndte sig bort fra Gaarden. Ølver fulgte dem paa Vei. Førend de skiltes, sagde han til Skalde-Grimur: „Andet Udfald fik din Færd min Frænde, end jeg vilde have ønsket. Og ligesaa stærkt, som jeg opmuntrede dig til dette Besøg, ligesaa meget raader jeg dig nu til, at ile herfra, og aldrig mere komme for Kong Haralds Øine, og vogt dig herefter vel for Kongen og hans Mænd." Grimur og hans Følge gik ombord og roede derfra, men Ølver lod alle de øvrige Skibe, som laae i Havnen, gjøre udygtige til Seilads; thi han saae mange væbnede Mænd komme fra Kongsgaarden, og have Hast. Disse Mænd havde Kong Harald sendt for at dræbe Grimur. Da denne var gaaet med sit Følge, havde Kongen sagt: „Det læser jeg paa denne svære Skalde, at den er fuld af Ondskab, og der er ingen Tvivl om, at han vil berøve mig nogle af de Mænd, jeg sætter mest Pris paa. Derom kunne I og være forvissede, at han ikke vil spare Nogen af Eder, hvis Leilighed frembyder sig. Løber nu efter ham og dræber ham." — Men da de kom ned til Soen, var Grimur borte, og ingen sødygtige Skibe at faae. De vendte da om. Men Skalde-Grimur og hans Følge hvilede ikke, førend de kom hjem. Grimur fortalte sin Fader, hvorledes Reisen var løbet af. Qvældulf blev glad ved disse Tidender, og dog fornemmelig derover, at Sønnen havde afslaaet, at gaae i Kongens Tjeneste, „thi af Kongen ville vi kun Skade tage, og ingen Opreisning." — Fader

og Son raadsloge nu ofte om deres Fremtid. De vare enige om, at de ville blive nødte til at forlade Landet, ligesom saa mange Andre, der ikke havde kunnet enes med Kong Harald. De besluttede da at seile til Island; thi did vare mange af deres Venner og Frænder dragne. — — —

Tidlig om Vaaren rustede Qvældulf og Skalde-Grimur deres Skibe. De havde to svære Fartøier, og tredive Mand paa hvert, foruden Qvinder og Børn. Saa havde de og alt det Losegods, som de kunde tage med sig. Men deres Fasteiendomme vovede Ingen at købe, fordi Kongens Vrede hvilede paa dem. Qvældulf førte det ene Skib og Skalde-Grimur det andet. — — —

De havde Medbor, og begge Skibe fulgtes længe ad. Paa Veien blev Qvældulf syg. Han forsamlede da sine Skibsfolk om sig, og sagde: „Sygelig har jeg aldrig været. Derfor er det nu sandsynligt, at vore Veie skilles, og at jeg gaaer heden. En Kiste skulle I gjøre, lægge mig deri, og derpaa kaste Kisten overbord, og jeg skulde meget feile, om jeg ikke paa den Maade naaer at lande paa Island. Saa skulle I bringe min Son Grimur min Hilsen, naar I træffe ham, og sige ham, at naar han har Landkjending af Island, og hvis min Ligkiste er dreven op der i Forveien, da skal han der tage Bopæl, hvor mit Lig har landet.“ — Kort efter døde Qvældulf og hans Bud bleve efterfulgte. — —

Grimur landede i Borgarfjorden ved Guvuaaens Munding. I en Vig fandt de Qvældulfs Kiste. Der byggede Grimur sig en Gaard, og kaldte den Borg. Skalde-Grimur havde to Sonner med sin Hustru Bera. Den ene hed Thorolf. Han lignede sin Farbroder Thorolf Qvældulfsson; var smuk, munter og vænnesæl. Den anden hed EGIL. Han slægtede Faderen paa; var styg og sortsmudset, ordhvas og haard. Han havde ulvgraa Haar og blev tidlig skaldet. — —

Thorolf og Egil droge begge paa Vikingstog. De kom til England, og gik i Kong Adelsteens Tjeneste, som dengang laae i Krig med Skotterne.

— Kong Adelsteen forlod nu Slaget, men hans Hær forfulgte de Flygtende. Han red tilbage til Borgen, men Egil forfulgte Skotterne, og dræbte Alle, som han kunde naae til. Nu gaaer han derhen, hvor hans Broder Thorolf laae falden. Han tog Liget op, vaskede det og stædte det til Jorden efter den Tids Skik. De gravede en Grav, og deri lagde de Thorolf i fuld Rustning. Egil spændte en Guldring paa hver af hans Arme, og derpaa gjorde de en Høi over ham af Jord og Stene. — — Derpaa gik Egil med sin Flok hen til Kong Adelsteens Hal. Kongen sad ved Drik. Derinde var Fryd og Glæde. Og da Egil gik ind, bød Kongen at gjøre Plads for ham paa den lavere Bænk, og anviste Egil Sæde paa Forhøiningen ligeoverfor sig. Da satte Egil sig. Skjoldet skjød han ned for sine Fødder. Han beholdt Hjælmen paa Hovedet og lagde Sværdet over Knæerne. Snart trak han det halvt ud, snart stodte han det halvt i Balgen. Han sad rank i Sædet, men saae bister ud. Egil havde et stort Ansigt, en bred Pande, svære Bryn, tykt Skjæg og en bred Hage, han var tykhalset og hærdebrod. Ansigtsudtrykket var haardt og barsk, naar han var vred.

Og som han sad der, sænkede han det ene Bryn over Øiet, men hævede det andet. Han var sortøiet. Han vilde ikke drikke; men blev ved med vexelviis at skyde Brynene op og ned. Kong Adelsteen sad i Hoisæde. Han lagde og Sværdet over sine Knæer, og saaledes sade begge en Stund og saae paa hinanden. Da trak Kongen Sværdet, tog en svær Guldring af Armen, stak den paa Sværdsodden, reiste sig, gik ud paa Gulvet, og rakte over Ilden til Egil. Egil reiste sig imod, gik frem paa Gulvet, trak ligeledes Sværdet, rakte det imod Kongen, og tog Guldringen paa Sværdsodden.

Derpaa satte han sig igjen. Kongen satte sig og i Høisædet. Egil trak Guldringen paa Armen, og da fik hans Bryn deres naturlige Stilling. Da lagde han og Sværd og Hjelm fra sig; tog det Drikkehorn, man rakte ham, og drak nu og talte som andre Mænd. — —

Herfra drog Egil til Norge og gik i Kong Hakon Adelsteens Tjeneste.

Paa Veien til Vermeland hjemsøgte Egil Thorfinn Bond ved Edeskov. Da han sad og spiste, saae han, hvor en syg Qvinde laae paa Forhøiningen. Egil spørger Thorfinn, hvem den Qvinde var, og hvad hun feiler. Thorfinn svarer, at det var hans Datter Helga, hun havde længe været syg, led af Sovnløshed og Afkræftelse. Egil siger: „Har man søgt hende nogen Lægehjelp?“ — Thorfinn svarer: „Runer har man ristet; det har en Bondeson her i Nabolaugget gjort; men siden den Tid har hendes Tilstand forværret sig. Har du maaskee nogen Forstand paa slige Onder, Egil?“ — Da Egil var mæt, gik han derhen, hvor Qvinden laae, og talte med hende; han bød at løfte hende af Sengen, og rede den med nye Sengeklæder. Derpaa ransagede han Sengen, og fandt en Tavle, med Runer paa. Han læste dem, kastede Tavlen i Ilden og lod de Sengeklæder lufte, hvorpaa Qvinden havde hvilet. Da kvad han følgende Vise:

Den skal ei Runer riste
 Som ei dem raade mægter;
 Mangens Meen er det vordet
 I mørke Tegn at hildes.
 Dunkle Tegn paa Tavle
 Ti fandt jeg indskaarne,
 I Møens Hu de have
 Haarde Sorger avlet.

Derpaa ristede Egil nye Runer paa en anden Tavle, og lagde den i Sengen under Møen. Det var hende, som hun vaagnede af en ond Drom. Hun sagde, at hun fandt sig bedre, men afkræftet var hun. — —

Fra Norge vendte Egil tilbage til Island og satte Bo paa sin Faders Gaard, Borg.

Da Egil spurgte de Tidender, at hans Søn Bodvar var druknet, red han hen for at opsøge Liget. Han fandt det, satte det foran sig paa Hesten, og flyttede det til Skalde-Grims Hoi paa Digranæs. Han lod Hoi'en aabne, og lagde Bodvar hos sin Fader. Derpaa blev Hoi'en igjen lukket til, og blev man først færdig ved Solnedgang. Derpaa red Egil hjem til Borg. Og da han kom hjem, gik han hen til det Senge-afukke, hvor han pleiede at hvile. Han lagde sig og skjød Skaaden for. Ingen vovede, at tale ham til. Saa er sagt, at da Bodvar blev hoilagt, var Egil saaledes klædt: han havde tætsluttende Beenklæder og en rød snæver Kjortel paa. Men da Hoi'en blev lukket, svulmede hans Løgame saa, at baade Kjortelen og Beenklæderne revnede. Dagen efter laae Egil endnu i Sengen, og spiste hverken eller drak. Saa laae han og Natten og næste Dag. Ingen vovede endnu at sige et Ord til ham. Men den tredie Morgen sendte hans Hustru Asgerde Bud til sin Datter Thorgerde til Hjardarholt, for at melde hende disse Nyheder. Sendebudet kom om Eftermiddagen til Hjardarholt. Han bragte Thorgerde hendes Moders Hiisen, og dermed, at hun bad hende om at komme snarest til Borg. Thorgerde lod sin Hest sadle, og to Mænd fulgte hende. De rede afsted om Aftenen og fortsatte deres Reise hele Natten, indtil de kom til Borg. Thorgerde gik ind. Hendes Moder spurgte hende, om hun havde spiiist Aftensmaaltid. Thorgerde svarer hoit og lydelig: „Intet har jeg spiiist til Aften, og Intet vil jeg nyde, for jeg kommer til Freya. Jeg vil gjøre som min Fader,

og ikke overleve baade Fader og Broder." — Hun gik til Egils Sengeafukke og bad ham om at lukke op for hende. Egil skjød Skaaden fra. Thorgerde gik ind til ham, skjød Skaaden for igjen, og lagde sig i den anden Seng, som var der inde. Da sagde Egil: „Det var vel gjort af dig, min Datter, at følge din Fader; en stor Kjærlighed har du derved udviist imod mig. Jeg kan jo ikke ville leve efter saa stor en Sorg." Derpaa taug begge en Stand. Nu siger Egil: „Hvorpaa tygger du, min Datter?" Hun svarer: „Paa Sotang, thi jeg holder for, at da vil min Tilstand blive værre. Ellers frygter jeg for, at jeg skal leve for længe." — „Har man Ondt deraf?" siger Egil. Thorgerde bekræfter det, og giver ham deraf. Kort efter bad huu om en Drik Vand. Da sagde Egil: „Tangen fremkalder Tørst." — „Vil du drikke Fader?" siger hun. Man bragte ham et Drikkehorn. Han tog imod og drak stærkt. Da siger Thorgerde: „Nu har man narret os. Der er Mælk i Hornet." Da beed Egil et Stykke ud af Hornet, og kastede det bort. Thorgerde siger: „Hvad skulle vi nu hitte paa, thi nu er vor første Beslutning bleven til Skamme? Var det ikke ligesaa godt, Fader! om vi opholdt Livet saa længe, til du har digtet et Sørgeqvad efter Bødvar. Jeg skal riste Qvadet paa Tavle, efter som du qvæder. Derefter kunne vi doe, om vi synes. Din Son Thorsten er ikke i Stand til, at digte noget Drapa efter sin Broder, men det er ikke sømmeligt, om Bødvars Minde blev forsomt; og drikke hans Minde ville vi jo ikke." — „Egil siger: „Jeg veed ei, om jeg kan digte, om jeg vilde. Men jeg kan forsøge det." Han gav sig nu til at digte Sørgeqvadet, og eftersom han qvad længere, svandt Sorgen fra ham. Da han var færdig, reiste han sig af Sengen, bragte Qvadet til sin Hustru og sin Datter, og satte sig siden i Høisæde. Dette Qvad kaldte han: „Sonnesavn." Derpaa holdt han efter gammel

Skik et Mindegilde efter sine Sonner, thi han havde i Forveien ogsaa mistet sin Søn Gunnar.

Da Egil blev gammel, overlod han sin Gaard Borg til sin Søn Thorsten Hvide, og flyttede til sin Yndlingsdatter Thordis, der var gift med Grimur til Mosfell. Da Egil var over firsiendstyve Aar, var han endnu karsk, paa det nær, at hans Syn var svækket. Om Sommeren, da Folk rustede sig til Thingfærd, beder Egil sin Svigersøn Grimur om, at tage ham med til Thinge. Grimur bad sin Hustru om, at komme efter, hvad Egil vilde paa Thinge. Thordis gaar til sin Fader; det var hans største Glæde at tale med hende. Hun siger: „Er det sandt, min Frænde! at du agter dig til Thing? siig mig, hvilket er dit Ærinde did?“ — Han svarer: „Nu skal du høre, hvad jeg har besluttet. Jeg vil tage med mig til Thing de to Kister, fulde af engelsk Sølv, som Kong Adelsteen engang gav mig. Jeg lader Kisterne bringe til Lovbjerg. Naar der er talrigst Forsamling, stroer jeg alle Pengene omkring paa Jorden, og da skulde det undre mig, om Alle dele lige imellem dem, og om der ikke vanke Albuestod, ja endog blodige Pander.“ — Thordis svarer: „Det var et ypperligt Iudfald, og vil det mindes, saalænge Landet staaer.“ — Derpaa fortæller hun sin Husbond Egils Forsæt. Han fandt sig ikke opbygget derved, og da Egil paany talte til ham om Thingreisen, modsatte han sig Egils Ønske, saa at denne, skjøndt nodig, maatte blive hjemme i Thingtiden. Paa Mosfell var Sæteri, og var Thordis ofte i Sæteren, medens Thinget stod. En Aften, ved Sengetid, kalder Egil to af Grims Trælle til sig, og beder dem bringe sig en Hest; han vilde ride til de varme Bade, som vare i Nærheden. Da Hesten var rede, gik han ud, og havde sine Sølvkister med sig. Han stod paa Hesten, og Trællene fulgte ham. Om Morgenen, da Folk stod op, saae de Egil paa Bakken ovenfor Gaarden; han førte da Hesten

i Tøilen efter sig. Men til Trællene og Kisterne saae man aldrig mere. I Kløften ved Fossen har man senere ofte fundet Solvpengge med engelsk Præg. Saa har man og i Nærheden af de varme Kilder ofte troet at see Høild. Selv fortalte Egil, at han havde dræbt Trællene og gjemt Kisterne, men aldrig sagde han, hvor han havde skjult dem. Om Høsten efter fik Egil den Sygdom, hvoraf han døde. Han blev høilagt paa Tjaldanæs med alle sine Klæder og Vaaben.

XIV.

Rolf Krakes Sværd Sköfnung.

(Kormaks Saga.)

— — Kormaks Moder Dalla raader ham nu til, at begive sig til Skeggi i Midfjord, og laane Sköfnung af ham. Skeggi havde været en haardfør Viking i sine unge Dage; han havde brudt ind i Rolf Krakes Høi, og taget hans Sværd Sköfnung af Hoien. Kormakur rider til Rekjar, og træffer Skeggi. Han siger ham, at han har fordret Berse til Holmgang, og beder Skeggi om at laane sig Sköfnung til denne Færd. Skeggi afslaaer. Han siger, at Sköfnungs Natur er Kormaks ulig; „thi Sköfnung er spagfærdig, men du er hid-sig.“ Kormakur kommer tilbage til sin Moder, og siger, at Skeggi vil ikke laane ham Sværdet. Skeggi og Dalla vare gode Venner. Nogle Dage efter siger Dalla til Kormakur: „Rid nu til Rekjar, Skeggi laaner dig nok Sværdet.“ — Kormakur træffer Skeggi og gjentager sin Anmodning. Skeggi svarer: „Sköfnung er egensindig og vanskelig. Der hænger en Pung ved Sværdet; den maa du ikke røre. Ei heller maa du lade Solen skinne paa det øverste Sværdshjalte; ei maa du bære Sværdet, uden du gaer lige til Slag, og naar du

kommer paa Kamppladsen, da sæt dig ned ene for dig selv; træk der Sværdet af Balgen, ræk saa Klingen fra dig og blæs paa Bladet; da vil du see en Slange krybe frem under Hjaltet; siden skal du hælde Skofnung, at Slangen kan have nemt ved at krybe tilbage ind i Haandfanget.“ — Kormakur siger: „Meget Væsen gjøre I af mange Ting, I Troldmænd.“ — Skeggi siger: „Det kan saa være, men følg nøie mine Raad.“ Derpaa rider Kormakur hjem med Skofnung, og siger sin Moder, hvorledes Alt er tilgaaet. Han viser hende Sværdet, og vil trække det, men Sværdet sidder fast i Balgen. Dalla varer ham ad, ikke at foragte Skeggi's Raad. Kormakur træder nu paa Sværdshjaltet og slider Pungen af. Da skriger Skofnung, men gaaer ikke af Balgen. — Kormakur rider nu til Holmgangen, selv sextende; saa gjør og Berse. Kormakur sætter sig ene for sig. Han tager Sværdet, men vogter sig ikke for, at Solen skinner paa Sværdshjaltet. Han vil trække blank, men kan ikke. Da træder han paa Hjaltet. Slangen kom tilsyne, men ikke som den skulde; og Sværdets Held var brudt; det gik hylende af Balgen.

Det vare Holmgangslove i den Tid, at et fem Alen langt og ligesaa bredt Tæppe blev lagt paa Jorden og fæstet med fire Trænegler, een i hvert Hjørne. Rundt om Tæppet skulde være tre Fodstier, hver en Fod bred. Ved den yderste skulde fire Stænger reises op. Hver af de Kjæmpende skulde have tre Skjolde; naar de vare sønderhugne, skulde Holmgjængerne bøde for sig med deres Sværd; da maatte de ikke mere træde udenfor Tæppet. Den Fordrede lugger første Hug; bliver En af dem saaret, saaledes at Blod falder paa Tæppet, er Modparten ikke pligtig at kjæmpe længere. Den ansees for at vige, der træder udenfor Stængerne med den ene Fod; den menes at flye, som træder udenfor med begge Fødder. En Mand skal holde Skjold for

hver af Holmgjængerne. Den haardest Saarede bøder tre Mark Solv i Holmløsepenge. Thorgils holdt Skjold for sin Broder Kormakur, men Thordur Arndisarson for Berse. Berse hug først, og kløvede Kormaks Skjold. Kormakur rettiede et Hug mod Berse med samme Udfald. Hver af dem sonderhug tre Skjolde for den anden. Da skulde Kormakur hugge først. Han rettiede et Hug mod Berse; denne bødede for sig med Sværdet Hviting. Skøfnung skar Sværdsodden af; men Spidsen faldt paa Kormarks Haand og kløvede hans Tommelfinger, saa at Blod faldt paa Træppet. Da Skofnung traf Berses Skjold, fik den en Skure. Denne Skure vilde Kormakur senere file ud af Skofnung, men jo mere han filede, desto større blev den. De bleve skilte ad, og Kormakur maatte bøde Holmløsepengene.

XV.

Olaf den Hellige

gjæster Rød af Østredale.

Rød Bønde af Østre - Dale havde to Sønner. Den ene hed Dagur, den anden Sigurd. Han indbød Kongen til Gjæstebud. Kong Olaf modtog hans Indbydelse og red til Røds Gaard tilligemed Dronningen og hendes Qvinder. Der vare i Følge med Kongen, hans Biskop, Bjørn Marsk, og alle de Armmødlinger, Kalf Arnason, Finnur Arnason, Thorberg Arnason, Arnbjørn Arnason, Kolbjørn Arnason og Arne Arnason. De vare alle Kong Olafs Lendermænd, og havde hver af dem flere Mænd i Følge. Kongen og hans Hird blev viist til Sæde og fandt her den herligste Modtagelse, og Drikken var den bedste. — Da spoger Kongen: „Hvilken er din bedste Idræt, Rød, thi jeg er overbeviist om, at du kan mange Ting?“ — Rød svarer: „Ikke er jeg nogen kunstfærdig Mand; men skulde der være Noget, jeg forstod, saa var det at huske og raade Drømme.“ — Kongen siger: „Hvilken er din bedste Idræt, Sigurd Rødsson?“ — Sigurd svarer: „Jeg kjender Himmellegemernes Gang, saa at jeg kan deraf skjonne, hvilken Stund det er saavel om Dag som Nat, selv om jeg hverken seer Sol, Maane eller Stjerner.“ — Kongen siger: „Det er en nyttig Kunst; hvorpaa forstaaer du dig bedst, Dagur Rødsson?“ — Dagur svarer:

„Seer jeg en Mand fast i Øiet, og mærker mig hans Ansigtssudtryk og øvrige Lader, da kjender jeg baade hans Dyder og Lyder.“ — Kongen svarer: „Det er en mærkelig Idræt, og den skal snart proves. See mig nu i Øiet, og siig mig, hvilken er min Hovedfeil?“ — Dagur svarer: „Hvad der gjælder om Hverdagsmennesker, gjælder ikke om Eder, Herre. Jeg troer ei heller, at du har nogen særdeles Feil.“ — Kongen: „Siig frem; ikke hjælper, at skyde sig fra det.“ — Dagur svarer: „Det skulde da være en Feil, du deler med Mange: Qvindeelskov.“ — Kongen siger: „Ret har du gjættet. Nu kommer Raden til Eder, Herre Biskop! hvilken er Eders Idræt?“ — Biskoppen svarer: „Skulde jeg fremhæve Noget, saa er det, at jeg Aaret omkring kan læse alle Messer uden Bog.“ — „Det er en skjøn og Eder sommelig Færdighed“, siger Kongen. Bispnen svarer: „Nu ville vi og høre Konge! hvilken Eders Hovedidræt er.“ — Kongen svarer: „Seer jeg paa et Menneske, og mærker mig ham vel, skal jeg fra den Stund kjende ham, hvor lang Tid der end forløber fra mit første til mit andet Møde med ham.“ — Biskoppen berømmede denne Færdighed. Da sagde Kongen: „Hvilken er din Idræt, Kalf Arnason?“ — Kalf svarer: „Aldrig fordoier jeg min Vrede, hvorlænge jeg end bærer paa den.“ — Nu spørger Kongen Finnur Arnason: „Hvori bestaaer din Færdighed?“ — Finnur svarer: „Aldrig skal jeg flygte fra min Konge, hvor stor Faren end er, saalænge han er oppe og vil kjæmpe.“ — Kongen siger: „Sandsynligt er, at du holder det; hvilken er din Idræt, Thorberg?“ — Thorberg svarer: „Aldrig bryder jeg mine Eder eller Løfter.“ — Kongen svarer: „Det er Meget sagt, og dog sandsynligt, at du ikke praler, skjondt Mange glemme nu deres Løfter til os.“ — Da sagde Kongen til Arnbjørn: „Hvilken er din Kunst?“ — Arnbjørn svarer; „Jeg kan tage Feil, men ikke troer jeg, at den Bue

findes i Norge, som jeg ikke formaaer at spænde.“ — Derpaa spørger Kongen Kolbjørn. Han svarer: „I trende Færdigheder er jeg omtrent lige stærk, Svømning, Skiefærd og Bueskydning.“ — Da kom Raden til Arne, som var den Yngste af Arnasonnerne. Han svarer: „Naar jeg sidder ved Roret i min Skude, skal intet tyve Sæders Skib seile mig forbi, eller have Seil oppe længere end jeg.“ — Endelig spørger Kongen Bjørn Marsk om hans Hovedidræt. Han svarer: „Er jeg paa Thinge, og skal føre der min Konges Sag, skal ingen Tilstedeværende være saa mægtig, at jeg derfor siger min Mening med sagtere eller mindre sikker Røst, enten det behager eller mishager ham.“ — Kongen siger: „Sandt er dette. Derpaa gav du Beviserne, da du var paa Upsalathing, og opbragte Olaf Skotkonning imod dig.“ — Nu samtalede man i denne Aand, to og to, og havde Folk en stor Gammen heraf.

XVI.

Slaget ved Standfordbridge.

Nu foresatte Kong Harald Sigurdsson Haardraade sig at indtage Staden York. Han samlede da hele sin Hær ved Standfordbridge. Men den samme Aften efter Solnedgang kom Kong Harald Godwinsson med sin hele Styrke søndentra, og undsatte Staden. Alle Porte og Veie bleve besatte, og Hæren overnattede i York, uden at Nordmændene vidste Noget deraf.

Om Mandagen, da Kong Harald Sigurdsson og hans Hær havde spiiist Davre, lod han blæse til Landgang. Han inddelte nu sin Hær, og tog to Trediedelev med sig, men een Trediedelev blev tilbage ved Skibene. Toste Jarl rustede og sin Flok til Opgang med Kong Harald. Over den til Flaadens Forvaring tilbageblevne Trediedelev satte Kongen sin Søn Olaf og Arnmødlingen Eysten Orre, Thorberg Arnasons Søn, som da var den ypperste og Kongen kjærreste af alle Lendermænd i Norge. Der bleve og tilbage de Orkenoiske Jarle Paul og Erlendur. Veiret var smukt, og varmt Solskin. Lagde Folk deres Brynjer ved Skibene, men gik op med Hjelme, Skjolde og Spyd, og Sværd ved Siden. Saa havde

de og Buer og Pile, og vare Alle glade. Men da de kom i Nærheden af York, saae de store Stovskyer, og dernæst bagved dem en talrig Hær med blinkende Skjolde og Brynjer. Da standsede Kong Harald sin Hær, lod Toste Jarl kalde, og spurgte ham, hvad det vel kunde være for en Hær, der drog dem imøde. Jarlen svarer: „Sandsynligviis bringe de Stovskyer Ufred, og ingen Fred; men dog kan det være, at det ere vore Venner og Frænder.” (Toste var selv Britte.) Kongen siger: „Lader og gjøre Holdt, og skaffe os Vished.” — Men jo nærmere de Andre kom, desto talrigere saaes deres Styrke at være, og saa vel bevæbnet, at den lignede en Isbræ. Da siger Toste: „Ufred bringe de os; og Harald Godwinsson er tilvisse selv i Spidsen for dem.” — Kongen siger: „Hvilket er dit Raad?” — Toste Jarl svarer: „Lader os i al Hast vende om til vore Skibe og hente Forstærkning og Brynjer, og da byde dem Slag; eller ogsaa kunne vi væрге os fra Skibene, thi da kunde de ei bringe deres Hestfolk til Anvendelse imod os.” — Kongen svarer: „Da foretrækker jeg, at vi sætte tre dygtige Mænd op paa tre af vore rappeste Heste, og lade dem bringe disse Nyheder til Skibene; vi ville da snart faae Undsætning, thi de Engelske skulle have en haard Dyst med os, førend de seire.” Jarlen bad Harald raade. Da lod Kong Harald sit Mærke: Landøden opstille. Mærkesmanden hed Frederik. Derpaa fylkede Harald Hæren. Han lod Slagordenen være lang, men ei tyk; derpaa boiede han begge Floie tilbage, indtil de naaede sammen. Fylkingen var da en viid og tyk Cirkel, Skjold ved Skjold og Skjolde foroven. Denne Slagorden valgte Kongen, fordi han vidste, at Hestfolk pleie at gjøre korte Indhug og derpaa trække sig tilbage. Indeni Cirkelen var Kongens udvalgte Skare og Bueskytterne. Toste Jarl var paa et andet Sted med sin Flok, han havde og et andet Mærke. Ham bød Harald at

holde sig Rede til Undsætning overalt, hvor Faren var størst. „Den yderste Række,” siger Kongen, „skal stikke Spydshalerne i Jorden, saaledes at Oddene vende mod de fjendtlige Rytteres Bryst, naar de hugge ind; den anden Række skal holde Spydene saaledes, at Spidserne true Hestenes Bringer. Staaer nu fast og giver noie Agt, ikke at bryde denne Slagorden.”

Kong Harald Godwinsson nærmede sig med en talrig Hær, baade Rytteri og Fodfolk; saa er sagt, at han havde dobbelt saa stor en Styrke, som Harald Sigurdsson. Denne red omkring sin Fylking, og lagde noie Mærke til, om den var vel opstillet. Han sad paa en sort, hvidblisset Hest. Hesten faldt under ham, og Kongen af Hesten. Han reiste sig og sagde: „Fald er Færds Held.” Da spurgte Kong Harald Godwinsson nogle Nordmænd, som han havde om sig: „Kjendte I den store Mand, i den blaa Kjortel, med den blanke Hjelm, som der faldt af Hesten?” — „Det er Nordmannakongen,” svarede de. Harald Godwinsson siger da: „Tilvisse en høi og majestætisk Mand, men nu har Lykken forladt ham.” — Derpaa rede tyve engelske Riddere i Pantser og Plade, baade Mænd og Heste, hen til de norske Rækker. En af Ridderne siger: „Er Toste Jarl her?” — Toste svarer: „Ei skal det fordolges, at her er Toste.” Ridderen vedbliver: „Din Broder Harald Godwinsson sender dig sin Hilsen og dermed Fredsbud; saa lover han dig og Northumberland; ja han vil endog give dig en Trediedeel af England, hvis du vil forliges med ham.” — Jarlen svarer: „Anderledes er dette Tilbud, end da han ifor Vinter kun tiltænkte mig Haan og Ufred; havde han dengang talt i denne Aand, da var Mangen En ilive, som nu er død, og paa fastere Fødder stod da den engelske Konges Magt. Men om jeg for mit Vedkommende samtykker heri, hvad tilbyder min Broder Harald, da Norges Konge

for sin Uleilighed?" — Ridderen svarer: „Han tilbyder Kong Harald Sigurdsson syv Fod britisk Jord, eller saa Meget derover, som Harald Haardraade er hoiere end de fleste andre Mænd." — Jarlen svarer: „Da kunne I gaae og sige min Broder, Kong Harald, at han kan gjøre sig slagfærdig; det skal aldrig kunne med Sande siges, at Toste Jarl forlod Kong Harald af Norge, da denne stod ham bi i Toget mod England; nu ville vi Alle enten falde med Ære, eller erhverve England ved Seier." — Ridderne vendte tilbage til deres Hær. Da sagde Kong Harald Sigurdsson til Toste Jarl: „Hvem var denne Mand, der talte saa godt for sig?" — Jarlen svarer. „Det var min Broder, Harald Godwins-son." — Kongen siger: „For længe har du fordulgt det; thi saaledes var han nu i vor Magt, at ikke skulde han have kunnet melde Noget om vort Nederlag, om vi havde villet." — Jarlen siger: „Tilvisse Herre, var det uvaersomt af ham. Men ulige vilde vi have været hinanden, naar han kom for at tilbyde mig Fred og Landstrækninger, men jeg lønnede ham med at myrde ham." — Da sagde Kongen: „Den Ridder var lille og væver, men fast stod han i Stigboilerne." Derpaa gik Kong Harald ind i Skjoldborgen. Han havde Brynje paa. Den var saa lang, at den naaede til ned paa Læggen, og saa stærk, at den bede ei Vaaben. Denne Brynje kaldte han Emma.

Slaget begyndte med at det engelske Rytteri gjorde Indhug. Men det fik en haard Modtagelse. Thi de norske Spyd vare saa vel stillede, at Ridderne ikke formaaede at feste Vaaben paa de norske Rækker. De rede da rundt om Nordmannafylkingen, under Pileregn fra Bueskytterne. De saae nu, at de Intet kunde udrette, og trak sig tilbage. Denne Bevægelse toge Nordmændene for Flugt, brode Skjoldborgen og gave sig til at forfølge de engelske Ryttere. Da vendte disse om, og i en Haandevending vare Nordmændene

omringede, og faldt nu klyngeviis for de engelske Sværd og Spyd, thi de vare brynjeløse. Da Harald Sigurdsson saae det, gik han did, hvor Sværdkampen var skarpest. Da rettede Slaget sig Noget. Det sige Skjaldene Stufur og Arnor Jarleskjald, at Kong Haralds Tapperhed og Mod var uden Lige. Han skaanede Intet, hverken sig selv eller Andre, og brød frem med draget Sværd, uddelende Hug til Hoire og til Venstre, som om han vadede Vind, og saa drabelig gik Nordmændene i deres Konges Fodspor, at de engelske Rækker begyndte at vige. Men da fik Kong Harald Sigurdsson et Pileskud i Halsen, saa at Blodstraalen stod ham ud af Munden. Der faldt han, og med ham hver og En af Kongeskaren. Da Toste Jarl saae, at Kong Harald var falden, vendte han sig derhen, og greb hans Mærke Landøden. Slaget skjærpedes nu paany, indtil begge Hære tog Hvile.

Anden Gang rustede begge Parter sig til Kamp. Men forinden de fiendtlige Rækker mødtes, tilbød Kong Harald Godwinsson Toste Jarl og alle overlevende Nordmænd Fred. Men Nordmændene gjorde Kampskrig, og raabte, at for vilde de falde tværs over hverandre, end modtage Livet af de Engelske. Derpaa begyndte Slaget anden Gang. Toste Jarl førte da Nordmændene an. Han kjæmpede mandigen, fulgte Mærket modigen, og faldt med Ære.

I dette Øieblik kommer Eysten Orre fra Skibene med den Deel af Nordmannahæren, som var bleven der tilbage. Disse havde alle deres Brynjer paa. Nu tog Eysten Kong Haralds Mærke Landøden. Dette var den tredie Fægtning. Den har man kaldet: Orrebygen. De strede med slig en Hæftighed, at de Engelske i Begyndelsen maatte vige. Eysten og den Flok, som fulgte ham, havde ilet saa stærkt fra Skibene, at de næsten vare udmattede da de kom i Slaget. De maatte kaste Ringebrynjerne, og vare da blot-

tede og udsatte for Engelskmændenes Hug. Men Mange døde uden Saar, af Modighed og Anstrængelse. Slaget varede til hen paa Eftermiddagen, og der faldt næsten alle Nordmændenes Høvdinge. Kong Haralds Marsk Styrkaur undkom fra Slaget. Kong Harald Godwinsson gav Harald Haardraades Søn Olaf, og den Flok, som med ham overlevede Slaget, Fred og Frihed til at vende tilbage til Norge. — Saa er sagt, at Harald Haardraades Datter Marie døde pludselig den samme Dag og Time, som hendes Fader faldt; deraf har man sluttet, at de levede begge eet Liv. —

Kong Harald Sigurdsson var en smuk og majestætisk Mand; han havde gule Haar, gult Skjæg, og lange Knebelsbarter. Det ene Bryn sad noget høiere end det andet. Han havde store, men veldannede Hænder og Fodder. Hans Høide var over tre Alen. Han var grusom mod sine Fjender, herskesyg, gjerrig, ærgjerrig og hævn gjerrig, men ædelmodig mod sine Venner. Han var Halvtredsindstyve Aar, da han faldt. Aldrig flyede han i Slag; men ofte brugte han Krigslist mod Overmagt. Derom vare Alle enige, som havde været med ham i Feltslag og anden Hærfærd, at naar han var stædt i størst Vaande, og selv om denne kom pludselig paa, da fattedes det ham aldrig paa Aandsnærværelse til at udfinde det Raad, som Andre bagefter maatte sande var det bedste.

XVII.

Indride Fodbreds Omvendelse.

Saa fortælles der, at en Aften ved Drikkebord i Nidaros talte Kong Olaf Tryggvason med sine Mænd om hele Norges Befolkning vel var bleven ehristen. Da siger Kongens Mærkesmand, Ulf hin Røde: „Det er saa langt fra, at alle Nordmænd ere Christne, at der ikke langt herfra findes udøbte Mænd.” — Kongen spørger, hvor Hedninger findes der i Nærheden. Ulf svarer: „Her boer i selve Throndhjem en Mand, ved Navn Indride, Fodbred kaldet; han er ung, ugift og har nylig modtaget sin Fædrearv. Han er en velhavende og vakker Mand, stor af Væxt og den flinkeste til al Idræt. Saa er han og gavmild og vennesæl. Men sagt har man mig, Herre! at denne Mand er udobt.” — Kongen siger: „Det er Skade, at en i mange Maader saa vel udrustet Mand ikke kjender sin Skaber. Og siden du har vakt denne Tale, Ulf! saa skal du hjemsøge ham, med saa stort et Følge, som dig synes, og formaa ham til at komme til mig.” Ulf svarer: „Det skal skee; men ikke hjemsøger jeg ham med talrigt Følge, thi Indride er af den Slags Folk, der ikke lader sig tvinge til Noget, som han

ikke selv vil. Jeg vil kun have 24 Mænd med mig." — Ulf tog nu en Skude, og derpaa roede de til Indrides Gaard. Tolv Mand bleve nede ved Skuden. Men Ulf gik selvtolvt op til Gaarden. Indride stod ude, da Ulf kom. Han tog vel imod ham, og bød ham at blive der saalænge han lystede. Ulf gik ind med sine Mænd. Husene vare rummelige og smukke. Da de havde taget Sæde, siger Indride: „Jeg har spurgt, at I have en anden Tro, end jeg og mine Folk. Nu vil jeg yde Eder den Gjæstfrihed, som I ønske, og derfor skulle I vælge, om I ville drikke med mig, eller I foretrække at sidde ene for Eder." — Ulf svarer: „Fornøieligere er det for begge Parter, at sidde sammen og drikke, og saa ypperlig en Konge have vi, at, om vi end skulle vende tilbage til hans Hird med nogen Smag af en anden Tro og en anden Skik, saa vil han med Lethed rense os derfra." — Indride siger: „Det ønsker jeg ogsaa helst; men hvor stort et Følge har du?" — Ulf svarer: „Tolv af mine Mænd passe vort Skib." — „Da skal jeg," siger Indride, „lade det forvare af mine Folk, og skulle I være mig velkomne alle fire og tyve." Det skete. Derpaa blev Øl bragt ind. Indride havde en Mængde Hjemmemænd, og der var et godt Gilde. Ulf sad paa den ene Side af Indride, og saa hans Mænd den ene efter den anden. Da Folk vare blevne muntre, spørger Indride om Ulfs Ærinde. Ulf siger: „Kong Olaf sendte mig hid for at indbyde dig til Gjæstebud hos sig i Nidaros. Dertil byder han dig sit Venskab, og venter vist, at du ikke vil afslaae hans Indbydelse." — „Indride svarer: „Min Tak skylder jeg Kongen for hans Velvillie, men mit Svar skal du faae imorgen, naar vi ere alle ædrue." — Morgenen efter, da alle Folk vare samlede i Drikkestuen siger Indride til Ulf: „Du er velkommen iblandt os, saalænge du lyster, men Kong Olaf har jeg ikke i Sinde

at hjemsøge, førend jeg har Noget af Vigtighed med ham at tale; og det har jeg for Tiden ikke. Men hjemme bliver jeg, om Kongen vil komme her, og det kan du sige ham, at hans Ven vil jeg være, hvis han vil være mig velsindet."

— Derpaa drog Ulf bort, og da han kom til Throndhjem, meldte han Kongen Indrides Svar. Kongen spørger Ulf, om Indride offerer til Guderne. Ulf siger, at dertil har han Intet mærket, og at intet Offertempel fandtes paa Gaarden. „Da er der Haab," siger Kongen, „og skal jeg besøge ham, naar han mindst venter det, siden han ikke vil besøge mig."

— Ulf sendte lønlig Bud til Indride, og lod ham vide, at han kunde vente Kongen. Strax efter drog Olaf Tryggvason afsted med 300 Mand. Han kom til Indrides Gaard en Morgenstund tidlig. Men førend Kongen var kommen op til Husene, kom Indride ham imøde med et talrigt Følge, og bød ham velkommen. Olaf Tryggvason besvarede venlig hans Hilsen. Da de kom til Stuen, siger Indride: „Efter hvad jeg har fornummet, er vor Tro ei den samme, og derfor, hvis I ikke vil have Samsæde med os Herre! skal I opholde Eder i Stuen, men jeg bliver paa et andet Sted med mine Folk." Kongen svarer: „Du skal selv beholde din Stue; men vi slaae vore Telte op her udenfor." — Saaledes skete det. Kongen blev beværtet paa det Rigeligste. Nu lader Kongen Indride kalde, og siger: „Endskjønt jeg intet Fællesskab pleier at have med Hedninger, saa vil jeg dog, at du skal sidde her, thi med dig vil jeg tale." — Da Indride gik ind i Teltet, havde han en rød Skarlagens Kjortel paa, og et Guldbaand spændt om Hovedet; paa den høire Arm havde han en tyk Guldring, men paa den venstre Arm bar han en smuk fire til fem Aar gammel Dreng, som lignede ham af Ydre. Indride satte sig ved Kongens Bord, med Drengen paa sit Skjød. Da sagde Kongen: „Du er en stor

og smuk Mand, og hvis al din Idræt gaaer derefter, saa har du vist ei mange dine Lige i Norge. Derfor var det i sin Orden, om du kjendte din Skaber, og kunde lovprise ham for hans Gaver. Er du gift?" — Indride benægtede det. Kongen siger: „Er da den smukke Dreng, som sidder paa dit Skjød, ikke din Son?" — Indride svarer: „Han er min Søsterson, men ligesaa høit elsker jeg ham, som om han var min Son." — Kongen vedbliver: „Har du noget Gudehuus paa Gaarden?" — Indride benægtede det. Kongen siger: „Paa hvem troer du, hvis du er Hedning og dog ingen Offringer holder?" — Indride svarer: „Det vilde være mig kjærere, Herre! om I ikke talte om dette Æmne, thi jeg vil forekomme Eder at føre en daarlig Tale, naar jeg siger Eder, at jeg paa Ingenting troer, efterdi det har jeg fast besluttet, aldrig at troe paa Stok og Steen, om det saa ere Billeder af Mænd eller andre Væsener, om hvis Bedrifter jeg Intet veed, uden at de, til trods for Gudenavnet, ere baade styggere og svagere, end jeg selv." — Kongen siger: „Hvorfor troer du da ikke paa den sande almægtige Gud, og lader dig dobe i hans Navn?" — Indride svarer: „Efterdi hverken I Herre, eller Nogen i Eders Sted har aabenbaret mig Noget af den Guds Gjerninger, som I kalder almægtig, men dog endnu mere af den Grund, at, skjøndt jeg ikke kunde fæste nogen Tro til, hvad mine Forældre og andre Frønder fortalte mig om deres Guder, saa havde jeg dog foresat mig, ikke at bekjende mig til nogen anden Tro, som afveg fra deres, forend jeg fattede, at Eders Gud er saa almægtig, som I siger." — Kongen spurgte da de af sine Mænd, som han havde sendt over hele Throndhjem for at christne Thrønderne, efter Yrjar-Skegge's Drab, om Indride sagde Sandheden, at de ikke havde bebudet ham Guds Navn. De bekræftede det, eftersom Indride da havde

været paa Vikingstog. Da sagde Kongen til Indride: „Har du ikke spurgt, at jeg rævser dem, som ikke ville tage Christendom?“ — Indride svarer: „Det har man sagt mig, men for dine Straffe ræddes jeg ikke, og dig sandt at sige, taaler jeg hellere Døden, end lade mig tvinge af Hvemsomhelst. Saa skal I og vide, Herre! at har I end skræmmet Andre med Eders Trusler, saa er Bygdelaaget her i Nærheden saaledes beskaffent, at jeg ikke har nødig, at lade mig kue af Nogen. Derimod vil jeg vise Eder alt det Venskab, som jeg har Forstand paa, hvis I ikke byder mig Tvang, men tillader mig at følge den Skik, som jeg hidtil har fulgt.“ — Kongen siger: „Det mærker jeg paa dine Ord, at om du end er dristig i din Tale, saa har du dog Forstand til at erkjende Sandheden omsider, og ville vi ei vexe flere Ord herom. Men man har sagt mig, at du har mange Færdigheder. Hvilken er din bedste Idræt?“ — Indride svarer: „Ung er jeg, Herre! og har nylig mistet min Fader. Siden den Tid har jeg meest været beskjæftiget med min Gaard og anden Drift. Dog har jeg tidligere svømmet med andre Svende.“ — Kongen siger: „Et godt Tegn er det, at du skyer Selvroes; men dog kan du vist anden Idræt.“ — Indride svarer: „I trænger stærkt ind paa mig, Herre! Saa har jeg da og skudt af Bue med andre Svende, men aldrig skjød jeg godt.“ — Kongen siger: „Og hvilken er saa din tredje Idræt?“ — Indride svarer: „Svært falder det for mig, at svare Eder, Herre! thi det sommer sig ei for mig at tie, og taler jeg, lægger I stærkere Mening i mine Ord end jeg vil. Nu kalder jeg det ingen Idræt, om jeg som Barn har leget Sværdeleg.“ — Kongen siger: „Nu skal du være fri for idag, og have vi haft en stor Glæde af denne Santale.“ Derpaa gik Indride ud af Teltet ind til sine Mænd.

Næste Dag, da Kongen havde siddet en Stund ved Drik, lod han Indride kalde og spurgte ham paany, om han vilde godvillig gaae over til den rette Tro, og lade sig døbe. Indride siger: „Saa ringe en Mand er jeg ei, at jeg skulde have skiftet Tanker siden igaar.” — Da siger Kongen: „Den Overenskomst skal være imellem os, at jeg vil udsee en Mand af min Omgivelse til at prøve sig i Legemsovelser med dig, og overgaaer han dig i de tre Færdigheder, som du igaar anførte, da skal du troe paa den sande Herre Jesum Christum; men gaaer du derimod af med Seiren, skal du herefter have Fred for mine Omvendelsesforsøg.” — Indride svarer: „Herre! Af ingen Idræt har jeg brystet mig, og kan ei heller nogen; men kraftigt er Konge-Ord, og I faaer vel at raade. Hvis I ingen Tvang bruger, skal mit Ord staae, men hvo er Manden, med hvem jeg skal maale mig?” — Kongen siger: „Jeg kommer vel selv til at prøve mig med dig. Baade lærer jeg dig saaledes bedst at kjende, og dertil er det uden Skam for dig, om du skulde trække det kortere Straa, men seirer du, er Æren desto større for dig, thi da vil du blive anseet for en udmærket Mand i al Idræt.” — Indride svarer: „Var jeg end udmærket i alle Legemsovelser, med Eder kunde jeg dog ikke maale mig.” — Kongen: „Det vil og være mig kjærkomnere, om du gaaer over til ret Tro, uden forudgaaende Prove.” Da sagde Indride: „Jeg kan jo see paa din Svømning.” — Derpaa gik begge til Stranden og med dem alle Olaf Tryggvason's og Indride's Mænd. De aflædte sig og kastede sig begge i Vandet. De legede længe med hinanden og gav hinanden skifteviis en Gammel; men snart blev det Alvor, og tilsidst dukkede de saa længe under, at man begyndte at ængste sig for, at de ikke mere vilde komme levende op. Endelig kom Kong Olaf tilsyne og svømmede

alene til Land. Han satte sig paa Stranden og hvilte sig, men klædte sig ikke paa. Til Indride saae man endnu Intet, men Noget efter kom han dog op, og svømmede langsomt til Land. Kongen sprang op, svømmede ham imøde, dukkede ham under, og holdt ham endnu en Stund under Vandet, men da de kom op igjen, var Indride saa udmattet, at han ikke mægtede at naae Land uden Kongens Bistand. — Derpaa klædte de sig paa. Da sagde Kongen: „En dygtig Svømmer er du, men med Guds Hjælp beseirede jeg dig.” — Indride svarer kort: „Derom kan du nu domme, som du synes.” — Derpaa gik man op til Gaarden. Dagen efter siger Kong Olaf til Indride, at nu skulle de forsøge sig i Skydning. — Indride undslog sig, men Kongen sagde da som før, at vilde han ei maale sig med ham, var det at betragte, som om han gav tabt. Indride svarer: „Den Udvei staaer mig længst aaben, og kan det more Folk, at see, hvor langt jeg staaer tilbage for Eder i denne Idræt, saa har jeg Intet derimod.” — Derpaa gik de til den Skov, som ei var langt fra Gaarden. Kongen kastede sin Kappe, lod en Skive sætte op og en lang Skudvidde afmaale. Derpaa gav man ham Bue og Pile. Han skjød, og traf Skivens Rand noget yderlig. Derpaa skjød Indride nærmere Sort, men dog ikke i Sort. Kongen skjød anden Gang, og da traf han Sort. Dette Skud berømmede Alle. Saa gjorde Indride og; han mente, at nu var det frugteslost, at skyde bagefter. Kongen spurgte, om han da gav tabt. Da tog Indride Buen, og sigtede længe. Haans Pil klovede Kongens Pil, og begge stode faste i Skiven. Kongen siger: „Godt skyder du, Indride, men end ere vi ikke færdige med hinanden. Nu skal den smukke Dreng, som du holder saa meget af, være vor Skive. Kongen lod da en rund Træspaane, saa stor som den flade Haand, fæste paa Svendens

Hoved. „Den skulle vi skyde bort af Hovedet,” siger Kongen, „uden at saare Drengen.” — Indride svarer: „Det kan I forsøge, Herre! men kommer Drengen til Skade, er det sandsynligt, at han bliver hævnnet.” Nu lod Kongen en lang Liindug vikle om Svendens Hoved, og to Mænd holdt Enderne faste, paa det at Svenden ei skulde kunne røre Hovedet, naar han horte Pilen susse. Derpaa gik Kongen hen, og korsede sig, forend han skjød. Men Indride rødmede stærkt. Pilen floi, Spaanen forsvandt af Drengens Hoved, men hans Hvirvel blødte en Kjende. Da bad Kongen Indride om, at skyde bagefter. Men Indrides Moder og Søster kom grædende til og bade ham om, ikke at skyde. Da sagde Indride til Kongen: „Endskjøndt jeg ikke er bange for at gjøre Svenden Skade, om jeg skjød, saa vil jeg dog ikke gjøre denne Prøve.” — Kongen siger: „Da er det at betragte, som om du giver tabt.” — Indride svarer: „Derom kan du dømme, som du finder for Godt.” — Derpaa gik de hjem, og vare begge glade. — Den tredie Dag siger Kongen til Indride: „Idag er Veiret smukt og mildt, lader os nu prøve Sværdelegen. Derpaa gik alle Mænd ud. Olaf Tryggvason og Indride toge hver tvende korte Sværd; dem kastede de i Luften, og greb Haandfanget, uden at Sværdene en eneste Gang faldt til Jorden. Derpaa toge de det tredie Sværd, og legede saaledes, at altid var eet Sværd i Luften, men de greb, uden at feile, hver Gang Haandfanget, og Ingen kunde sige, hvis Færdighed var størst. Saaledes gik det en Stund. Da sagde Kongen: „Den Leg er prøvet.” Derpaa gik de ned til Stranden og ud paa et stort Langskib. Kongen bad sine Mænd, om at tage Aarerne og roe. Derpaa gik han paa Aarerne, medens de roede, og øvede Sværdelegen ligesaa sikkert, som paa Land, og uden at faae vaade Fødder. Indride saac taus paa Kongen.

Kongen spørger: „Hvi prøver du ei den Kunst?“ — Da sagde Indride: „Dette er mere end den blotte Færdighed. Nu troer jeg, at der er en Mægtigere, som hjælper dig, og paa ham vil jeg troe fra denne Stund.“ — Derpaa oplyste Kongen Indride om Guds Storhed og Underværker. Indride blev døbt, og alle hans Mænd. Siden blev han Kong Olafs Hirdmand, og faldt endelig med ham paa Ormen hiin lange.

XVIII.

Erik den Ordsnilde.

(Efter Saxo.)

Kong Gøte af Norge spurgte, at de Danske vare utilfredse med Kong Frode for hans Gjerrigheds og Grumheds Skyld. Han vilde derfor drage til Danmark og erobre Riget.

En af Kongens gode Mænd, ved Navn Erik, traadte frem for ham, og sagde: „Vi erfare daglig, at den mister snarligen sit Eget, som staaer efter Andres. Det skal være en stærk Fugl, som griber, hvad en anden har i Kloerne. Stol ikke paa, at de Danske nu ere indbyrdes usamdrægtige. Thi saa snart, som den udvortes Fjende staaer for Døren, ville de blive enige. Ulven forliger ofte Svinenes Tvist. Hvert Land foretrækker en indfødt Konge for en udlændisk Herre. Kong Frode vil ikke oppebie din Ankomst til Danmark; han vil møde dig paa Halvveien. Snart hugges Ærnene, snart mages de. En viis Mand fatter saaledes et Forsæt, at han ei siden angrer det. Om du vil prøve de Danske, da send did nogle af dine gode Mænd, som dertil ere skikkede, og bliv selv hjemme i Fred og Ro. Smeden har Hammer og Tang, for at han ei skal brænde sine Hænder.” — Erik drog til Danmark, tilligemed sin Broder Rolf. Han kom til

en Havn i Nærheden af Kong Frodes Gaard. Der traf han paa Frodes onde Raadgiver Grib. Grib spurgte Erik: „Hvad er du for en Daare? Hvorfra kommer du? Hvad er dit Ærinde? Hvem er din Fader? Lykkelige ere de, som blive hos deres eget Lands Herre, og ikke forlade deres Huus og Hjem.” — Erik: „Min Faders Navn er Regnar, min største Idræt er Øvelsen i Tapperhed og Veltalenhed, og at lære andre Landes Skikke. Intet er skadeligere, end at overdrive eget Værd. Intet er ledere, end en Daare, som ei kjender Skik og Maade. Intet er giftigere end Løgn, thi Løgn er det Uveir paa Land, som bringer Fordærvelse over Riger og Stæder, meer end Storm skader Skib paa Hav.” — Grib: „Du er fuld af Kiv og Trætte, som Hanen af Skarn paa en Mødding.” — Erik: „Hvo, som fører en daarlig Tale, faaer den selv i Halsen. Seer man Ørene af Ulven, er den selv ei langt borte. Ingen sætter Liid til den Troløses Ord.” — Grib: „Din forfængelige Tale skal engang fortryde dig, du lede Ugle. Med dit Liv skal du bøde for disse Ord.” — Erik: „Ræd Mand spaaer Ondt. Hvo som opfoder en Ulv i sit Huus, han opammer sin egen Fjende.” — Grib: „Jeg har ikke bolet med Dronningen, ³saaledes som du forekaster mig.” — Erik: „Jeg mærker, at du har en ond Bevidsthed. Thi den Skyldige er i sine Ord mistroetig.” — Grib blev ordløs. Han red flux tilbage til Kong Frodes Gaard, og klagede over Erik. Han vilde hævne sig med Vold og Vaaben. Kongen bad ham om at stille sin Hastighed: „Hovedkulds Raad, hovedkulds Gjerning. Intet kan øves hastig og vel tillige. Den Vise dæmper sin Vrede, og opsætter sin Hævn til passende Tid og Sted.” — — Erik drog nu til Kongens Gaard; det randt ham i Hu, at han burde bringe Kong Frode en Gave. Han tog paa Veien en Klump Iis, og gjemte den under sin Kappe. Da de kom til Kongens Gaard, bad Erik sin Broder Rolf

om at gaae næst efter sig. Men Kongens Tjenere havde lagt vaade Huder indenfor Døren. Da Erik traadte ind, trak de dem hastigen til sig, saa at Erik vilde være falden, hvis hans Broder Rolf ikke havde grebet ham om Livet. Da sagde Erik: „Bar er broderløs Ryg.” — Kongen føiede til: „Og daarligt Sendebud, som ikke tager sig i Vare for Svig.”

I Kongens Hal var en stor Ild. Kongen sad paa den ene Side, hans Kjæmper paa den anden. Kjæmperne hylede og tudede Erik imøde. „Det er Hundear,“ sagde Erik, „naar en begynder, tude de øvrige med.” — Kolor, som havde det Hverv, at modtage de Gaver, der bragtes Kongen, spurgte Erik, hvilken Gave han havde medbragt til Kongen. Erik tog Iisklumpen under Kappen; men, som han rakte den over Ilden, lod han den med Villie falde ned i Ilden, og gav Kolor Skylden. Det var Lov, at den, som forliste en Kongen tiltænkt Gave, skulde bøde med Livet. De Øvrige, som havde seet Glimtet af Isen, mente at det havde været en Kostbarhed af sødelt Malm, og dømte Kolor til Døden. Han blev hængt.

Nu tiltalte Kongen Erik og sagde: „Hvorfra er du, og hvilket er dit Ærinde hid?” — Erik: „Jeg drog fra Rennesø, og kom til en Steen.” — Frode: „Hvor drog du saa hen?” — Erik: „Jeg foer paa en Bjælke fra en Steen, og tog mig Herbærge hos en anden Steen.” — Frode: „Hvor drog du saa videre, og hvor overnattede du?” — Erik: „Jeg reiste fra en Klippe til en Steen, og laae der hos en Steen.” — Frode: „Vare der mange Stene?” — Erik: „Flere end Sand paa Havsbund.” — Frode: „Videre?” Erik: „Fra Klipperne seilede jeg og fandt et Marsviin.” — Frode: „Det er en ny Tale.” — Erik: „Fra et Marsviin drog jeg til et andet Marsviin.” — Frode: „Hvad hændte dig fremdeles?” — Erik: „Saa fandt jeg en Knub.” — Frode: „Hvorhen

reiste du derfra?" — Erik: „Til en Stub, og saa drog jeg til og fra disse Stubbe i Skoven. Der hvilte jeg mig, og saae hvorledes Ulvene, mætte af Liig, suede Blod af Pilene. Der blev Jernet slaget af Kongens Stage. Det var Kong Fridlefs Sonnesøn." — Frode: „Du forvilder mig med mørk Tale." — Erik: „Da har jeg dog nu meldt dig, hvorlunde jeg slog din Flaadeforer Odd ihjel. Men nu har jeg vundet en Gave fra dig, efterdi du ikke forstod min Tale." — Og saasom det var Hirdskik i Danmark, at den fik en Gave, som ei fattede en Andens Tale, gav Kongen Erik en svar Armring af Guld. — —

Imidlertid fattede Kong Frode Nag til Erik og stundede ham efter Livet. Engang kastede Kongen en Daggert efter ham. Daggerten floi Erik over Hovedet, og stod med Odden i Væggen. Erik sagde: „Naar Nogen vil unde sin Ven en Gave, da skal han den hæderligen frembære, og ikke med Vrede kaste den fra sig. Havde du skjænket mig Skeden med Daggerten, vilde din Gave have været mig dobbelt kjær." — Kongens Vrede blev fangen i denne Skjemt, og han flyede Erik Skedeu til Dolken. — Men Frodes Nag var derfor ei forglemt, og Erik fandt det raadeligst at flye fra Danmark. Han drog til Stranden med sit Følge, og gjorde Kongens Flaade udygtig til Seilads. Thi de toge de stærkeste Planker ud af Skibene, og lagde løse Fjæle i Stedet, at Ingen skulde mærke deres Svig. Nu lette de Anker; men Kong Frode kommer efter og vil forfølge dem paa sine plankeløse Skibe. Han var ikke kommen langt udenfor Havnen, førend Skibene begyndte at synke. Han sprang selv over Bord i fuld Rustning, og vilde være druknet, hvis Erik og Rolf, som da vare vendte tilbage, ikke havde reddet ham. Kongen blev iført tørre Klæder; der løb meget Vand af hans Mund, og han hikkede længe, førend han kom til sig selv. Da sagde han: „Jeg vil ikke leve længere. I have

hjulpet mig imod min Villie. Jeg har hidindtil været novervindeligg; nu har jeg maattet trække det kortere Straa for dig, en ringe Bondeson. Intet staaer en Konge bedre an, end et ærligt Navn og Rygte. Hidtil dags blev jeg anseet for den ypperste Mand i Kløgt og Veltalenhed. Men du Erik, du har berøvet mig mange Kostbarheder, og det dyrebareste af Alt, mit ærlige Navn og Rygte. Hvor skulde jeg ville overleve denne Dag. I Modgang begjærer man Døden, i Medgang Liv og Sundhed. Og ville I spare mit Liv, da vil jeg selv affive mig." — Erik: „Gud forbyde, at du nærer slige Tanker. Lykken har kun fristet dig, for at prøve dit Hjerte. Man veed først, hvad det Sode er, naar man har smagt det Sure, og den er blodere end en Qvinde, som hellere vil miste Livet, end taale Modgang. Det er strafbart, at forhaste sig mod en Anden. Men det er endnu daarlignere, at forgribe sig paa sig selv. Den er saare ukyndigg, som aldrig drak af Modgangs Bæger. Og hvad mig angaaer, saa er jeg din Tjener, og ikke din Herre." — —

Ved denne Tale stillede Erik Kong Frodes Harm. Kongen gav Erik sin Søster tilægte, og de vendte tilbage til Norge. Tiltrods for Eriks Raad drog Kong Gøte af Norge i Leding mod Frode, og faldt tillignemed en stor Deel af sin Hær. Men Erik blev Konge over Sverige.

XIX.

Thorvald Tasalde

og

Baurdur af Ulfarsdal.

— — Thorvald Tasalde kom den Vinter fra Island til Norge. Han var Viga-Glums Søstersøn. Han kom til Nidaros. Kong Olaf Tryggvason opholdt sig der den Vinter. Han lod Thorvald kalde, og bød ham at lade sig døbe. Thorvald tog ehristen Tro, og lod sig døbe. — En Dag siger Kongen til Thorvald: „Der boer en Mand i Oplandene paa Gaarden Ulfarsdal, ved Navn: Baurdur den Føre. Han er tilaars og en rig Mand. Han har en Datter, ved Navn Thora. Ikke har han, saavidt man veed, mange Mænd paa Gaarden. Denne Mand vil ikke indfinde sig hos mig, og ikke vil han gaae over til ehristen Tro. Jeg har to Gange sendt 12 Mænd til ham, men de ere ikke vendte tilbage.” — Thorvald spørger: „Holder denne Mand store Offringer?” — Kongen svarer: „Det vides ikke; men intet Gudehuus findes paa Gaarden. Saa kjender og Ingen Noget til hans Levnet og Skikke, og han er en Gaade for de Fleste.” — Thorvald siger: „Jeg skal hjemsøge ham, Herre,

om I ønsker det." — Kongen modtog Tilbudet, og tillod ham, at tage saamange Mænd i Følge med sig, som han vilde. Thorvald lod sig nøie med een Mand, og kaarede dertil en Mand ved Navn Sigurd, ved hvis Side han havde siddet om Vinteren. — De droge nu afsted og fortsatte Reisen, indtil de kom til Ulfarsdal. Gaarden var omgivet af Skove. Husene vare høie og rummelige, og omgivne af et Plankeværk. Porten stod aaben, og Indgangen til Huset ligeledes. De saae ikke en Sjæl udenfor. De kom ind i en hoi Sal, behængt med Telte. Baurdur den Første sad i Høisæde. Han var klædt i Skarlagen og havde Hjortelædershandsker paa Hænderne. Han var skaldet. En smuk og stor Qvinde sad ved Bord med Haandarbeide. Der vare ei flere Folk i Stuen. Baurdur siger: „Hvo staaer der i Døren?" — Thorvald svarer: „Vi ere Kongens Udsendinge." — Baurdur: „Hvad ville I her, ene To?" — Thorvald: „Saa mange Mænd have vi her-udenfor, at let vil det falde os, at slæbe dig nødig til Kong Olaf, hvis du ikke godvillig vil følge os." — Baurdur trak Handskerne af, vred dem itu, og mumlede mellem Tænderne: „Saa haandfast er jeg dog, at jeg skal gjøre det af med Een." — Thorvald svarer: „Det kunne vi prøve." — Og med de Ord sprang han ind paa Baurdur. De brødes længe. Tusmerket faldt paa, medens de brødes. Thorvald mærkede, at hans Kræfter begyndte at svigte ham. Han bad da i Stilhed til Gud af sin hele Sjæl, og med Hans Hjælp kastede han Baurdur omkuld ved Tærskelen. De vare da begge saa modige, at de ikke kunde røre sig. Da sagde Baurdur: „Thora, staae mig bi." — Hun svarer: „Jeg kan ikke komme dig tilhjælp, min Fader! thi jeg brydes med den Anden, og vi ere ligestærke." — Baurdur siger: „Da nødes jeg nu for første Gang i mit Liv, til at søge Bistand mod Een. Op og til Hjælp, I Kjælderfolk!" — Da sprang fyrgetyve Mænd ind, og grebe

Thorvald og Sigurd. Baurdur siger: „Vel stode Kjælderfolkene os bi Thora! og saa ville de i Fremtiden gjøre, om vi have deres Bistand behov. Derfor skulle Thorvald og Sigurd ikke kastes i Lænker. Dog skal du Trold, som kalder dig Thorvald, ikke tiere omfavne mig. Du er baade dristig og stærk, og derti uden Tvivl troldkyndig, thi i Begyndelsen mærkede jeg, at du gav efter; men med Eet maa du have afkræftet mig med dine Forbandelser, efterdi det aldrig tilforn er hændet mig, at falde for Een. Nu skulle I overnatte her, om I end ikke vente den bedste Medfart.” — Derpaa bleve Bord fremsatte, og det skortede hverken paa god Mad eller Drik. — Da de vare mætte, siger Baurdur: „Det er ei saaledes at forstaae, som om jeg ikke under Eder, hvad I have nydt, men neppe vilde Nogen have spiiet tappre, end I, om han var uden Frygt og iblandt Venner.” — Derpaa førte man dem til deres Senge, og de sov rolig om Natten. Morgenen efter, da de vare reiseferdige, bad Baurdur sine Mænd om at ledsage dem bort fra Gaarden. Thorvald svarer: „Vi have endnu ikke udrettet vort Ærinde.” — Baurdur: „I ere underlige Folk; have I ikke lært at blive bange, som andre Mennesker, eller have I da saa stor Lyst til Døden?” — Thorvald svarer: „For din Skyld bliver jeg, indtil jeg har tilfulde udrettet Kongens Ærinde, og jeg vil da bede dig om frivillig at følge mig til Kongen.” — Baurdur siger: „Hvorfor begynder du ikke med at spørge mig om, til hvilken Tro jeg bekjender mig.” — Thorvald svarer: „Fordi det skjætter jeg ikke om at vide.” — Baurdur siger: „Da vil jeg meddele dig, at jeg hverken troer paa Gudebilleder eller Aander. Jeg har været vide omkring, og mangen Fare fristet, uden nogensinde at komme tilkort. Derfor har jeg hidindtil troet paa min egen Kraft. Det var igaar første Gang, at den Tro har svigtet mig, og derom er jeg overtødet, at

du ikke vilde have formaaet at bescire mig, blot af din egen Styrke." — Thorvald svarer: „Det er og saa, at da jeg folte mine Kræfter svigte mig, paakaldte jeg de Christnes Guds Navn." — Baurdur sagde: „Mægtig maa den Gud være selv, siden hans blotte Navn formaaer saa Meget. Derfor skal jeg nu ogsaa følge med dig til Kongen, thi skal man troe paa Noget, saa er det vel bedst, at troe paa din Gud. Men derfor har jeg ladet Kjældereren gjøre under Salen, og skjult mine Hjemmemænd der, at jeg havde foresat mig, kun at kalde dem til, naar Kong Olafs Udsendinge hjemsogte mig i et større Antal. Mod To eller Tre havde jeg aldrig tænkt, at skulle have deres Hjælp behov. De 24 Mænd, som Olaf Tryggvason tidligere har sendt hid, ere og her i god Behold, og ikke dræbte, som han formoder." — Derpaa fulgte Baurdur og alle hans Mænd Thorvald til Kongen. Da de kom i Nærheden af Nidaros, sagde Baurdur til Thorvald: „Gak nu forud til Kongen, og siig ham, at vi ønske at døbes her, thi vi ville nødigt udsætte os for Mængdens Latter, naar vi blive afklædte, saa gamle Folk." — Hans Ønske blev opfyldt.

XX.

Dannevirke.

Keiser Otto den Unge havde gjort det Løfte, at omvende de Danske til ret Tro og Christendom, om muligt, med Overtalelser, hvis ikke, hæрге Danmarks Rige tre Sommere i Rad. Han skikkede Bud til Harald Gormsson Blaatand, og bad ham og hans Undersaatter om, at gaae over til Christen Tro, og lade sig dobe; i modsat Fald lod Keiseren ham vide, at han kunde vente et fjendtligt Indfald i hans Rige. Da Danakongen modtog dette Budskab, forstærkede han sit Landeværn, lod Dannevirke befæste, rustede sin Flaade, sendte Bud til Norge, og stævnede Hakon Jarl at komme til Danmark den næste Vaar med hele den Norske Hær. Hakon Jarl samlede om Vinteren hele sin Styrke, drog til Danmark og kom til Kong Harald, hvem han var saare velkommen.

Keiser Otto samlede og sin Hær i Saxland den samme Vaar. Han havde baade en talrig og udvalgt Styrke. Dermed seilede han til Danmark den Sommer. Kong Harald og han stødte sammen tilsøes. De holdt Slag, og kjæmpede den ganske Dag, til Natten faldt paa. Der faldt en Mængde Folk af begge Parter, dog flere af Keiserens. De sluttede

nu 3 Nætters Vaabenstilstand, for at udhvile og ruste sig til en ny Kamp. Men da de 3 Nætter vare omme, gik begge Parter i Land og bode hverandre Slag, som endte med, at Keiseren, efter stærkt Mandfald, flyede til sine Skibe. Saa er sagt, at Keiser Otto sad paa Hesten om Dagen og kjæmpede tappert; men da hans Hær tog Flugten, vendte han og sin Hest, og red ned til Skibene. Han holdt i Haanden et langt, guldbeslaget Spyd, som var blodigt op til Haandfanget. Dette Spyd kastede han ud paa Søen og sagde: „Det skyder jeg til den Almægtige, at det maa lykkes mig, den næste Gang jeg kommer til Danmark, at christne dette Land. Hvis ikke, vil jeg lade Livet, og ligge død efter i Danmarks Rige.” — Keiser Otto gik nu ombord med sin Hær, vendte tilbage til Saxland, og blev der den Vinter, men Hakon Jarl blev tilbage hos Danakongen. De lagde nu deres Raad op, og lode Dannevirke end yderligere istandsætte og befæste.

Næste Vaar samlede Keiser Otto en endnu talrigere Hær i Saxland, Frankrige, Frisland og Venden. Saa havde han og Hjælpetropper fra Holsteen, og med hele denne Hær drog Keiseren til Danmark. Da Keiseren spurgte, at Hakon Jarl var i Danmark, og agtede at staae Kong Harald Gormson bi imod ham, sendte han to af sine Jarler til Norge for at christne Norges Befolkning.

Hakon Jarl havde den Vinter Ophold i Danmark hos Kong Harald. Men da de spurgte, at Keiser Otto var kommen til Danmark med en talrig Hær, sendte Kong Harald Hakon Jarl med hele den norske Styrke til Dannevirke, for at værgе Landet, medens Harald selv indkaldte sine Stridsmænd i Jylland. Saa siger Enar Skaaleglau i Drapaet: „Vellekla,” at Hakon Jarl blev sendt til Sønderjylland for at værne om Dannevirke. Dette Virke staaer hvor Sønderjylland er smallest, og hvor to lange Fjorde skjære sig ind i Landet, en til hver Side. Mellem disse Fjorde have de

Danske opfort baade høie og stærke Skandser af Sten, Træ og Jord, men gravet dybe Grave udenfor. Paa hvert Hundrede Favne var et Taarn med en Port og udenfor hver Port en Bro over Graven. Keiser Otto kom med sin Hær sønderfra til Dannevirke, men Hakon Jarl værgede Skandserne med sin Styrke. Der stod et haardt Slag, som Enar Skaaleglam skildrer i „Vellekla.” Hakon Jarl fordelte en Deel af sin Hær i Taarnene over Portene; en Deel holdt han i Baghaanden, som flyvende Skarer, for at anvende dem hist og her, hvor Keiser Otto gjorde Storm. Der blev kjæmpet længe og blodig. Keiseren mistede en Mængde Folk, og kunde Intet udrette, saa at han nødtes til for den Gang at opgive Angrebet, og vende tilbage til sine Skibe.

XXI.

Harald den Haardraades Bortgang fra Constantinopel.

I den Tid herskede Dronning Zoe og Constantinus Monomachos*) over det Græske Keiserdomme. Dronning Zoe havde en Broderdatter, ved Navn Maria. Til denne Mo havde Harald den Haardraade beilet, men Dronningen havde modsat sig hans Frieri. Nu faaer Harald at vide, at hans Brodersøn, Magnus den Gode Olafsson, er bleven Konge over Norge og Danmark. Han fik da Lyst til at vende tilbage til Norden og opsigde den Græske Keiser sin Tjeneste. Men da Dronning Zoe erfoer det, blev hun forbitret og fremførte en Mængde usandfærdige Anklager mod Harald; sagde, at han havde unddraget fra Keiseren en stor Deel af det i Krigen vundne Bytte, samt at han forførte hendes Broderdatter Maria. Men de Væringes, som samtidig med Harald tjente i Miklagaard, have fortalt, at, tiltrods for de heelt forskjellige Rygter, som bleve udsprede blandt Folk,

*) — Gibbon, IX, 74, ansetter Constantin X Monomachos's Thronbestigelse til 1042, hvilket i Tidsregningen aldeles passer med den nordiske Beretning.

saa var den sande Grund, saavel til Zoes Had, som til Haralds Vægning ved længere at forblive i græsk Tjeneste, den, at hun vilde selv have ham til Mand. Zoe ophidsede nu Constantin til at lade Harald, og med ham to andre Væring, Ulf Ospaksson og Haldor Snorrason, kaste i Fængsel. Fængslet var et høit Taarn, aabent foroven. En Bæk flød gjennem Taarnet. Ved Bækken laae en Kjæmpeslange, som levede af de Fængslede Liig. Men da Fanger ofte bleve kastede i Taarnet, saa laae der forraadnede Levninger af Menneskeaadler, og udbredte en fuul Stank derinde. Da de kom ind, sov Slangen. Haldor Snorrason siger: „Et uhyggeligt Herbærge, men værre bliver det, naar Slangen vaagner. Lader os derfor lægge vore Raad op i Forveien, for at være beredte, naar den har udsovet.” — Harald svarer: „Vi ville begynde med at bede til Gud og den hellige Kong Olaf. Derpaa skulle vi forsøge at dræbe Slangen, endskjøndt det vil falde vanskeligt, saasom man har kastet os herind vaabenlose; men saaledes ville vi fordele vor Dont, at du Haldor sætter dig paa Slangens Midte, Ulf, som er den stærkeste af os, sætter sig paa Halsen, hvori Slangernes Styrke er størst; men jeg har skjult en lille Dolk i mine Klæder, og med den vil jeg angribe den forfra, thi til min Lykke har jeg størst Tillid. Derpaa kunne I være beredte, at hvis det lykkes mig, at saare den følelig, saa vil den slaae saadanne Bugter, at Een af os, om ikke Flere, bliver slynget i Veiret.” — Ulf og Haldor gjorde nu, som han bød. Men Harald svøbte en graa Kappe, som han havde paa, om den venstre Arm; i den venstre Haand holdt han en Stok af Træ, som han fandt derinde, men i hoire Haand havde han Dolken. Han gaaer nu forfra hen til Slangen og stikker den venstre Haand ind i dens Gab, men med den Hoire stoder han Dolken op til Skaftet ind i Slangens venstre Side, hvor han formodede at Hjertet sad.

Slangen vaagnede, da den folte Staalet; i sin Kappe optog Harald det Blod og Ædder, der strømmede af Slangens Gab, men den gjorde saa stærkt et Ryk, at Harald faldt om, de andre To bleve kastede i Veiret, og Alle befandt de sig i den største Livsfare, saalænge Slangens Dødskamp varede. Men endelig døde den med den hellige Kong Olafs Bistand og ved Harald og hans Kammeraters Mod og Udholdenhed. — — Imidlertid havde nogle af Væringerne erfaret Harald Skjæbne; de bragte Stier hen til Taarnet, heisede Tong derned og bragte saaledes Harald, Ulf og Haldor en forønsket Hjælp. — —

Den samme Nat brød Harald ind i det Huus, hvor Maria sov, tog hende bort med Magt, og seilede med de øvrige Væring bort fra Constantinopel paa to Galeier. Derfra styrede han ind i det sorte Hav. Der satte han Moen ukrænket i Land, gav hende et passende Følge, for at vende tilbage til Miklagaard, og bad hende om at spørge sin Frænke Zoe, hvormegen Magt hun nu havde over Harald, og om hun havde kunnet forhindre, at han fik Maria, hvis han havde villet.

XXII.

Kalf Arnason og Kong Magnus den Gode.

Kalf Arnason havde, som før er sagt, givet Olaf den Hellige Ulivssaar i Slaget paa Stiklastad. Derpaa gik han Knud den Store og Svend Alfivason tilhaande. De frygtede ham begge, og brode deres Lofter til ham, men, efterdi de kjendte hans Klogt og Indflydelse i Norge, holdt de gode Miner med ham, og saaledes havde han den Forrettighed, alletider at lægge sit Skib nærmest til Kongeskibet, naar han var i Kong Svends Følge.

Magnus den Gode Olafsson opholdt sig i denne Tid ved sin Fosterfader Kong Jarislavs Hird i Rusland. Han havde lonlig sendt en betroet Mand, ved Navn Karl, til Norge, for at erfare Stemningen i Landet, og forsøge at vinde de mægtigste Hovdinge for hans Sag. Blandt disse var det allerede lykkedes ham at bringe Enar Thambar-skjælver over til Magnus's Parti.

Det hændte en Dag, da Kong Svend Alfivason seilede ind i Havn med sine Lendermænd, at Kalf Arnason blev agter nd, og at Kongeskibet seilede fra ham. Vinden løiede af, og Kalfs Mænd toge til Aarerne. De see hvor der

flyder en Baad; der laae en Kappe i Bagstavnen. Da Kalfs Skib nærmede sig, sprang en Mand op under Kappen, kastede sig i Soen, og svømmede til Land. Da Kalf seer det, springer han i Baaden og roer efter ham. De kom lige tidlig til Land. Kalf raaber til Karl, og beder ham om at standse. Karl svarer: „Jeg troer dig ikke, thi den sveg du, til hvem du havde større Forpligtelser, end til mig.” — Kalf siger: „Dig skal jeg dog ei forraade.” — Karl svarer: „Det skal da prøves, thi du mister Mere end jeg, hvis du dræber mig.” — Derpaa tog Kalf ham til sig, og lovede at beholde ham i sin Varetægt; „men jeg frygter, at mine Mænd skulle robe dig, hvis vi lægge til ved Siden af Kongeskibet, og derfor vil jeg nu holde mit Skib i større Afstand, end jeg pleier.” Og saa gjorde de. Kongen sender Bud til Kalf, at han vil tale med ham. Kalf lader sig sætte i en Baad og roe hen til Kongeskibet. Kongen siger: „Hvi lægger du ei til med dit Skib, hvor du pleier?” — Kalf svarer: „Det vilde være for stor en Ære for mig, Herre! om du lod andre fornemme Mænd gjøre Plads for mig, naar jeg kommer senere end de. En anden Sag er det, naar Alle kaste samtidig Anker.” — Konger siger: „Du skulde vel ei have truffet Magnus den Godes Udsending, Karl idag. Det kunde ligne dig, at have havt det Held.” — Kalf benægtede det. Kongen siger: „Seer du den guldbeslagne Øxe, som hænger der paa Rælingen? Gaae og skaf mig Magen til den i England.” — Kalf blev opbragt og svarede: „Den Sendefærd er en Svingfærd, og det skulde ikke undre mig, Herre! om I med det Allerførste faaer fuldt op af Øxer, hvorfra de saa end komme, og om de end ikke alle ere guldbeslagne.” — Dermed skyndte Kalf sig bort, roede hen til sit Skib, lod sætte Seil til, og sagde til sine Mænd: „Nu styre vi tilhavs. Vi have længe nok tjent denne Konge, og kun havt Utak for. Nu skal du Karl! tale vor Sag hos

Kong Magnus Olafsson, og ville vi fuldt op gjøre Godt mod ham, hvad vi forbød imod hans Fader." — Dermed scilede de østerpaa til Rusland, til Kong Jarislav og Kong Magnus. Ved Karls Mellekomst blev Kalf Arnason forsonet med Kong Magnus, efterdi denne da trængte til Kalfs Bistand, for at erhverve sine Fædres Rige i Norge. — Efterat Magnus den Gode var bleven Konge i Norge, viste han Kalf Arnason liden Tillid. Deri bestyrkedes han af dennes Avindsmand, Enar Thambarskjælver.

Kong Magnus var paa Gjæsteri paa Gaarden Hoi i Veradal. De vare begge i hans Følge, Enar Thambarskjælver og Kalf Arnason. En Dag siger Kongen til Enar: „Vi ville ride op til Stiklastad idag, for at see Kamppladsen." — Enar svarer: „Jeg vil kun være Eder en daarlig Vei-viser, Herre! thi jeg var ikke der tilstede. Lad hellere Kalf Arnason følge Eder, han vil kunne give Eder en noiagtig Underretning om, hvor Slaget stod, og hvorledes Alting er tilgaaet." — Da sagde Kongen til Kalf: „Du skal ride med mig til Stiklastad, og give mig en noiagtig Beskrivelse af de Begivenheder, som tildroge sig der." — Kalf svarer: „I raader, Herre! men unyttig er den Færd. De Ting, som der skete, ville vanskelig gaae os ad Glemme, om de end ei ved Omtale oprippes paany. Det vilde og være bedre for Eder selv, at beholde Eders Venners Tillid og Troskab, som nu tjene Eder efter Evne og saa som I fortjener, end at fjerne dem fra Eder ved at fremdrage Mindet om gammel Skyld." — Kongen svarer: „Kalf, du skal følge mig! — Kalf kaldte da sin Smaadreng hen til sig, og hviskede ham i Øret: „Rid alt hvad du formaaer hen til min Gaard Eggja, og siig til mine Mænd, at ruste mit Langskib saa hurtig, at vi kunne være reiseferdige i Qvæld." — Da Kalf og Kong Magnus vare komne til Stiklastad, hvor Slaget havde staaet, spurgte Kongen Kalf: „Hvor

faldt min Fader, Kong Olaf?" — Kalf rakte Spydet fra sig og svarede: „Der laae han." — Kongen spurgte: „Og hvor stod du da?" — Kalf svarer: „Der hvor jeg nu staaer." — Kongen siger: „Din Øxe har altsaa kunnet naae til ham." Da var Kongen blodrød i Ansigtet. — Men Kalf stod paa Hesten og red i al Hast til Eggja. Han gik ombord, seilede til Ørkenøerne, og kom aldrig mere til Norge.

XXIII.

Kong Sverrers Tale i Bergen

efter Kong Magnus Erlingssons Fald.

Kong Sverrer lod nu alle Byens Mænd blæse sammen til Thing paa Christi Kirkegaard. Og der de vare samlede, reiste Kongen sig, saae sig længe taus omkring, og begyndte derpaa langsomt sin Tale: „Begynde skulle vi med Psalmeskjaldens Ord: Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit me homo, tota die expugnans tribulavit me! hvilket betyder: Forbarm dig over mig, Gud! thi Mennesket traadte mig under Fødder, kjæmpede den gauske Dag imod mig, og pinte mig. Denne Spaadom, som blev spaaet for mange Sekler siden, er nu i vore Dage gaaet i Opfyldelse, thi min Frænde Magnus stred med mig, og stræbte mig efter Livet; men Gud frelste mig nu som for, og skjænkede mig hans Rige. Ingen har til alle Tider været Gud saa forhadte, som de Hovmodige; dem har han og haardest tugtet; først da han bortdrev Engelen, der vilde være hans Lige; denne røvsede han saalunde, at han gjorde ham til den værste Djævel; dernæst da vor første Frænde

Adam handlede imod Guds Villie; blev han da bortviist af Paradis ind i denne Trældommens og Anfægtelsernes Verden; siden da Verdens Riger deltes, og Pharao krænkede Guds Love og Guds Folk, da kom ti Plager over Landet, saadanne som Verden aldrig før har seet, endelig da Kong Saul oprørte sig mod Gud, da maatte han fra den Stund vanke omkring, besat af en ureen Aand; og, see vi efter, saa er det stedse saaledes i Verden tilgaaet. Saa er det og her i Landet skeet, at de have hævet sig, som ikke vare kongebaarne, som Erling den Skakke, Orm Kyrpings Søn; han lod sig give Jarlenavn og sin Søn Kongenavn. Derpaa nedsablede de alle Kongeslægter, at Ingen skulde blive tilovers deraf; slæbte de med sig de bedste Raadgivere i Landet, og underkastede sig hele Kongevælden, indtil Gud sendte hid fra fjerne Udskjær (Sverrer var født paa Færøerne) en lille og lavstammeth Mand, for at knække dette Overmod; men denne Mand var jeg. Ikke gjorde jeg det af egen Kraft, men Gud beviste, hvor let det var ham, at boie deres Hovmod. Heller ikke vare Erling og Kong Magnus sagesløse imod os, som man har sagt; og ingen Uret have vi begaaet; og ere vi ei saa korthuskende, at vi ikke mindes, hvad man har forbrudt imod os; først da Bergens Mænd dræbte min Fader, Kong Sigurd, som ætbaaren var til dette Land; dernæst da Erling samlede en Flok imod min Broder Kong Hakon, og fældede ham, siden da Erling tog to af mine Brødre og hængte den ene op, som en Krageunge, men lod den anden halshugge; og vil dette sent gaae os af Minde; saa har det og længe været, at et svært Tryk har hvilet paa mig, saa at gjerne vilde jeg have afkastet det, hvis jeg ikke havde seet dette Folks Elende, og at det blev behersket af dem, som ikke vare dertil baarne. Nu er vel Folket befriet derfra, men til Løn derfor have

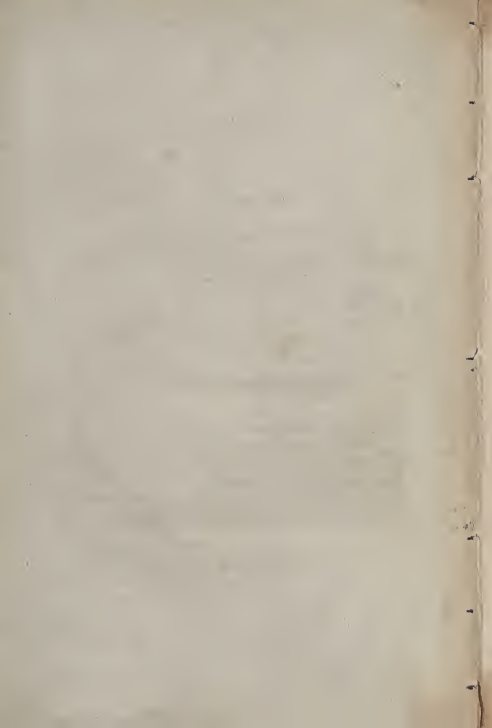
vi Eders Fjendskab. Nogle sige: „Seiersæl er Sverrer, klog er Sverrer;” da svares der: „Det er intet Under, thi han har solgt sig til Djævelen.” Nogle mene endog, at jeg er selve Djævelen, løsladt fra Helvede; men betænk vel, hvem ere I da, hvis jeg er den af Gud lossupne Djævel? Hvad Andet, end Djævelens Tjenere? Er det ikke stor Daarskab, at udtale Saadant om Hvemsomhelst, men isærdeleshed dog om sin Konge; og en Daare maatte Sverrer være, hvis han vilde sælge sig den Onde i Vold, for dette usle Riges Skyld, som han intet Øieblik har i Fred, og som, ikke var stort værd, om han havde det i Ro, men bode derfor sin Sjæl og Salighed. Det synes mig saa, som her ere Kalve og Ulve komne sammen; kan være I troe, at mit Sold er grovt (at jeg er gavmild). Mangen En bøier sig nu over den Haand, som han gjerne saae afhugget; den kalder mig nu Frænde, som for kaldte mig Fjende; og det bæres mig fore, at havde Hver og En Horn i Panden, som mener mig det ilde i sit Hjerte, saa vilde man her skue en Mængde hornede Hoveder. Barnet, som gaaer og leger paa Steenbroen, og har en Steen i Haanden, kaster den ned med det Ønske: „Gid Sverrers Hoved var her under!” Det lære I Eders Børn. Det Samme siger og den usle Trælqvinde, der gaaer ud af Stuen med sin Tvætkjæp i Haanden og slaar paa Vadskestenen: „Her skulde Sverrers Hoved være under,” siger hun. Men det kunde hændes, at Sverrer desnagtet døde i sin Sotteseng. Dem af Kong Magnus's Tilhængere, som have været tilstede paa dette Møde giver jeg det Raad, at rømme Byen inden den tredie Sol er af Himlen. Mine Venner takker jeg, som have mødt paa dette Thing.” — —

Kong Sverrer var liden af Væxt, tætvoxen og stærk, med et bredt, takkeligt Aasyn, og rodlige Øine, der laae smukt og fast. Sit Skjæg lod han voxte naturlig. Han var

stille og eftertænsom, høitstræbende og raadsnild; han talte tydelig og Stemmen var saa stærk, at hans Tale hørtes vide omkring, selv om han ikke talte høit; han var en sømmelig Høvding i Høisæde; thi han var høi i Sædet, men Underkroppen var kort. Aldrig drak han saa stærke Drikke, at hans Forstand led derved. Han nød kun eet Maaltid daglig; han var dristig og rask, og holdt godt ud baade Strabadser og Nattevaagen.

INDHOLD.

	Side
I. Kong Sverrers Tale til Birkebenerne før Slaget paa Havold	1.
II. Islands Skytsaander	3.
III. Svig	5.
IV. Slaget ved Svolder	10.
V. Sturlunge-Slægten paa Island	19.
1. Hvam-Sturla	19.
2. Sturla Sighvatsson	24.
3. Gissur Jarl Thorvaldsson	26.
VI. Kong Harald Haardraade som Barn	37.
VII. Emund Laugmand	39.
VIII. Hakon Ladejarl	45.
IX. Kong Olaf den Helliges Underhandling med Islænderne.	51.
X. Brudstykke af Njauls Saga	54.
XI. Thormod Kolbrunarskjalds Fald paa Stiklastad	61.
XII. Toke Tokason	64.
XIII. Brudstykker af Egil Skalde-Grimssons Saga	68.
✓ XIV. Rolf Krakes Sværd Skøfnung.	79.
✓ XV. Olaf den Hellige gjæster Rød af Østredale	82.
XVI. Slaget ved Standfordbridge	85.
XVII. Indride Fodbreds Omvendelse	91.
XVIII. Erik den Ordsnilde	100.
XIX. Thorvald Tasalde og Baurdur af Ulfarsdal	105.
XX. Dauncvirke	109.
XXI. Harald den Haardraades Bortgang fra Constantinopel.	112.
XXII. Kalf Arnason og Kong Magnus den Gode	115.
XXIII. Kong Sverrers Tale i Bergon efter Kong Magnus Ex- lingssons Fald	119.

Lbs - Íslandssafn

100443153 - X

